

SCIENCE
ACTION

ТРИМЪР 30

ЦИВИЛИЗАЦИИ И ФАНТАСТИКА

СТОМАНЕНИ КУЧЕТА

СТОМАНЕНИ КУЧЕТА ЦИВИЛИЗАЦИИ И ФАНТАСТИКА

Превод: Григор Гачев, Христо Поцаков

chitanka.info

РЕЙ ОЛДРИДЖ СТОМАНЕНИ КУЧЕТА

Аандред чакаше в изходната камера. Беше тясно. Едва имаше място за него, за коня и за кучетата. Въздухът беше застоял, смърдеше на машинно масло, озон и хидравлична течност. Кучетата бяха възбудени, телата им прозвъняваха при допир едно с друго — метал срещу метала, от време на време се чуваше гръмовна глъчка.

— Спокойно, милички, спокойно, кученцата ми — мърмореше Аандред, доколкото грубият му глас можеше да звучи успокоително. — Дроум е малко по-бавен тази вечер, не както обикновено. Знам, знам, кротко, ето сега, скоро, скоро... — Кучетата притихнаха в очакване, само от време на време някое от тях се извиваше нетърпеливо, сподавено проскимтяваше.

Аандред се пресегна към лакътя си, натисна панелното капаче и откри светлинното табло. Погледна светлините — всички блестяха в спокоен зелен тон, само едно от тях примигваше кехлибарено — мониторът на обонятелния преобразувател на Амбър. Е, не е толкова зле, помисли си той, едва ли ще изостане от хайката тази вечер. Амбър беше сладко кученце, не беше глезено и придирчиво, то ще си тича с цялата глутница дори и нослето му съвсем да откаже.

Дроум заговори, използвайки прекия канал.

— Всички по местата, Ловецо!

Аандред мразеше звука на гласа от замъка в главата си. Това беше натрапено, чуждо и агресивно присъствие. То значеше и напомняше, че Аандред е собственост на Дроум. Тази вечер гласът не беше така гладък и притворен както обичайно. Стори му се, че в мазните тонове долавя нотка на загриженост. „Добре, каза си. Страдай, чудовище. Страхувай се.“ На глас обаче изрече само:

— Да!

Аандред яхна коня си — красиво оформена от черна стомана грамада. Закрепи се на седлото, затегна ключалките, натисна лостовете, включи армираните кабели в каналните гнезда. Кучетата

подскачаха възбудено, готови да хукнат напред, конят се изправи на задните си крака, изплашен. Аандред се наведе, юмрукът му изтрещя в главата на животното. Изхвърчаха искри, но конят се успокои.

— Идиот — измърмори Аандред. Конят беше само едно привидение на някогашно благородно животно и той щеше да го мрази дори и да го яздеше всяка нощ през следващите седемстотин години. И то на свой ред нямаше да го обича за разлика от кучетата — беше или прекалено глупаво, или прекалено високомерно, за да се обвързва по такъв начин.

На трегерния панел над изходната порта светлината премина от червена в кехлибарена и после стана зелена. Тежките врати се отвориха с грохот. Хайката излетя навън в звездната светлина, кучетата звънтяха и ехтяха, блъскайки се едно в друго в шумния си устрем напред. Глъчката бе оглушителна за момент, после животните се подредиха във верига едно зад друго по затревената пътека, която се спускаше надолу към Зелените Поляни. Аандред се обърна и погледна назад към Дроум: замъкът се извисяваше огромен и сив на фона на звездното небе, хилядата му вити кули стърчаха като бодли на гърба на разгневен таралеж. За момент погледът на Аандред се замъгли, така силно го задави омразата. Той потръпна, сгърчи се и после рязко се изправи на седлото, съсредоточавайки вниманието си върху хайката.

Аандред не обичаше коня, но все още обичаше да язди. Смъртта и после безплътното му превъплъщение преди седемстотин години бяха стеснили кръга на удоволствията. Неумолимите води на времето бяха отнесли със себе си много от онова, което се беше съхранило в него, но това влечение беше останало. Да препуска след дузината кучета под черното небе, хладният вятър да развява металните кичури на косата му и да издува късото наметало, земята да кънти и бяга под неговия галоп, нетърпеливият рев на глутницата да пълни ушите му с приятната си музика... всичко това бе все още хубаво. Той би могъл да се засмее, но смехът му сега беше налудничав рев, подобаващ на Господаря на Хайката. И това вече не му доставяше удоволствие.

Гласът на Дроум отново прозвуча в главата му:

— Надолу към плажа, откъдето духа вятърът, Аандред! Там е мястото, където тролът ги е забелязал да излизат на брега на Владението.

Аандред докосна лъка на седлото и Кримсън — водачът на глутницата — смени посоката и поведе запъхтените псета по нова пътека надолу към морето. Тя вървеше по стръмни ронливи скали, осеяни начесто с издълбани от ерозията дупки. Хайката стремглаво прескачаше тези препятствия, и се носеше вихрено напред в безгрижен устрем. Рискът доставяше огромна наслада на Аандред. Нека конят да стъпи в празното! Долу в пенестите вълни го очакваха острите скали! Височината беше огромна и ударът при падането щеше да бъде достатъчно силен, за да пръсне като крехка черупка дори и якото стоманено тяло на Аандред. Той изрева от възторг, но след това си спомни за кучетата и удоволствието му се изпари. Замени го загриженост. Той отново докосна лъка и Кримсън намали темпото, започна по-грижливо и бавно да избира пътя.

— Добро куче — прошепна Аандред.

Когато стъпиха на твърд пясък в подножието на скалата, той отново остави кучетата да се разгърнат в широка верига и бесният им лай огласи околността. Хайката профуча шумно с дрънчене в северна посока по тясната плажна ивица. Червената луна се появи над Морето на островите.

Аандред почти беше забравил задачата, когато Дроум проговори отново.

— Слушай внимателно инструкциите, Аандред — каза замъкът. — Убий всички с изключение на един! Остави един жив, за да го разпитам!

Аандред се намръщи.

— Какви оръжия имат? — попита той, мислейки за кучетата. Удивяваше се на себе си, че не се беше сетил да запита за това по-рано. „Мъртъв съм от прекалено много години!“, помисли си той.

— Няма нищо, което да те обезпокои. Няма ядрени оръжия, няма силни експлозиви. Няма да имат време да копаят капани, да устройват клопки. Проста работа. Внимавай да няма грешки!

Хромираните зъби на Аандред изскърцаха в металната уста. Арогантността на Дроум все още го вбесяваше, дори и след толкова много години. Това беше наистина забележително, като се има предвид колко силно бяха избледнели другите емоции, които все още можеше да изпитва. И все пак той още вършеше това, което му нареждаше Дроум. И сега постъпи така. Укроти кучетата, накара ги да замлъкнат,

настрои хода на коня така, че той да стъпва на приглушаващи въздушни възглавници. Нощта утихна и застина в мълчание...

Когато пристигнаха на мястото, където плячката беше дошла от морето, кучетата обградиха основата на скалата като стоманена вълна. Те бързо откриха пещерата, където беше скрита лодката и извлякоха примитивния съд на лунната светлина, дращейки, разкъсвайки, ръмжейки. За няколко минути той се превърна в купчина парцали и трески. Аандред изпита известно съжаление. В онези стари дни, когато беше все още човек и мъж, той с удоволствие се беше занимавал с навигаторското изкуство и добре разбираше от лодки, а тази — макар и проста на вид — бе добре измайсторена, грациозна.

Кучетата подушиха следата и се втурнаха надолу по плажа към дънера на изсъхнала хвойна, върху чиито мъртви клони се изливаха струите на малък водопад. Тук скалата бе разделена от дере, което имаше излаз нагоре към високия бряг. Кучетата се наблъскаха в тясното дефиле, образувано от склоновете на дерето, прескачаха се и скимтяха, следвани от Аандред на грамадния си кон.

Тъмнината беше плътна. Аандред пренастрои обичайния си зрителен обхват, преминавайки на инфрачервено зрение. Сега виждаше кучетата като пенести червени водовъртежи в мрака; вентилационните отвори на двигателите им блещукаха по-ярко. Припомни си инструкциите. Когато нападнат плячката, трябваше да внимава много, иначе Дроум нямаше да получи жив пленник, за да го разпитва. Кучетата бяха прекалено стръвни — те често чупеха зъбите си върху армираните хълбоци на изкуствените елени, които бяха обичайната им плячка. Този път нямаше да е така — в сравнение с изкуствените животни човешката плът и кости бяха далеч по-крехки.

Бяха се изкачили на върха на дерето и пред тях се откри пуст равнинен терен с ниски храсти тук-таме. На четвърт миля напред се чернееха първите дървета на Димлорнската гора. Аандред отново забави кучетата и увеличи мощността на коня си. Когато се изравни с Кримсън, погледна водача отстрани. Кучето го гледаше недоумяващо и в очите му се четеше мълчалив въпрос.

— Съжалявам, кученце — прошепна Аандред, — само този път...

Той достигна края на гората пръв. От кучетата го делиаха петдесетина метра. Пришпори коня по мрачната пътека и само няколко

секунди по-късно се оказа на полянката, където беше лагерът на пляката. Аандред нахлу шумно през клоните, които заграждаха откритата площ, и видя пет-шест от Примитивните, които се обърнаха към него изненадани. Те се бяха подслонили под клоните на ниско приведено върбово дърво. Но един бе на пост в средата на полянката. Това беше висок, строен и слаб човек, който насочи арбалет към Аандред и пусна стрелата. Острието се удари в бузата му и със силно бръмчене рикошира към дърветата. Аандред изрева от болка: стрелата беше само одраскала метала, но той беше гъсто импрегниран с псевдонервни окончания. Аандред имаше чувството, че бузата му бе разпрана; той се обърна, дръпна рязко юздите и конят се втурна стремително към мъжа... когато Аандред се обърна секунди по-късно, човекът бе само една потръпваща кървава маса.

Останалите се движеха мъчително бавно: трима пълзяха към дърветата, надявайки се да се скрият там, двама седяха на местата си под върбата с глупави изражения на лицата. Само един — по-точно една жена, облечена в парцаливи дрехи с ресни, се беше изправила на крака. Вместо да бяга обаче тя нападна Аандред, размахвайки някакъв кривак. Тъй като тя беше най-удобната цел, Аандред обърна коня в нейната посока, кривакът се удари безпомощно в рамото на коня, и в следващия момент Аандред вече я беше сграбчил, метнал на седлото пред себе си и прегазил върбовото дърво. Двамината под него загинаха на място, конят се разигра и, изправяйки се на задните си крака, се освободи от заплетените клони.

Кучетата пристигнаха — все още смълчани — и се изсипаха на поляната. Конят се стресна и отново се изправи, махайки мощните си предни крака, заставайки на задните. Аандред едва не изпусна жената в разгорещената сюррия псета. Сякаш за да го ядоса, тя се изви и загърчи като червей в ръцете му. Металните пръсти се свиха. Тя се задави, пое остро въздух и притихна.

— Добре — прошепна той, извеждайки коня на поляната. — Дроум не се нуждае тя да е здрава, достатъчно е да е жива.

Докато си говореше сам, кучетата откриха останалите живи Примитивни и от тъмните кътчета под дърветата долетяха приглушени кратки писъци на предсмъртна агония. Всичко свърши зловещо бързо. Кучетата се появиха отново на поляната, от муцуните им капеше нещо, което на лунната светлина изглеждаше черно.

Конят затанцува неспокойно и копитата му отново попаднаха върху останките на убития часови. Чу се злокобно смразяващ звук и жената изплака ужасено, потресено. Аандред нанесе нов, още по-мощен удар върху главата на коня.

— Проклето създание — изръмжа той и подкара животното извън гората. Дори не се обърна, знаеше че троловете ще се заемат с останките. От всички призраци, които обитаваха Замъка Дроум, най-ниско бяха паднали те. Най-грозни бяха техните души, най-отблъскващо — тяхното падение. Те щяха да му бъдат благодарни. Но той не се нуждаеше от тяхната благодарност. Намираше я за противна, ненавистна.

По обратния път кучетата бяха спокойно. Сега те си играеха, подскачаха, лаеха и игриво се хапеха едно друго. Аандред се радваше на тяхното веселие. Той дори за момент погледна към приказния павилион, кацнал върху назъбена скала на стотина метра навътре в морето. Към него водеше вито мостче, изваяно сякаш от паяжини. По него блестяха мънички светлинки. Красиво, помисли си. Черната вода, разплискваща се под моста, скриваше от очите му водния трол, който беше забелязал хората да пристигат с лодката си и доложил за това на Замъка.

Жената на седлото пред него помръдна. Аандред забеляза, че под парцалите се крие тесен, мускулест кръст. До този момент тя не беше проговорила нито дума. Той не знаеше дали тя изобщо може да говори. Ако можеше, сигурно желаше да го прокълне. Вдигна рамене и продължи.

Жената мълчеше и когато хайката стъпи на дългия, тревист хълм пред Дроум. Портата се отвори, преди те да са стигнали прага. Кучетата се втурнаха вътре с радостен лай, Аандред ги последва спокоен и невъзмутим. Пленницата избра точно този момент да се разбунтува наново. Влизайки Аандред я раздруса и тя прекрати борбата си, отпусна се, като че ли омекна в ръцете му. Внезапно той почувствува смъртно опасение. Дроум щеше да го накаже жестоко, ако тя умре преди замъкът да я подложи на разпит.

Изведнъж си представи какво би трябвало да е почувствувала тя, приближавайки огромната порта — черната зъбата паст на Дроум се отваря, за да я погълне завинаги! Глупости, премина през главата му. Остарявам, сигурно съм на път съвсем да се износя.

Понесе пленницата към залата за аудиенции на Дроум. Кучетата го следваха по петите. Според правилника трябваше да ги остави в специално отделеното за тях помещение. Но ги взе отчасти за да подразни Дроум, а и защото те прекарваха по-голямата част от времето самотни в това помещение. Освен това те така се радваха, когато бяха с него. И бяха послушни и възпитани; нямаше да изцапат коридорите или да плашат гостите. Като че ли пък имаше гости. В Дроум гости не бяха идвали от четиристотин години. Е, кучетата можеха да изплашат другите духове, които също като него витаеха из замъка, обаче Аандред не го беше грижа за тях.

Тялото на жената беше вдървено, очите ѝ — затворени.

— Можете да отворите очи — каза той. — Не е необходимо да посрещате края си в мрак!

Очите ѝ се отвориха. Бяха големи, зелени. Пълни с омраза и печал и Аандред съжали, че беше проговорил. Обзеха го неприятни чувства. Спря се внезапно, кучетата се притиснаха до краката му, объркани. Какво беше това чувство? Не можеше да определи завладелите го емоции, отдавна не беше чувствувал нищо. Не беше ли това вина? Състрадание? Абсурдно! — помисли си той и отново закрочи.

На втората площадка на широкото стълбище, водещо от Сребърната бална зала към Залата за аудиенции на Дроум, срещна Мермус — Краля на троловете. Тролът притисна гръб към рубинената стена, очите му, приковани върху кучетата, издаваха страх. Мермус носеше изключително грозна телесна форма: ниска и дебела, тумбеста, с кожа от сиво-зеленикава пластмаса с брадавици, заострена глава с „изваяни“ като от тесто черти на лицето. Червената му уста висеше отпусната. Взираше се в Аандред и малките му присвити очички блестяха.

— Месце за огъня, а? — запита той.

Аандред изпита огромно отвращение. Задави го гняв, но преглътна отговора си и отмина. Какъв смисъл имаше? Мермус беше също като него.

Тролът понечи да го последва, обаче кучетата, усещайки враждебността у господаря си, се обърнаха и оголиха окървавените си зъби. Мермус се завъртя и се отдалечи бързо, но не преди Аандред да забележи омразата в очите му.

Всички се мразим един друг тук, помисли той. И защо ли пък не? Всички сме омразни същества!

На най-горната площадка на величественото стълбище три грациозни елфи му препречиха пътя. Телата им бяха като изваяни от скъпоценни камъни — бистри, полупрозрачни. Направата беше наистина майсторска — механизмите вътре не се виждаха, а същевременно ялната и силна светлина на огромните полилеи безпрепятствено минаваше през тях. Те блестяха като студени, прекрасни брилянти и такава беше и тяхното мнение за себе си. Въпреки външния им вид кожата им бе нежна и топла при допир. Знаеше това, защото беше докосвал всяка една от тях повече пъти, отколкото можеше да си спомни. Дроум позволяваше на своите машини известни удоволствия като възнаграждение за ефикасна работа.

— Погледнете! — извика Аметист и посочи плячката в ръцете на Аандред с нежния си елегантен пръст. — Жена от истинска плът! Откъде я намери? Какво ще правиш с нея? Знае ли Дроум? Ах, ти, немирнико!

— О-о-о — глезено изписка Ситрин. — Да внимаваш, Аандред! Ще ти ръждяса техниката, ако не внимаваш къде я слагаш. Защо после не дойдеш при мен, аз имам машинно масло, знаеш къде...

От трите най-въздържана беше Гарнит. Първата ѝ реакция се изрази в думата „Отвратително!“ После се приближи съвсем, оправи разчорлената коса на Примитивната и погледна бялото ѝ лице.

— Всъщност не е грозна. Когато Дроум свърши с нея, защо не ни я дадеш за малко? Преди да я дадете на троловете. Ще я облечем като гостенка. Ще се забавляваме. Ще бъде чудесно — както в старите времена — преди Дроум да престане да бъде на мода. — Бляскавото ѝ красиво лице гореше с жажда, стара като света.

Аандред ги заобиколи, без да отваря уста, въпреки че кучетата заръмжаха и заскимтяха. Зад гърба си чу смеха им, кънтящ като ужасни мънички сребърни камбанки. Продължи напред, понесъл жената в ръцете си, и влезе през лъснатите до огледален блясък врати в залата за аудиенции.

В геометричния център на високата и тясна зала с мрачен огън пламтеше кръгъл кладенец. Това беше главният логистичен невровъзел на Дроум — центърът на всичките му връзки. В дъното на

помещението се намираше платформа, обградена от дясно и ляво с цветни прозорци — огромни пана със сложна и красива плетеница от орнаменти. Върху нея на трона си лежеше полуотпуснат Кралят на Подхълмието — под патина от паяжини и прах. От всички изкуствени тела в Дроум единствено това не бе предназначено да материализира духа на някого от бившите обитатели. То носеше Гласа на Дроум. През минали векове Дроум го беше използвал всяка нощ, за да слиза в него на пировете, предназначени само за най-важните гости. Там тялото опитваше гозбите, хвалеше кухнята, ухажваше красивите дами, водеше остроумен интелектуален разговор, грижеше се вкусите на всеки гостенин да бъдат най-екстравагантно задоволени и изобщо повдигаше авторитета и насърчаваше търсенето на престижните услуги на Замъка. Обаче сега нямаше причина Дроум да използва тази форма и Аандред се учуди, когато тя се изправи и слезе от платформата. Само за секунда специални силови полета бяха напълно изтрили всякакви следи от неумолимия бяг на времето и годините.

На тялото беше придадена формата на бог на Елфите — то бе най-красивият предмет в Дроум. Кожата беше като грейнало старо сребро, поръсено със златен прах и после напръскано с милиони миниатюрни светлинки, като че ли покрито с най-дребни люспи. Дрехите бяха не по-малко величествени — сива коприна и бял лен, гарнирани с лъскавата алена кожа на приказната морска невестулка. Очите — пурпурни въглени — се бяха вторачили в него и издаваха леко раздражение, както и слабо опънатите черти на лицето.

— Необходимо ли е да водиш тези животни навсякъде? — гласът беше приятен и равен.

— Не пречат на никого. — Аандред се мразеше заради примирителната нотка, която сам долови в гласа си. Дроум можеше по своя воля — когато пожелае — да накаже собствеността си с ужасна, разкъсваща болка, по-страховита от най-страшното нещо, което Аандред беше изпитвал като човек.

— Може би. Но те ме разстройват с постоянното си неспокойствие, с драскането, душенето, скимтенето... Изведи ги оттук, но първо ми дай Примитивния. Когато ги отстраниш, върни се тук, за да се занимаем с работата си!

Аандред подаде плячката. Величествената форма я пое небрежно в ръце. Очите на жената се бяха втренчили в Аандред, после се спряха

на другия. Огромни очи. Аандред подсвирна на кучетата и излезе. Навън посочи пода с ръка. Животните послушно легнаха и притихнаха.

— Стойте така — заповяда той и се върна обратно в залата.

На път към трона погледна в кладенеца, вместиращ невровъзела. Гореща светлина кипеше там — вечно движеща се мрежа от макромолекули, която съдържаше изкуствения интелект на Дроум. За милионна от секундата си представи, че държи напалмова граната, после светкавично потисна този импулс. За мечти място в Дроум нямаше.

Доближавайки се до трона, той погледна красивото лице на формата и благодари на съдбата си — добре, че го беше дарила с тази ужасна, но неподвижна и постоянна маска на налудничав ентузиазъм. Ако Дроум се досети за смъртоносните му намерения, отмъщението ще бъде изпепеляващо...

— Донеси сондата! — нареди Дроум. Примитивната се съпротивляваше в ръцете му, но без успех. Дроум като че ли въобще не забелязваше това. Аандред намери сондата зад завеса от сребърна коприна. Апаратът беше пращен, но всички индикатори се оживиха, когато отвори командното табло. На черния екран се появиха неизброими светлини, всяка носеше различна информация. Специалният стол се отвори като стоманено цвете, за да приеме жертвата си. Жената изскимтя като кученце, после замлъкна. Не помоли за милост. Столът я прие в обятията си. Дроум въведе различни данни с клавиатурата, погледна видеолизатора, допълни инструкциите с още няколко телекоманди. Аандред си спомни как в доброто старо време някои от гостите се опитваха да заминат от острова, без да платят огромните си сметки. Ако въпросният гост не беше някоя важна личност с влияние или връзки, Дроум нареждаше на Аандред да доведе беглеца точно тук. Тогава Дроум използваше сондата и, естествено, откриваше достатъчно начини да балансира разноските на злочестия хитроумник. Е, това бяха дни, когато Аандред все още хранеше илюзията, ме васалните му задължения служат на една справедлива кауза. Колко глупав съм бил, помисли си мрачно. Мъртвите са си мъртви.

Очите на жената сякаш омекнаха. Напрежението в тях угасна. Появи се унесен, замечтан израз. Стегнатото ѝ лице се отпусна.

Видеолизаторът сякаш разцъфна — израснаха тъмни форми; дълбоко заровени в съзнанието спомени изплуваха от емпатичния еманатор. Всичко това потъваше в жадния мозък на Аандред.

... приглушена гръмотевица раздира небето... краят на гората. Силен трясък, после се появява истински кошмар — чудовищен образ, толкова ужасен, че сърцето спира. Чудовищно страшилище с грубите форми на човек на огромен черен кон, не по-малко ужасен от ездача си... очите на коня — жълт огън... Джейбоум изпраща стрелата си, чудовището реве, звукът разкъсва ухото. Джейбоум е смазан и разкъсан на парченца... Убийте го, убийте го, това омразно нещо, ярост червена като кръв... Удар, безтегловност, объркване, земята се върти, чувство за висене във въздуха... Още по-ужасяваща гледка. Кучета, по-скоро скелети на кучета, блестят като метал в нощта, фучат като фурии през поляната, скачат със страховити скокове, огромна сила, челюстите щракат, очите горят с ярък огън...

Аандред се обърна настрана, а Дроум изпъшка с досада.

— Ефектно, нали, Ловецо? — каза той. — Обаче неуместно в дадения случай сега. — Последваха нови телекоманди, екранът примигна и смени образа.

... топлото, сладко ухание на майчината гръд. Такава златна яснота, такъв прозрачен фокус — всеотдайната майчина милувка на любимото, единствено създание... галювна майчина ръка, нежно нарежда обични думи... слънцето докосва... целува нежната детска кожа... необятно щастие... безгрижен смях...

Нещо като че ли сграбчи Аандред за гърлото. Това беше тъй отдавна... Дроум опита пак.

... топла лятна нощ, просмукана плътно с диханието на морето. На плажа е тъмно, малки празнични огънове горят нейде далеч. Тича по белите дюни, по петите е Мондо... Ръцете му са груби от дърпане на рибарските мрежи, нежни, когато я докосват... дъхът му ухае на вино и желание... сърцето ѝ бие до пръсване, когато той я поваля на мокрия пясък... сърцето ѝ ще се пръсне...

Аандред нямаше сърце, което би могло да бие така, но почувствува, че го залива и притиска гореща вълна на някакво силно, дълбоко, непознато... или познато чувство, което напират отнякъде, търси излаз да избяга. Той затвори очи, стисна юмруци, олюля се за момент, докато тайнствените усещания секнаха... Дроум не бе

забелязал нищо. Красивата маска беше разкривена от неудовлетвореност.

— Непотребно, ненужно, безпредметно! Нищо не получавам! Само тангенциална подкорова информация. Нищо ново освен залавянето ѝ. Някаква травма ми пречи. Какво ѝ има?

Аандред изглежда Дроум, изпълнен с учудване и неприятни предчувствия.

— Какво може да ѝ има? Загадка! Чакайте, нещо ми хрумна — може би идеята ми е глупава, но все пак, — може ли това да има нещо общо с това че убих шестима от другарите ѝ там преди един час?

Дроум го изглежда продължително и студено.

— Опасно се шегуваш, Ловецо!

Удивлението на Аандред мигом се изпари, останаха предчувствията.

— Моите извинения!

— Но разбира се, че си прав! — каза изведнъж Дроум. — Организмът ѝ се нуждае от време, за да възстанови нормалните си функции. Предавам ти я за съхранение. Да се изчисти и обеззарази! Да ѝ се даде храна и вода! Внимавай нещо да не ѝ се случи!

— Къде ли мога да я държа аз? Не е ли по-добре да я предадем на грижите на някои от тези, които имат опит с обслужването на гостите? Гарнит сама предложи... — В момента, когато произнесе последните си думи, съжали за това, припомняйки си лицето на Гарнит. Обаче Дроум и така отхвърли предложението.

— Дръж я близо до кучетата. Сигурно имаш свободно място при тях. Що се отнася до Гарнит и другия обслужващ персонал, през тези години на бездействие те са придобили някои ненормални навици. Когато открием обекта отново, може би ще се наложи да ги заменя с нов персонал. Освен това Примитивната е затворник, а не гостенин.

Формата на Дроум замръзна. Светлината в очите му угасна. Аандред извади безчувственото тяло на жената от стола на машината. Главата ѝ висеше безпомощно назад, ръцете ѝ бяха студени, устните ѝ имаха синкав оттенък. Необяснимо за самия него изведнъж го обзе жал и страх, че може да не е жива — понякога гостите не издържаха на разпитите на Дроум. Той я доближи повече до себе си. Дъхът ѝ затопли одрасканата му метална буза. Забеляза пулсиращите вени на врата ѝ. Успокоен, излезе навън при чакащите кучета.

Тяхното помещение се състоеше от голяма обща площ, а за всяко животно имаше индивидуално отделение по протежение на голямата стена отдясно. Отляво беше вратата към малкия и гол апартамент на самия Аандред.

Стените бяха от гранит, тук украса не беше нужна. Прозорци нямаше, но от тавана висяха силни тръбовидни осветителни тела. В единия ъгъл беше поставена голяма работна маса и стена с диагностични инструменти. Аандред занесе пленницата в своя апартамент и внимателно я положи в стенната ниша, където той самият проспиваше времето, когато не работеше. После заключи кучетата в отделенията им.

Замисли се. Как да я изкъпе? В помещенията на замъка, където беше настанен персоналът, нямаше подходящи за хора инсталации. Самият Аандред почистваше металното си тяло (замърсено при излизанията му от замъка) със силен душ от богат на различни машинни масла разтвор. Той беше на път да остави пленницата както си беше, но инструкциите на Дроум бяха ясни и точни. После се сети за помещенията на проститутките. Те заемаха специален етаж на замъка и бяха наемани преди много години за нуждите на онези гости, които по религиозни или някои други морални съображения не желаеха да имат нищо общо с изкуствените играчки на Дроум. Проститутки в замъка отдавна нямаше — последните си бяха отишли преди четиристотин години — обаче като завъртя блестящите кранове, от тях потече кристалночиста вода и козметичен разтвор с обогатителни — хранителни за кожата — съставки и сапун.

Аандред я постави върху ухаещо на ориенталски есенции легло. Свали от нея парцаливите дрехи и кожените колани. Кожата беше добре обработена и мека. Това е професионална работа, а не дело на примитивни хора, си помисли той. Въпреки всичко грижливо хвърли дрехите ѝ в специалната шахта за отпадъци с отвор в стената. После се загледа в голото тяло. Откога не беше виждал жена от плът, кости и кръв? Не можеше да си спомни. Тя беше висока, с малки гърди и дълги, мускулести бедра. Тялото ѝ не бе съвършено, разбира се. На единия ѝ хълбок имаше белези от стари рани. Съдейки по подобната на паяжина следа по кожата, това сигурно беше белег от ноктите на див звяр, заключи Аандред. Бледата кожа беше гладка, макар че далеч не притежаваше копринената нежност, която отличаваше кожата на

марионетките на Дроум. Тук-там по тялото ѝ се бяха образували синьо-черни подкожни кръвоизливи — следи от стоманената хватка на ръцете на Аандред. Косата ѝ беше разкошна, въпреки че сега беше черна бъркотия от косми, прикриваща чертите на лицето ѝ. Аандред се наведе, започна внимателно да преглежда скалпа, отделяйки косите косъм по косъм, взирайки се за паразити. Донякъде се учуди, че не намери нищо.

Когато свърши с банята, започна систематично да оглежда апартамента. Повечето от дрехите, които намери в гардеробите, се разпаднаха на прах още при първия допир. Но в един шкаф намери дреха, подобна на работен комбинезон от здрава изкуствена материя. Взе я. Отиде до тоалетната масичка и отвори едно чекмедже. От него лъхна на дъвен благоуханен парфюм. Без да се замисля, почти автоматично взе гребен и го пусна в джоба на комбинезона. Вдигна поглед към огледалото — то му показва безумно черно лице, червени пламтящи очи, блестящи зъби... Грозен съм като... помисли си горчиво.

Отнесе я обратно в кучешкото помещение. По пътя тя помръдна в ръцете му и той разбра, че е дошла на себе си, но държи очите си затворени и ръцете отпуснати.

Остави я в клетката на мъртвата Серулиън върху килимче от изкуствена трева. Серулиън беше една от любимките му до онази трагична нощ, когато кучето падна във вентилационен кладенец и необратимо повреди поведенческия блок на изкуствения си интелект. Празната ѝ форма все още лежеше на работната маса в общото помещение. Аандред затвори решетката, заключи ключалката. Взе две съдини от неръждаем метал от един шкаф и се върна в апартамента си. Донесе вода и гъста каша. Протегна ръка през широката решетка и ги сложи до нея.

— Ето, яжте, пийте. Трябва да си възвърнете силите.

Тя мълчеше, обърната с гръб към него.

Аандред повдигна рамене.

— Тогава правете каквото знаете. Никой няма да ви безпокои тук. Тук сте в безопасност, поне за известно време.

Отвори панелното капаче на ръката си и приспа кучетата. Те бавно, с дрънчене се отпуснаха на изкуствената трева, светлите им очи загаснаха, телата им замръзнаха. Аандред отиде в апартамента си.

* * *

Вграденият в тялото му таймер го извади от това безмисловно състояние, което служеше за заместител на съня. Той откачи кабела за зареждане и се спусна от нишата. Краката му изтрополяха на пода. През вратата се чу приглушен писък. Страх! После метално дрънчене...

Аандред бързо отвори вратата и влезе в помещението. Мермус — Кралят на троловете, беше клекнал пред решетките, зад които беше затворена пленницата. С дълга вила, прилична на гигантска вилица за месо, той яростно мушеше пространството около нея, без да може да я достигне. Тя се беше свила в дъното на клетката — така че на Мермус не му достигаха няколко сантиметра, за да я прободете — и го гледаше с невидящи от ужас очи.

— Ей! — извика Аандред. — Стой! Какво е това? — Внезапно го обзе бяс. Мермус се осмеляваше да посяга на неговия дом! Направи стъпка напред, юмруците му се свиха.

Пълното лице на Мермус беше изкривено в гримаса на злокобно удоволствие, обаче то бързо се изпари и отстъпи място на раболепна дързост.

— Здравей, Ловецо! Просто се забавлявам! Целият замък говори за твоята пленница. Искаше ми се и аз да погледна... вратата беше отворена и си помислих, че може би ти се е искало да си поканиш гости...

Парещата ярост в гърдите на Аандред затихна. Задави го погнуса.

— Тебе да те поканя на гости. Вън! И да знаеш — отсега нататък в кучкарника ще оставям включено по едно куче. Сам ще си направиш нужното заключение, ако пак се довлечеш тук!

Мермус бавно се изправи, държейки вилата пред себе си като оръжие. Очичките му злобно блестяха.

— Дроум няма да хареса начина, по който ми говориш. Аз съм ценна собственост. Опитай се да ми навредиш и върху теб ще се излее неговият гняв.

С трепереща ръка — отново го беше обзела ярост — Аандред посочи изхода. Дързостта на Мермус рухна и тролът се измъкна

позорно като бягаща мишка. Обаче на прага се обърна и му хвърли жлъчен поглед, омразата в очите му се насочи и към кучетата и затворената зад решетките жена. Аандред пристъпи напред, погледна към нея. Тя беше облякла комбинезона и очевидно беше използвала гребена. Косата ѝ беше чудесна — гъста, копринена, буйна, обграждаща лице с необикновена, нетипична красота. Очите ѝ се бяха заковали върху него, немигащи, изпълнени с мрачни предчувствия, или поне така се стори на Аандред. Видя, че те са големи и дълбоки, дори и сега, когато я измъчваха опасения. Скулите ѝ бяха леко заострени, брадичката — волева, устата широка. Водата и храната бяха недокоснати.

— Не сте ли гладна? Жадна?

Очите ѝ се замъглиха. Тя отмести погледа си.

— А, разбирам, страхувате се от отрова, от наркотично действащи препарати. Нали съм прав? Не се безпокойте. Сондата е по-ефикасна от всеки психеделик. Ако Дроум желае вие да умрете, има на разположение милиони начини да направи това.

Не очакваше отговора ѝ, беше почти убеден, че не може да говори.

— А какво ще кажеш за себе си, желязно страшилище? Ти също си изкусен убиец, доказа го снощи. И ти ли желаеш да ме умъртвиш? Ти колко начина имаш на разположение да сториш това?

Говореше горчиво, с тих и мек глас, почти шепнешком. Акцентът ѝ му беше непознат.

Аандред едва не се изсмя с онзи ужасен, страховит смях. Овладя се навреме. Поради някаква причина, неизвестна и на самия него, не желаше да я плаши.

— Не. Вече не жадувам за ничия кръв. Освен може би за тази на Мермус, но той няма такава.

И, разбира се, за „кръвта“ на Дроум.

— Мермус е онази смрадлива зелена торба, която изхвърлих от кучкарника. Онзи същият, който искаше да Ви набоде на вилата.

Тя потрепери.

— О, онзи... Мислех, че ти си най-грозното нещо, което съм виждала през живота си, докато не зърнах него. Тук само богове и демони ли има?

— Богове? О, да, разбирам. Имате предвид красивата форма на Дроум? Уверявам ви, че той не е бог, а само по-красиво оформена от мен самия кукла, марионетка от по-скъпи материали.

Жената потъна в дълбоки мисли и дълго не каза нито дума. По едно време посегна към водата и отпи голяма глътка. Аандред я наблюдаваше, размишляваше. Пленницата се владееше отлично, като се имаха предвид разигралите се през последните двадесет и четири часа събития. Толкова много ли се беше променило човечеството, или просто тя беше една необикновена жена?

Аандред включи кучетата и те се надигнаха от дюшечетата, въртейки опашки. Сложи им да се хранят — обичайната псевдохрана, разбира се, — ритуал, който никога не им омръзваше. Въпреки че беше безсмислен. Псевдохраната преминаваше през телата им непроменена, след това се преработваше химически, за да получи необходимата миризма и вкус и да им се предложи отново и отново. От това те получаваха някакъв полезен позитивен стимул, който „гъделичкаше“ един от блоковете на изкуствения им интелект. Когато свършиха закуската, Аандред реши да се заеме с поправката на обонятелния преобразовател на Амбър. Пусна я от клетката и тя игриво заподскача около него.

Погледна пленницата. Лицето ѝ бе съвсем преbledняло. Аандред поклати глава. Опасенията ѝ бяха съвсем естествени, особено като се имат предвид обстоятелствата. Какво ли чувства човек, когато го разкъсват метални зъби? Неговата собствена смърт бе настъпила леко — бе почувствувал бодването на инжекция, после го бе обзела апатия, безчувственост и пълна забрава...

Премести празната форма на Серулиън и почувствува някаква далечна, трудно уловима болка и тъга. Подсвирна на Амбър, щракна с пръсти. Тя скочи чевръсто на плота на масата, погледна го и зачака с типичното за нея добродушие.

— Добро кученце — прошепна Аандред, погали я по гърба. Отвори капачката на ръката си и натисна един от клавишите. Кучето се превърна в грациозна статуя. Аандред отвори панела на гърдите ѝ. Преобразувателят беше монтиран на платка, която можеше да се завърти на ос и да се изтегли навън. Допря хоботчето на анализатора до различни диагностични възли. Мястото на повредата веднага бе

открито — отделила се от паметовия блок нишка. Изнесе я навън, огледа контактните ръбове, постави я отново.

После затвори гръдния панел и възстанови връзката. Сега индикаторът в неговия контролен блок светеше стабилно зелено. Амбър скочи от масата на пода, направи няколко бързи обиколки из помещението, излая със своя метален лай.

— Добре ли си сега, миличка? — запита Аандред. Пленницата надигна глава, в очите ѝ светеше въпрос. Изтекоха няколко дълги секунди, после тя каза:

— Говориш не като машина.

— Защото ние не сме изцяло машини — обясни Аандред. — Не изцяло.

— Какво ще рече това?

Той взе стол, седна на него до решетките. Тя се отдръпна леко. Въпреки това самообладанието ѝ бе добро — страхът ѝ не личеше.

— Имало едно време... е, с една дума, едно време ние всички бяхме живи същества, живи — също като Вас. Аз, кучетата, даже плъховете в подземните тъмници. Даже Мермус. Всички някога живи — всички сега мъртви, — с изключение на Дроум, който наистина е машина.

Аандред побутна стола си още по-близо до решетките, наведе главата си към стоманените пръчки. Този път тя не се отмести назад, въпреки че очите ѝ се присвиха.

— Да обясня ли всичко това по-добре? — попита той. — Ако го направя, какво ще ми дадете в замяна на тази информация?

Още не завършил фразата си, почувствува срам. Защо се опитваше да я уплаши? Грозен стар навик. Скоро, съвсем скоро тя ще може да изпита всичкият ужас, който Дроум бе в състояние да създаде и упражни. Когато я дадеше на троловете...

— Не ми обръщайте внимание, — каза изведнъж неочаквано и за самия себе си. — Само ми кажете името си — това ще бъде достатъчно.

Тя дълго се взираше в очите му.

— Какво ли пък може да ми навреди това. Казвам се Сънди Гаро. — Повдигна брадичката си, изглежда го студено, сякаш го предизвикваше на бой.

Смелостта ѝ е заразителна, помисли той, после каза:

— Слушайте!

Разказа ѝ за Началото — преди седемстотин години. „Сийдкорп“ беше изпратила експерти в района на Морето на островите. После корпорацията беше построила Дроум — скъп курорт за специален вид гости. Онези, които намираха очарование в легендите за Старата Земя. „Тялото“ на Дроум се разполагаше на площ от няколко хектара, кулите му се извисяваха на стотици метри над най-високите хълмове на острова. Строителите надариха Дроум с мощен изкуствен макромолекулярен интелект. И... след това замислиха големия си проект.

— Е, това беше чудесна идея — промърмори Аандред. — Отначало възнамеряваха да снабдят Дроум с персонал от работи под формата на древните приказни обитатели на Старата Земя: елфи, тролове, феи, джуджета, вълшебници, магьосници, вещици. Обаче на един от проектантите на начинанието... фактически това беше жена, тя отговаряше за строежа, е, на нея ѝ хрумна особена идея... Роботите имат голям дефект — тяхното поведение е предсказуемо. А даден гост може да посети Дроум десетки пъти през живота си. И какъв ще бъде смисълът на този курорт, ако в него царува абсолютна скука. А тя няма ли да настъпи безусловно, ако персоналът никога не променя поведението си, никога не постъпва ирационално, никога не проявява човешки слабости, никога не греши? Разбира се, че ще настъпи.

— И...? — лицето на Сънди беше напрегнато.

— И така — решено бе да се купят човешки личности и да се преработят в духове, за да населяват формите.

— Какво значи всичко това — личности... духове... форми?

— Привидения. Всички ние в Дроум сме привидения. Кучетата например... са духовете на кучетата, които Дроум купи и умъртви преди седемстотин години. Умъртви безболезнено, разбира се, сигурен съм в това. След като направи пълни електронни записи на душите им, ако мога така да се изразя. Записа ги, за да служат в състава на Хайката.

Очите ѝ се изпълниха с отвращение.

— По този начин ли се превърнахте в това, което сте сега? Бяхте убити, за да ви „сложат“ в машините?

— Не точно така. — Той се засмя и на самия него му се стори, че в смеха му звучеше „ръждива“ нотка. — Е, една или две от личностите

бяха купени по този начин — това бяха болни или умиращи мъже и жени, които се продадоха за пари, които да оставят на семействата си, а и за шанса да продължат някак си съществуването си. Но повечето от нас са екзекутирани престъпници, чиито личности бяха продадени на търг, за да може приходите от него да обезвъзмездят по някакъв начин жертвите на извършените от тях престъпления.

Отвращението в очите ѝ се превърна в погнуса, която като че ли заля цялото ѝ лице.

— Значи ти винаги си бил убиец?

Той седеше и я гледаше в очите. Измина доста време и тя не издържа — извърна очи. Амбър изскимтя, чувствавайки напрежението, и се притисна до крака му с тревога. После Аандред отговори бавно.

— Разбира се. Бях прочут пират. Бърлогата ми беше край Сук. Излизах с армадата си и покорявах, ограбвах светове. И винаги се смеех. Обичах да се смее. Бях могъщ убиец в онези дни. Унищожавах хиляди и никога не се замислях за това. — Погледна настрани и спомените сякаш го заслепиха. — Но оттогава съм имал много, много време да мисля.

— За какво? Снощи ти и твоите създания убивахте, без да ви мигне окото! — Видя, че в очите ѝ затрептяха сълзи.

— Дроум ме командва изцяло. Намирам се под неговите заповеди. Мога ли да го предизвикам и да застана насреща му, за да спася шепа парцаливи Примитивни? Моментално ще бъда терминиран. В нашите форми са вградени предпазни механизми, превключватели за смърт, така да се каже. Можете ли да си представите, че Дроум би допуснал риска туристите да бъдат тероризирани от някакви „зомбита“ с престъпна психика, които изведнъж са решили да се развихрят? Нали не можете? — Сега говореше с тъга. — Вярно е и това, че аз и така съм мъртъв отдавна. И въпреки всичко, това е единственият живот, който бих могъл да имам сега и отсега нататък и не бих желал да се откажа от него.

Тя проговори мрачно:

— Разбирам. И какво стана с гостите?

Той сграбчи решетките. Пръчките се огънаха под силата на стоманените ръце.

— Модата се мени и преди около четиристотин години Дроум изведнъж опустя. Туристи вече не идваха и сега ние сме забравени. Но

Дроум е убеден, че нещата ще се променят, че гости пак ще има. Аз обаче зная истината. Има и други курорти в зоната на Морето на островите. Всички са запустели. Разбира се, знаете това — вие, Примитивните, живеете в останките на тяхното величие. Дроум винаги е бил най-силният от всички тях. И може би ще устои на нападенията ви вечно. Такова поне е намерението му.

— Нападения? — гласът ѝ беше презрителен. — Не сме нападали никого. Пристигнахме да видим как стоят нещата тук. На този остров има много пуста земя. Защо да не я обработваме? Всяка следваща година броят ни нараства — раждат се повече деца. За тях е нужна храна. Никога не сме възнамерявали да причиняваме вреда на вашия скъпоценен замък. За какво ни е нужно такова нещо?

Аандред се изсмя на това дръзновение.

— Какви идеи само имате! Ряпа в Долината на светлината. Примитивните събират гъби в Димлорнската гора. Деца ловят риба в Тъмната река. Това съвсем няма да се хареса на Дроум.

Очите ѝ пламнаха с опасен огън.

— Аз казах моето име. Ти имаш ли име?

— Дроум ме нарича Ловеца. Но когато бях човек, имах друго име. — Той замълча. После каза: — Наричаха ме Аандред. Славно, всяващо страх име беше то тогава. Сега? Днес то не значи нищо... — Гласът му заглъхна до тъжен шепот.

— Почти го бях забравил — излъга той.

* * *

Пусна другите кучета от клетките и те се изсипаха в общото помещение с нескрита радост. Кримсън подуши решетките на клетката на пленницата, завъртя опашка и се отдалечи спокойно. Аандред видя, че лицето ѝ е побеляло.

— Не се страхувайте — каза той доброжелателно. — Сега те няма да ви направят нищо лошо, само не трябва да бягате.

По лицето ѝ личеше, че не му е повярвала.

— Погледнете колко е хубаво това, — каза той, отваряйки вградено в десния му хълбок отделение. Оттам извади любимата играчка на кучетата — малка магьосническа топка, съдържаща дребен

механичен хомункулус. Преди много години я беше взел от един от магьосниците в кулите на замъка. Търкулна я по пода. Тя се плъзна, от нея заструиха синкави искрици, зазвучаха комични писукания, изригнаха дълги стълбчета виолетов дим. Кучетата се втурнаха след нея игриво. Сиена я настигна първа и гордо му я донесе, пренебрегвайки ревнивите побутвания на другите кучета. Аандред отново я търколи и животните пак се втурнаха стремглаво подире ѝ.

След около половин час те загубиха интерес към играта и се скупчиха около господаря си. Изглежда, пленницата ги интересуваеше живо — гледаха я постоянно с искрящи очи и дълги изплезени езици, провиснали от металната им паст.

Сънди Гаро ги наблюдаваше със същия интерес.

— В очите им има странна светлина. Погледът им е особен — каза тя. — Като че ли знаят някаква тайна.

— Е, не са обикновени кучета. Когато бяха истински, искам да кажа, когато бяха от истинска плът и кръв, те бяха интелигентни кученца. За седемстотин години дори едно куче може да научи много неща. — Може би дори и повече от един човек. — Често се питам доколко разбират истината, — каза той, като че ли мислеше на глас. — При все това те са само кучета.

Тя мълчеше и ги гледаше. После погледна и него и в очите ѝ Аандред прочете объркване.

— Сега не изглеждат толкова страшни. Колко е странно това... като се има предвид, че само преди половин ден разкъсаха... Тогава твоите кучета бяха ужасяващи, кошмарни творения на злото. — Устата ѝ потръпна. — Сега са грациозни, дори бих казала красиви.

— Разбира се, че са красиви, — каза той със свиреп глас. — От всичките творения на Дроум те са най-добрите и най-чистите. Не бива да вините тях за смъртта на приятелите си. Те правят само онова, за което са отгледани и обучени. Кучетата биха си играли с тази топка, хвърлена от ръката на ваш приятел, по същия начин, по който си играят, когато тя е пусната от моята ръка.

Аандред се обърна за малко към животните. Когато погледна отново към пленницата, тя бе с гръб към него, легнала на постелката — очевидно заспала.

* * *

Денят премина както стотици други дни. Аандред играеше с кучетата и мислеше за бившия си живот — за доброто лошо старо време. Обаче спомените бяха избледнели, като че ли от прекалено многократното им повтаряне, и той откри, че мислите му непрекъснато се връщат към пленницата. Какъв ли е бил животът ѝ? Тя беше очевидно частица от дълбоко изостанала култура — потомка на изгубени или изоставени гости и избягали роби, на един примитивен свят, където космически кораби вече не се отбиваха...

Какви надежди би могла да има тя? Кратък живот с много страдания и ранна смърт. Никога няма да види чудесата на обитаваната от разумни същества галактика; никога няма да влезе в позлатените зали на Дилвърмун, нито пък в мрачните галерии на Бистърхайм, никога няма да се любува на вълшебната красота на което и да е небесно тяло от Космоса; тази незабравима гледка — брилянт на фона на кадифе. Никога няма да изпита хилядите човешки удоволствия и лукса, който той беше приемал като нещо обикновено през живота си на истински човек.

Поклати глава. Празно дърдорене. Сънди Гаро сигурно ценеше живота си — какъвто и да беше той — не по-малко, отколкото той ценеше собственото си синтетично съществуване. Или дори повече, помисли си той мрачно. Мисълта го потисна и той се опита да я забрави. Срамота е, че трябва да завърши живота си като играчка за троловете. Тази пък мисъл го ядоса. Реши, че е по-добре да счупи врата ѝ, отколкото да я даде на Мермус, както сигурно Дроум ще му нареди да направи. Би могъл да ѝ спести този ужас.

Денят бавно изтичаше. Привечер вграденият в стената говорител мелодично наруши тишината. Усещането беше странно и объркващо — гласът на Дроум едновременно от стената и в главата му.

— Ловецо! Доведи пленницата в приемната зала!

Аандред намери украсена с диаманти каишка в шкафа, който не беше отварял поне от стотина години.

— Елате, — каза той на Сънди Гаро. — Трябва да носите това. Дроум очаква от мен да ви заведа при него без затруднения.

Очите ѝ се разшириха и тя инстинктивно се отдръпна.

— Ами ако обещава, че няма да бягам?

— Съжалявам, — отвърна Аандред. — Ако бях на ваше място бих обещал всичко и бих побягнал при първа възможност. Може би сте по-пъргава от мен и въпреки че надали ще успеете да избягате от замъка, сигурно ще успеете да ми убегнете, поне за известно време. А за това, че ще чака, Дроум ще ме накаже с болка.

Тя наведе глава и Аандред закачи каишката на шията ѝ. Кучетата подскачаха в клетките и скимтейки го умоляваха да ги вземе със себе си.

— Бъдете добри, кученца — прошепна той. — Не можете да дойдете този път. Ще се върна бързо.

Вървяха през ярко осветените коридори на замъка. Аандред беше отпуснал каишката свободно. Гаро се оглеждаше любопитно. Малцина от обитателите на замъка ставаха толкова рано, но все пак по пътя срещнаха група джуджета с парцали, кофи и звукова метла, белобрад вълшебник и младоликия му помощник, няколко трола, които стояха в неосветена странична галерия и се кикотеха, червенокоса вещица с разкошна широкопола роба от братството на Черното тайнство. Пленницата оглеждаше всички срещнати с интерес.

— Всички ли са мъртви? — запита Гаро с удивление в гласа.

— В известен смисъл. Те мислят, че са живи. — За собствено учудване усети, че се опитва да се защити.

— Озадачена съм, — каза тя. — Изглежда, че не се радват на безсмъртието си — всички имат такива тъжни, горчиви изражения...

— Не разбирате ли на какво се дължи това? — Дългите, лишени от съдържание години му натезаваха все повече. — Ще ви обясня, за да не мислите, че ние сме щастливи приказни герои. — За вас, Сънди Гаро, може да се окаже и по-лошо, помисли той. — Може би Вашата собствена съдба ще Ви се стори по-приемлива, ако Ви разкажа за нас. Персоналът на Дроум включва над три хиляди подобни човешки „привидения“. Примитивните имат ли толкова голямо село? Не? Много ли ви се виждат? — Ужасният му смях прогърмя в коридорите със страхотно ехо. — А какво би станало, ако нашият „полуживот“ не траеше повече от вашия? Седемдесет, осемдесет години — това нормална продължителност на живота ли е за Примитивните? Ние тук в Дроум сме заедно вече седемстотин години. Представяте ли си това? Представете си го! А кои сме ние? Убийци, насилници, мъчители,

крадци, осъдени на смърт за кражбите си. Мермус например беше шериф на област. Той е арестувал и затварял момчета и момичета по лъжливи обвинения, използвал ги е брутално за различни цели и когато те не са ставали вече за нищо ги е убивал и заравял на територията на затворническата ферма. Той се кълне, че са намерени само една малка част от жертвите му, а броят на тези намерени е хиляда! Представяте ли си? Не се ли ужасявате, когато видите изписаното по лицето му зло?

Сънди Гаро го наблюдаваше с изражение, в което се примесваха съжаление и ужас. Лицето ѝ беше побеляло, устните ѝ — безкръвни. Той продължи да говори със страст, каквато отдавна не вярваше, че може да съществува у него:

— Мислите че съм преувеличил своите престъпления ли? Не съм! А аз бях благороден кавалер в сравнение с мнозина тук в Дроум, крадах само от богатите, използвах насилие само срещу насилниците, нападах само тези, които можеха да се защитават. Признавам, че бях донкихотовски пират и не желяех да мисля за себе си лоши неща, да виждам себе си в светлината на чудовище! Да! — Ако имаше устройство с канали за сълзи в желязната си глава, сигурно би заплакал. Вместо това обаче той с грохот удари юмрука си в стената. Красивият шлифован мрамор се пропука, като че ли го удари взривна вълна. Отдолу се показва груба, бетонна повърхност.

Тя се беше отдалечила от него, доколкото позволяваше дължината на каишката. Отломка от мрамора беше разкъсала кожата на бузата ѝ. Течеше тънка струйка кръв. С ръце върху устата си тя го гледеше втренчено.

— Съжалявам — промълви Аандред. — Възбудих се прекалено много. Сега ще се успокоя. Не се страхувайте!

— Защо не избягаш? — за пръв път в гласа ѝ не се чувствуваше дори скрита нотка на омраза. — Няма ли изход?

— О, разбира се — има разни летящи лодки по Тъмната река. Летящият кораб на Краля на Елфите се намира в павилиона на Тихия бряг. Не разбирате ли за какво става дума? Дроум знае по всяко време къде се намира всеки от нас. Може да умъртви всеки само с една-единствена мисъл. Или да накаже жестоко всеки. А ние не можем да запазим идентичността си без Дроум, без неговите схеми, без инсталациите за зареждане, енергийните възли. Без всичко това ние

просто ще се разпаднем. Дори да успея да избягам, дори Дроум да бъде унищожен — с мен е свършено най-много след пет-десет години.

— А може ли да четете мислите ви?

— Не. Все пак имаме известна самостоятелност. Той може да се включва пряко в нашите мозъци, но само за да заповядва. За да отговорим, ние променяме начина на връзка. И това става само благодарение на факта, че прекалено много преки връзки с Дроум биха могли в даден момент прекомерно да пренатоварят изкуствения интелект и да нарушат или увредят някои от характеристиките му. Въпреки че практически е имало известна обратна връзка, онова, което специалистите наричат обратна миграция на мислите — част от нашата престъпна психика е, така да се каже, „просмукана“ в Дроум в продължение на толкова много години. — Той въздъхна.

Продължиха да вървят мълчаливо. Непосредствено пред приемната зала тя проговори отново:

— Все пак не разбирам. Защо са напълнили курортите си с такива страшилища?

— Тогава беше на мода така наречената „черна романтика“, тя се наложи успешно, после пак я забравиха...

В залата тя притихна. Минаваха покрай кладенеца с централния логистичен невровъзел.

— Какво има в него? — попита тя.

— Дроум. По-точно съществената част от мозъка му. — Той долови внезапно появилата се напрегнатост в тялото ѝ и опъна каишката, скъсявайки разстоянието. — Въздържайте се, Сънди Гаро! Онова, което премисляте в момента, няма да свърши работа. Погледнете внимателно! Виждате ли как силовото поле пречупва светлината? Ако скочите в кладенеца, полето ще ви попречи да паднете върху невровъзела, освен ако тежите десет пъти повече, отколкото миналия път, когато ви носех. Само толкова голяма маса според мен би могла да превъзмогне силовото поле. — Той подръпна каишката. — Освен това, ако убиете Дроум, ще убиете и мен. Не бихте искали това да тежи на съвестта ви, нали? — Възнамеряваше думите му да прозвучат на шега, но лицето ѝ бе забулено от мрачно отчаяние.

Формата на Дроум ги очакваше край сондата.

— О, — промълви той. — Нашата гостенка.

Разпитът със сондата потвърди най-лошите опасения на Дроум. Примитивните бяха на ръба на отчаянието, те нямаха друг изход, освен да окупираят острова. Приз очите на Сънди Гаро Аандред видя как хората бяха обсъждали възможностите си за оцеляване. Група след група сериозни, мрачни, разтревожени мъже и жени бяха настоявали за едно и също нещо: заселници трябва да бъдат пратени на острова, наричан от тях Земята на приказките, въпреки ужасяващите легенди за него. Аандред научи нещо интересно за Сънди Гаро — тя бе водещият експерт в племето по въпросите на островната екология. Бе избрала като свое задължение да слезе на брега с първата група.

... тя стоеше на плажа, прегърнала силно съпруга си, бореща се със себе си да задържи сълзите. — Не се безпокой, не сме изложени на опасност. Никой не е бил на Земята на приказките години наред. Чудовищата сигурно са вече безвредни. Ентропията е на наша страна. — Погледна сина си — набито двегодишно дете с огненочервена коса и упорито изражение. Поглади, разчорли буйната грива, повдигна детето за последна прегръдка. То се притисна до нея, въпреки че обикновено се дърпаше от обятията на родителите си. Бащата нежно го отдръпна от майката... тя се обърна, преглъщайки сълзите си, и навлезе във водата към чакащата я лодка. Махаше, докато лодката прекоси рифовете и навлезе в дълбоката синя вода, а фигурките на плажа се смалиха и после съвсем изчезнаха в изгасващата светлина.

Аандред отново почувствува, че го сграбчват отдавна забравени емоции. Трудно му беше обаче да ги определи. Ако бе истински човек, дели би почувствувал сълзите да се стичат по бузите, би ли усетил силен натиск в гърлото, биха ли се разтресли гърдите му от сподавени ридания? Не можеше да си отговори, но нещо го ослепяваше, каквото и да бе то. Погледна бледото лице на спящата Сънди Гаро и натискът на непознатото чувство се увеличи до нетърпимо ниво.

Аандред потрепера. Дроум му говореше:

— ... оставям организацията на екипите на теб, Ловецо! Това е от твоя компетентност. Да се вземе галерата. Островите да се унищожават един по един! Да се убият колкото се може повече от Примитивните! Да се изгорят полетата, да се взривят рифовете, да се отровят кладенците! Всички, разбира се, няма да успеем да отстраним, но ще минат много поколения преди те да се размножат отново до такава степен, че да станат опасни!

Обстановката излиза от реалните си измерения, помисли Аандред. Чувствуваше се като сянка в трагичен фарс.

— Голямо начинание — успя да промълви той.

— Обаче необходимо. Докладвай за извършеното утре! Бъди готов да тръгнеш след три дни!

— Какво да правя с жената? — запита той, преди да успее да се замисли.

— Дай я на Мермус и на неговия екип. Като стимул! — Дроум замлъкна.

* * *

Аандред я носеше бавно към вътрешността на замъка. Опитваше се да мисли, но не му се удаваше. Не виждаше изход. Влезе в помещението с кучетата. Постави я на масата. Пленницата беше бледа, но пулсът на врата ѝ беше подчертано силен. По-добре да беше починала на разпита, мислеше той. По-добре да го направя сега — преди да се събуди: няма да усети нищо. Обгърна главата ѝ в могъщите си ръце. Грехота е да се унищожи такъв красив живот. Дълго време стоя неподвижен. После се сети за троловете, за вилите, огньовете, куките. Решимостта му се възвърна. Но преди да свие металните пръсти, очите ѝ се отвориха и се срещнаха с неговите. Смути го, че в тях нямаше тревога — тя като че ли разбираше какво бе искал да извърши той. Рязко оттегли ръцете си. Изтекоха минути в тежка, заредена с недоизказани неща тишина. Накрая тя с мъка се изправи и седна на масата.

— Какво казах?

— Всичко. Истината — отговори Аандред.

— Какво ще стане сега?

Погледна я, благодарейки на провидението за налудничавия израз на лицето си. Можеше да направи поне едно последно добро, да скрие, че неизбежна смърт грози народа ѝ.

— Не знам — излъга.

— Но нищо добро?

Сви рамене, замисли се за някоя сполучлива лъжа. Мозъкът му беше безпомощен, в безсилие заудря главата си с тежките юмруци. Тя

се сви: сега беше уплашена.

— Какво има, Аандред?

На вратата се чу блъскане, безразборна врява.

— Ловецо! Отваряй! Тук сме, за да си приберем наградата. — Това беше мазният глас на Мермус. Кралят на Троловете отвори вратата шумно и нахлу в помещението, следван от двама свои поданици.

Мермус се опита да заобиколи Аандред, който беше застанал на пътя му. Очите на трола светеха триумфално. Той беше силно възбуден от предчувстваното удоволствие.

— Какво забавление, какво забавление! — повтаряше безсмислено той, протягайки ръце към Сънди Гаро.

За Аандред времето като че ли спря. Той се загледа в широко отворените ѝ зелени очи — които сякаш не вярваха, че това, което става, е истина, — в бледото лице, в свитите устни. Измина цяла вечност. После вцепенението му премина. Той изрева и отхвърли Мермус настрана. Кралят на Троловете се удари с трясък в стената, търколи се на пода и стана. Цялото му тяло се гърчеше, устата му се изкриви в грозна гримаса.

— Как се осмеляваш? Дроум ще те накаже. Но първо ще те накажем ние! — И Мермус изтегли стоманена палка от пояса си. Оръжие се появи и в ръцете на двамата му спътници.

Кучетата се раздвижиха зад решетките, притискайки се към железните пръчки, от гърлата им прозвуча заканително ръмжене. Арост бушуваше в Аандред и тя растеше, набъбваше, заплашваше да избухне. Отваряйки капачето на ръката си, той бързо натисна някои клавиши. Решетките се отвориха рязко. Кучетата излетяха като тъмни топки и се нахвърлиха върху уплашените тролове. И тримата бяха разкъсани, преди да могат да издадат какъвто и да е звук. На пода се търкаляха парчета пластмаса като от изпочупени кукли, хидравлични възли, стоманен кабел и скоби, а кучетата си играеха с тези останки, издавайки различни типично по кучешки радостни звукове на изпълнен дълг.

— Виждате ли — каза Аандред. — Такива добри кученца, верни кученца. — След това се сети за онова, което му предстоеше, и застина в очакване на гнева на Дроум.

Когато този гняв го достигна, Аандред падна сред животните, гърчейки се от болка, изгаряща болка, която прогони всичките му мисли. Времето отново застина... След безкрайна вечност болката отслабна дотолкова, че той да може да чуе гласа на Дроум.

— Ела в залата, Ловецо! Доведи затворничката — жива — и твоите окаяни, разрушителни зверове!

Болката го сграбчи отново, но само за момент, после го отпусна и той успя да се изправи. Страхуваше се.

— Не се осмелявам да отлагам изпълнението на заповедта, Сънди Гаро. Той ме вика — и Вас също. И кучетата. — Необятна тъга го обгърна, изпълни празнотата, оставена от болката.

Отново вървяха към залата. Тя беше пред него, доколкото позволяваше дължината на каишката. Лицето ѝ отново беше побеляло от страх, но тя вървеше изправена, бойко, с гордо вдигната глава.

— Какво ще ни направи?

— Дроум ще накаже мен, — отговори той. Кучетата чувствуваха тревогата в него и се движеха съвсем близо, неспокойни, напрегнати, нащрек.

— Как? С болка ли?

И това, помисли си той. После каза:

— Ще убие кучетата. Знае кое ми е най-скъпо. Знае как най-добре и най-силно може да ме нарани.

Спряха пред високите врати на залата за аудиенции.

— А с мен какво ще прави?

Поставяйки ръка на огромната сребърна дръжка на вратата, Аандред отвърна:

— Мисля, че ще те умъртви, Сънди Гаро. Ако имам възможност, ще се опитам да облекча нещата доколкото мога.

Лицето и се смали, помръкна, но само за секунда. После кимна с глава и успя да се усмихне. Нещо като подобие на усмивка, но все пак... Той откряна вратата и те влязоха.

В дъното на залата формата на Дроум крачеше напред-назад с бързи, ситни стъпки.

— Елате тук, — изрева гласът. После настъпи тишина и тя беше страшна. — Елате тук бързо. Нямам време за губене.

Аандред погледна настрана към нея. Тя трепереше, но все пак се владееше. Възхитително!, помисли той. Възхитително.

Минавайки покрай кладенеца, светец със студено вътрешно сияние, ръката му се стрелна към панела, зад който държеше вълшебната топчица с малкия хомункулус — любимата играчка на кучетата. Без да се замисля, без да прави опит да се прицели, той хвърли топката над ниския парапет и в кладенеца. Малкото човече вътре изкрещя пронизително. Аандред изрева:

— Дръж!

В същата част от секундата Дроум започна манипулациите по терминирането му и Аандред почувствува как формата му се размеква. Но преди да го доубие, замъкът прехвърли вниманието си към кучетата. Бе късно... Едното куче застина и замръзна във въздуха над кладенеца, превърнало се в сгърчена статуя. Другите обаче потънаха в отвора, разкъсвайки, преодолявайки силовото поле. То се сви с тихия съсък на имплозията, като разпиля кучетата върху изкуствения интелект на съоръжението. Преди обаче да умрат, тези същества се опитаха да уловят топката на господаря си, разкъсвайки деликатните кристални нишки, разбивайки Дроум на трилиони атоми — облак от блестящи късчета във вечността.

Аандред успя да се изправи на колене, треперещите му ръце дрънчаха върху пода. Формата на Дроум лежеше неподвижна с лицето надолу. В залата се възцари особена атмосфера: като че ли през нея премина нещо и после това нещо излезе навън — сякаш душа напускаше покойно тяло. Това нещо премина през цялата монолитна грамада на замъка, докосна всяко кътче, всяка ниша, всяко скрито ъгълче. До ушите на Аандред долетяха далечни, едва уловими писъци...

* * *

Много, много години по-късно един червенокос младеж водеше също червенокосата си сестричка по лъкатушещ нагоре път към китна зелена гора. След дълго вървене те стигнаха до каменна пейка, на която седеше статуя от черен метал. Ръката на стоманения гигант беше отпусната върху гърба на сгърчено в неестествена поза, ръждясало стоманено куче. Лицето на статуята беше замръзнало в налудничава,

брутална гримаса с ужасяващи блестящи неестествено очи и момиченцето се изплаши.

— Колко е грозен — каза то.

— Не! — каза младият мъж строго. — Никога не казвай това! Когато нашият народ дошъл за първи път в Земята на приказките, той убил стотици страшни чудовища с помощта на своите кучета и затворил останалите живи чудовища, докато загинали сами. Ако не е бил той, всички сме щели да загинем.

— Е, добре, а защо тогава той седи сега тук съвсем сам?

Лицето на младежа беше сериозно: той си спомняше горестта на една съдба, участ — прекалено сложна, за да я разбере едно дете на нейната възраст.

— Той ставаше все по-бавен и по-бавен, докато загинаха и последните чудовища. Един ден дойде тук и донесе това свое последно куче. През онази есен той все още успяваше да ми намигне, когато идвах да го видя. Обаче на следващата пролет престана да се движи окончателно.

— Това е тъжно.

— Да.

След малко те се обърнаха и поеха пътя надолу по хълма, обратно към своя живот.

ЕВГЕНИЙ ЛУКИН, ЛЮБОВ ЛУКИНА

МИСИОНЕРИ

Hell is paved with good intentions

— Samuel Johnson^[1]

КАРАВЕЛА „СВЕТАТА ДЕВА“

ЧЕТИРИДЕСЕТ И СЕДМИ ДЕН НА ПЛАВАНЕТО

В страх и смут начевам тази страница, тъй щото корабът, де срещнахме днес, воистине бе послание дяволско.

Ужасен щорм откъсна каравелата ни от ескадрата, отнесе я далеко на юг и стихна. Плавахме по необичайно спокойно безкрайно море, и не виждахме ни остров, ни платно, когато изведнъж марсовият викна, че ни преследва някакъв кораб.

С прискърбие си спомням, че от устата на капитана, човек достоен и набожен, се изтръгна богохулство — решил бе, че марсовият е пиан.

Отивайки до борда, в недоумение се взрях в пустинната водна равнина, но след туй пелената падна от очите ми, и неволно споменах името Господне. Не платноход — по-скоро призрак на платноход плаваше на оръдеен изстрел от нас.

Отначало забелязах само очертанятията му, и стори ми се за миг, че е прозрачен, че през него смътно просветват люлеещите се морски вълни. Зрението ме бе подлъгало — люлееха се петнисти платна: зеленикави, сиви, синкави. Толкоз различни бяха те от белите платна на каравелите, красещи подобно облаци синьото лоно на водите!

Невижданият съд не отстъпваше по размери на кораба ни, но бордовете му бяха ниски, и очертанятията напомняха остроносите лодки на не знаещите Бога островитяни.

В тревога капитанът заповяда да заредят бомбардите на десния борд, и аз възнесох към Господа молитва за спасение, тъй като какво ли добро могат да изпратят насреща ни тези непознати води, тези обширни владения на дявола!

И молитвата ми бе чута: скоро разбрах, че не напразно се люлеят призрачните платна — не решавайки се да ни доближат, езичниците се готвеха за завой.

Но как да предам що стана по-нататък? Ще ме осмее всеки, стъпвал поне веднъж на неспокойната корабна палуба.

Видях го с очите си: съдът, морският съд, заплува назад, без да се обърне! Заострените му кърма и нос като че ли бяха сменили местата си. Моряците често прегрешават с небивалици, но на слуга Божий не подхожда да лъже: двуглав, както и подобава на пратеник дяволски, корабът се отдалечаваше от нас, сливайки се с породилия го океан.

Едва тогава различих аз, че туй не е един, а два съда, непостижимо и противоестествено свързани един с друг. Мачтите им не се устремяваха нагоре, но наклонени една към друга прекръстосваха върховете си над общата палуба. В далекогледната тръба успях да различа в невидимия отгук такелаж мъничките фигурки на голи тъмнокожи матроси. Диваци? Бесове? Да, но на петнистата им палуба заплашително блестеше метал, и стори ми се дори, че различавам обърнати към нас странни многостволни оръдия.

Въпреки протестите на уплашените офицери и глухия ропот на екипажа, капитанът ни заповяда да се стреля с бомбарда след отплуващия кораб. Гюллето пролетя едва половината от разстоянието и безцелно заподскача по водата.

Никому не е дадено да изкушава безнаказано съдбата, и морската далечина се отзова с приглушен грохот, подобен на рева на разбудено чудовище. От почти неразличимия вече кораб-призрак се надигна и протегна към небето тънък пръст от черен дим. Протяжното виещо свирене, що чухме после, ни накара да треперим. Но напразно се взирахме в небето, търсейки отде иде звукът.

Господи, спаси ни и ни защити! Тъй като по твоя воля и в името твое навлязохме в тези пустинни води. Вече четири големи и осем малки острова прозряха светлината на истинската вяра. Дай ни сили да доведем докрай започнатото дело, пълно с подвизи и лишения!

Тъй се молех, стоейки на палубата и слушайки затихващия надалеч протяжен вой. Плахост ме обхваща, щом си помисля какви ли още порождения на бездната ще срещнем. Защото не напразно е начертано на картата, разгъната в каютата на капитана: „Тук има дракони...“

ЛЕК АВИАНОСЕЦ „ТАХИ ТИАНГА“

ШЕЙСЕТ И ПЪРВА ГОДИНА СЛЕД ПРИСТИГАНЕТО

ДЕН ДВЕСТА И ПЕТИ

Разузнавачът не успя да достигне до катамарана за някакви си петстотин метра. Само преди миг той още летеше, мяташе се на неголяма височина, оставяше зад себе си неравна ивица дим, след това проблясна — сякаш илюзия — блясък, син върху синьо, пръснаха и се запремятаха черни парчета, и невидима сила бавно разкъса ракетоплана надве.

Беше експлодирал спиртният резервоар — там нямаше какво друго да експлодира.

Момент, и... Закъснялият звук глухо блъсна тъпанчетата. Нещо просъска над главите им и с лек трясък се удари в кърмата. Сехеи не издържа и се обърна настрани. „Край, Куция“ — безсилно помисли той, и в този момент тъмните татуирани лица на войните се изкривиха от радост. Четиридесет гърла изреваха яростно!

Изглежда това не беше краят. От разпадащата се машина изпадна черна човешка фигурка. Пада в групирано положение — значи е жив. А, впрочем... Жив е! Фигурката замахна с ръце, и над нея с нечут отгук плясък се разтвори триъгълно „крило“. Праизточнико, кой ли е това? Анги или Куция?

— По-бързо! — заповяда през зъби Сехеи.

Ити изкрещя пронизително думите на заповедта, без да се обръща, и стратегът раздражено я изгледа. Замалко не процеди „Пусни турбината!“, но навреме се сдържа. Разбира се, Ити си знае най-добре. Командир на катамарана е тя.

„Тахи тианга“ („Стоманената палма“) плаваше напреки на вятъра, разтворил косо петнистите си платна, прехвърляйки гладките,

покрити с накъсани дъгоцветни петна вълни. Под острия щервен на малкия — наветрения — корпус съскаше сива пяна.

Част от опашката, откъсната от взрива, все още се премятеше във въздуха. Само някое парче да не закачи пилота! И така не му беше лесно — „крилото“, очевидно повредено, се накланяше надясно, димеше и накрая пламна. В този миг пилотът отпусна ръце и като камък полетя към водата от десет метра височина. Куция! Това можеше да бъде само Куция.

Откъм наветрената страна, на десетина метра от катамарана, висок крив плавник прорязваше полегатите вълни. Лошо... Бяла акула-людоед. Във водите около Изгорените острови е пълно с тях. Като че ли само те и могат да живеят тук — всичката останала риба плува нагоре с коремите. Още един плавник, и то доста близо до Куция.

Ити отново изкомандва, без да се обръща. Тя изобщо никога не се обръщаше, докато командваше. „Ити-Тарана има трето око между лопатките — вижда и с гърба си...“

Високо светлокожо момиче-снайперист със спокойна грациозна походка премина на палубата на малкия корпус, приготвяйки в движение оръжието за стрелба. Постави цевта на ракетомета на рамо, огледа се привично няма ли някой отзад...

Куция, както винаги, се държеше съвсем спокойно. С лявата ръка се беше хванал за парче от поплавъка на ракетоплана, в дясната беше ножът. Възловато въже полетя зад борда, и с едно дръпване го изтеглиха от покритата с мазен слой вода. В последния момент той сви крака, и изпод дъното на малкия корпус се праметна коремът на бялата акула. Високото светлокожо момиче държеше чудовището на мушка, без да стреля.

Опитно момиче, изглежда. Малко под ключицата — белег, върху татуировката на гърдите лежи връвчица с шест човешки зъба. Макар че отдавна по въпроса има категорично нареждане на Стария: никакви огърлици, никакви зъби на връвчици...

Четири огромни весла помръднаха, и „Тахи тианга“ леко промени положението си. Петнистите платна отново поеха вятъра, и бойната машина потегли, без да се обръща, в обратна посока — към прехвърлилото зенита слънце.

Куция седеше прегърбен на покритата с рогозки палуба, и над обгорялото му рамо свещенодействаше Ити — мажеше го с гъсто

жълтовато мазило. Устните ѝ не помръдваха, като че ли наистина правеше магия.

— Докладвай — каза Сехеи.

Братята изобщо не приличаха един на друг. Сехеи беше по-висок, по-тесен в раменете, а кожата му беше толкова светла, че сред младите воители вече от години се носеше слух: виждате ли, с времето Сехеи ще стане един от Старите. Глупав, както всички слухове. Старите не се татуират — май можеше и да се сетят. Куция беше по-тъмен, с широки кости, едното рамо по-ниско от другото, но не по рождение, както и куцането — осакатиха го при щурма на Тара-Амингу.

Но изразът на лицето на братята е еднакъв — безразлично-уморен, и на единия, и на другия.

— Излязохме на видимост към целта откъм страната на Трите Атола — монотонно заговори Куция, без да вдига глава. — Веднага ни обстреляха. След второто попадение Анги доложи, че е ранен, и не отговаряше повече. Минахме над залива на фона на слънцето. Трети флот на вечерните...

Сехеи слушаше глуховатия, неизразителен глас на брат си, и разбираше, че разузнаването, както и се предполагаше, не е донесло нищо ново.

Трети флот на вечерните е както преди на котва при Гнилите рифове. Четиридесет и седем бойни единици. От тях единадесет — последно поколение. Ракетопланите са на катапултите, покрити с калфи. Брой охраняващи катамарани... Най-висока огнева плътност...

Утре сутринта Сехеи ще повтори разузнаването. Ще го повтаря всеки ден, даже ако всеки път му се налага да губи пилот и ракетоплан. Както днес...

Изгарянията бяха намазани, и Куция тежко се надигна от палубата.

— Не изпратиха прехващачи след мен — завърши той. — Сигурно са мислели, че са ми останали стотина метра полет... Пък и аз мислех така...

И изведнъж Куция се усмихна. Рядко зрелище — Куция усмихнат.

— Дай му набора, Таран — уморено каза стратегът.

Братята нямаха връстници. Или почти нямаха. Поколението им изгоря преди девет години в същите тези води. Тогава това беше армада, сега от нея бяха останали десет катамарана. Не, девет. След вчерашния инцидент в пролива — вече девет.

Ити с една ръка отвърза от пояса си коженото калъфче с набора и го подаде на Куция. Той се отдръпна настрани и, без да обръща внимание на завистливите погледи на юношите от огневия разчет, се зае съсредоточено да поставя иглите в гнездата на малката квадратна дъсчица.

Морето променяше ритъма си. Все по-отчетливи ставаха кратките зловни удари отдясно. Биеха в обшивката на големия, подветрения, корпус вълните, отразени от южното крайбрежие на Тара-Амингу. Катамаранът вървеше все по-косо срещу вятъра. Плътна смрад на джибри лъхна стратега откъм кърмата, станала сега нос. Ето значи защо Ити не рискува да пусне турбината. Парче от ракетоплана беше повредило, падайки, спиртопровода.

— Провери го — помоли го Куция и му подаде набора.

Сехеи взе дъсчицата и разчете рисунъка. Като че ли всичко е правилно. Само че...

— Пак си занижил степента на риска?

— Няма да я завишавам я — невъзмутимо отговори Куция.

Сехеи премести четири от иглите и му върна набора.

— Внимавай да не татуираш изгореното...

Куция се подсмихна и се отдръпна, провлачвайки крак. Вълните биеха в подветрения борд с нарастваща сила. Сехеи можеше да каже, без да гледа, че отдясно в долчинките между водните гърбици вече се вижда, чернеейки, Тара-Амингу, а направо по курса в обедното небе се провижда бледо, едва забележимо искрене, отразено от многобройните лагуни на Аату-2 — Детският остров на утринните, отзад, зад дясното му рамо, се е прострял плътен, неподвижен облак... Там, зад линията на хоризонта, накичен с фортове и ракетни точки, лежеше скалистият Тиуру — преден пост на вечерните, откъдето днес по чудо се завърна Куция.

Палубата около стратега опустя. Сехеи стоеше с наведена глава, татуираното му лице беше мрачно. „Какво мисли Стратегът знаят само Старите. Какво мисли Старият не знае никой...“

— Тях, значи, са ги горили! — чу той замиращ или от ужас, или от възторг детски глас.

Подпрял се на стойката на хелиографа си, хлапакът-свързочник гледаше замечтано изникващия отдясно най-южен от Изгорените острови.

Тара-Амингу беше страшен.

Върху хребета му димяха щръкнали черни стволове, останали от изгоряла някога палмова горичка. Там като че ли течеше престрелка. Правилно — за Изгорените няма примирие. Откъм пролива се стелеше тежък черен дим. Морето при развалините на стария пристан гореше. Някой е потопил някого, и то съвсем скоро. Или вечерен утринен, или утринен вечерен...

— Ей! — повика тихо свързочникът високото светлокожо момиче. — Гледай... Кой воюва там?

— Пак същите — отговори тя, тайнствено понижавайки глас.

— Питам сериозно! — обиди се свързочникът.

— Не вярваш ли? Когато стоварвали десанта тук, изгорили целия флот на вечерните! И от нашите доста отишли... И досега воюват едни с други.

— И дълго ли ще продължават така?

— До самото Пришествие. Докато не прозвучи Истинското Име на Врага.

Сехеи се усмихна и престана да слуша. Легенди, легенди... Интересно, кой ли ги измисля? Създава се впечатлението че възникват сами. Освен една, разбира се. Освен пророчеството на Старите за Великия Враг. Неговите автори поне са добре известни. Даже прекалено... „Ще прозвучи Истинското име на Врага, и оттогаз не ще има утринни и вечерни...“ Не са ли разбрали вече Старите, че на този свят няма никакъв Велик Враг! Нашият Велик Враг сме си самите ние...

Към ритмичните злобни блъскания в подветрения борд се добави често шибачо пляскане. Значи се е показал Ана-Тарау — ивица черна пепел на хоризонта. Стратегът разбираше и най-лекото потрепване на палубата под босите крака. И не само това. Почти физически усещаше приближаването на война, след която наистина няма да има нито утринни, нито вечерни. Броят на сблъскванията в неутрални води

растеше с всеки изминал ден, и всяко от тях заплашваше да се превърне в тази последна война.

Вчера например в пролива между Изгорените острови влязоха в схватка трикорпусен ракетоносец на утринните и кану от бреговата охрана на вечерните. Съсипаният до неузнаваемост ракетоносец заседна на рифовете срещу западния бряг на Тара-Амингу, след което беше довършен с ракетен залп от острова. При това от теснина, в която вечерни (по данни на разузнаването) беше невъзможно да има, а утринни (по данни на щаба) не бяха дебаркирали. Тоест, беше довършен неизвестно от кого. Случваха се и такива работи.

Колкото до кануто от бреговата охрана, останало без мачта и със заклинена турбина, то беше подхванато от течението, излизащо от пролива и, преминавайки някак си през минното поле, се оказа съвсем близо до Детския остров на утринните. Оставаше последното средство, и на кануто прибягнаха до него — взривиха кърмовата турбина. Бледният спиртен пламък избухна в разширяващ се кръг около кораба и изгасна. Десният корпус се задържа над водата.

И когато вече изглеждаше, че той неминуемо ще навлезе в забранените за всички води, иззад черния хребет на Тара-Амингу на голяма скорост изскочи ракетоплан на вечерните. По всичко личеше, че го кара пилот от висока класа. Отдалече, без да се уплаши да стреля в посока на Детския остров, той с една-единствена ракета изгори останките от кануто и труповете, направи рязък вираж и тръгна, набирайки височина, към Ледения Зъб.

Да-а, архипелагът виси на последното влакно на връвта, и вчера това влакно едва не се скъса.

Сехеи вдигна глава, и погледът му се задържа върху Ити. Радостно озъбена, тя стоеше под кръстоската на тежките мачти — набита, нисичка, украсена с татуировки от петите до огромната пружинираща шапка от ситно къдрави коси. Както при всички южни хеури, носът ѝ е като счупен. В прореза под долната устна е пъхнат зъб от акула.

И стратегът като че ли ей сега щеше да се усмихне.

Ити. Ити, по прякор Тарана. Беше направила този прорез и беше пъхнала зъба от акула в него като десетгодишно момиче, нарушавайки с това четири табута на родния ѝ и тогава още див остров.

Разказват, че мисионерите и досега потреперват, като си спомнят за този зъб от акула. Хеурите, на които преди им беше все едно къде се губят и с какво се занимават децата, изкормиха Птицата на Войната и обсадиха мисията, възглавявана не от друг, а от самия Сехеи, временно отстранен от командването на флота за излишна инициативност. Тогава той успя по чудо да прехвърли Ити на Аату-2, след това подкупи вожда и се закле пред племето, че момиченцето, украсило се като воин и престъпило по този начин четири табута, е било вчера убито заради това четири пъти.

Хеурите потрепераха. Единствено шаманът, огромен и черен, дръзна да се приближи до Сехеи и смирено да помоли да се покаже като доказателство отрязаната глава, или поне лявата ръка на Ити. Сехеи изгледа шамана както се гледа слабоумен и язвително попита какво може да остане от човек, ако този човек е бил убит вчера четири пъти. Шаманът се обърка и замисли. Нищо чудно и досега да си блъска главата над това...

Хубави времена бяха!

Дълбоката синева зад борда беше заменена от светли зеленовати тонове. Черните мъхнати грамади на Ана-Тарау и Тара-Амингу се бяха скрили зад хоризонта, и сега отдясно минаваше Аату-2, Детският остров на утринните.

Колкото и пъти Сехеи да се беше оказвал в тези води, той винаги оставаше поразен: на двадесетина мили оттук храсталаците догаряха, и в безлюдните скалисти заливчета някой търпеливо очакваше противника, готов всеки момент да плисне по водата червен димящ огнен език, и изведнъж на края на този ад — безметежно зелено островче, невредимо, забранено...

Над близката верига атоли летеше делтаплан — непривично бял. Беззащитно бял. Някое момче от острова правеше първия си далечен (чак до самите атоли!) полет.

Бойните машини са на сивозелени петна, коремът им е светлосин, те се сливат с небето, с морето, със зеленината. Да вдигнеш във въздуха бял летателен апарат е самоубийство. Навсякъде, освен тук. От деня на основаването на Детските острови над тях не беше гръмнал нито един изстрел, нито веднъж в техни води не бяха навлизали военни кораби — нито свои, нито чужди...

Беше забавно да гледаш хлапетата от бойния разчет — изведнъж те станаха толкова непристъпно горди: гледаха снизходително към делтаплана, към зеленеещата верига атоли, към далечната плажна ивица, където навярно някое от по-големите деца, събрало около себе си нетатуираните дребосъци, важно казва, сочейки към хоризонта:

— Хайде, определи!

И малкото, напрегнало се към едва различимия зад атолите призрак на кораб, докладва:

— Поколението на Ската! Лек авианосец! Идва от неутрални води! Въоръжение: четири деветстволни установки! Три ракетоплана! Две кърмови турбини екстрена мощност!

— Две? — И по-възрастният малчуган също впива очи в хоризонта. — Точно така, две... Тогава това е „Тахи тианга“. — Важността му изчезва безследно, и той добавя, на границата да се разплаче: — Помня всичките от групата им! Възпитателка им беше Ити-Тарана! Ходили са при Изгорелите, вече воюват... А аз трябва да стърча тук при вас... едва ли не до Пришествието!...

Ах, как страхотно би било да минеш покрай Аату с овъглени мачти, гасейки горящите кърмови турбини, стреляйки с всичките трийсет и шест ствола по нападащите машини на вечерните!... А то какво излиза: движеха се в неутрални води по най-опасните места — и поне да имаше един изстрел!... Вярно е, Анги изгоря в хидроплана, но това беше Анги, а по самия кораб нито драскотина, даже турбината е повредена от своя осколка! Добавяш към татуировката унило-правилна извивка — и това са ти заслугите...

Един от юношите, очевидно за повдигане на бойния дух, напяваше полугласно „Стрелкови ракетомет“:

*...постави пълнителя,
нека щракне,
дръпни затвора,
дръпни спусъка,
убий вечерния!*

— А пък вечерните пеят „Убий утринния“ — изтърси, явно с желание да го подразни, някой от абордажната команда.

Песничката замлъкна. Юношата изглежда говорещия, след това — уплашено — Ити-Тарана.

— Пряко предаване от базата! — звънко доложи свързочникът.

— Приемай — отговори Сехеи и, поглеждайки за последен път делтаплана, премина на палубата на малкия корпус. Нещо не му харесваше небето на север. Като че ли започва буря...

Вглеждайки се напрегнато в слабите проблясвания на хелиографа, свързочникът връзваше възли. Сехеи застана до него и присви очи.

Базата предаваше с обикновен код. Нещо се беше случило. Праизточнико! Само това липсваше.

— Дай го — каза намръщено Сехеи и взе от ръцете на свързочника шнура. Така... Възлите съобщаваха лаконично, че докато стратегът е отсъствал, Дясната му ръка е отстранил от командването Лявата му ръка. За което и докладваше — сухо, без да се впуска в подробности и да назовава причината.

Сехеи бавно смачка и стисна шнура в юмрук.

— Предавай! Заповядвам: до моето връщане...

Не успя да довърши.

— Цел! — раздаде се отчаяно-весел вик от кръстоската на мачтата с форма на Л.

Сехеи вдигна глава. Воините за броени секунди застанаха по местата си. Рогозките бяха събрани от палубата, и лъсна бойната й голота — цялата в лишеи от концентрирания солен разтвор. Ракетните установки се завъртяха страховито.

— Четвърт вдясно от курса! — продължи да вика наблюдателят. — Движи се към нас без отклонения!...

Когато Сехеи се добра до огневата площадка, Куция вече стоеше там. Малко под ребрата му, точно до изгореното, имаше прясна, още кървяща татуировка — знак за отличие за днешното разузнаване.

— Къде е? — попита бързо Сехеи. Куция мълчаливо посочи.

Самотен хидроплан. Догонва го откъм Тиуру. Непонятно... Защо е сам?

— Втори — на старт! — Какъв пронизителен глас има Ити-Тарана! Ушите звънят след командата й!

Отзад страшно изхъркаха приглушени гласове. Дясната „стрела“ описа широк полукръг и изкара машината зад борда. Поплавъците на

хидроплана докоснаха водата, и заключалката се разтвори. След това — звучен плясък, и вълните около апарата като вълшебство се изгладиха, блеснаха маслено...

— Трети — на старт!

Сега лявата „стрела“ описа полукръг. Отзад се раздаде протяжен грохот. Стартираше „двойката“. Хидропланът се откъсна от водата и, влачейки зад себе си дебела черна опашка дим, потегли стръмно нагоре. След това димната ивица прекъсна, изгорелият барутен ускорител се отдели от машината и, премятайки се, полетя надолу. Грохотът беше заменен от равномерно свирене. Отнасяното от течението маслено петно се запали, и сега гореше с червен пушлив пламък.

След това стартира „тройката“, и двата прехващача тръгнаха към целта.

— Е, хайде да видим как ще се измъква? — оживено отбеляза Куция.

— Не ми харесва, че е сам — каза Сехеи. — Може би ответно разузнаване?

Куция се вгледа и неопределено мръдна тъмното си, лъскаво от мазилото рамо.

Целта се държеше странно. Тя позволи на нападащите да заемат удобно за атака положение и продължи полета, без да променя нито скоростта, нито височината. Прехващачите увиснаха над нея, без да стрелят.

Очите му ли бяха изморени, или наистина зад чуждата машина се забелязваше някакво едва уловимо подмятане... Ето какво е! Зад ракетоплана се мяташе дълъг бял вимпел. Парламентьор. Лицето на Сехеи мигновено стана сънено. Думата „парламентьор“ беше излязла от употреба преди девет години. По-точно казано, самият Сехеи я беше извадил от употреба. И сега, все едно са забравили коя година е, вечерните отново закачат бял плат на хидроплан... Май играта става интересна. Добре, да почнем да обръщаме раковините — да видим под коя е скрито камъчето...

— Акулска паст! — изумено издиша Куция. — Та това е „рутианги“!

Сехеи можеше да е чул погрешно, Куция — да е казал погрешно. Пък и можеше просто зрението да го е подвело... Но не, не! Куция

никога не бърка! Прехващачите водеха към катамарана именно „рутианги“ — засекретената „стоманена чайка“ на вечерните.

Преди девет години беше прието от доброволците да бъдат избирани за парламентъори най-мъжествените и най-малко талантивите пилоти. И беше прието да ги изпращат на бавноходни остарели машини... Но да пратиш на противника изстребител от утрешния ден! И на всичкото отгоре точно преди война!...

— Доложи още веднъж — помоли Сехеи. — Всичко. И колкото се може по-подробно.

Той разбираше, че смъртно обижда Куция — докладите на разузнавачи от този клас не се нуждаят нито от допълнения, нито от поправки. Куция само хвърли кратък поглед към брат си и отново се втрени към приближаващата тройка ракетоплани.

— Излязохме на видимост към целта откъм страната на Трите Атола — започна той още по-монотонно, отколкото преди. Сехеи внимателно слушаше всяка дума.

Така... така... Веднага били обстреляни... Не е това! Второ попадение, Анги... Трети флот на вечерните, Гнилите рифове... Брой на единиците... Праизточнико, пак не е това!

Не, това е безнадеждно. Куция е най-добрият разузнавач на флота. Ако в отбраната на противника имаше дупка, той щеше да я забележи... И все пак Куция беше пропуснал нещо много важно. Толкова важно, че се беше наложило вечерните да пращат подир него „стоманена чайка“...

Впрочем, имаше още една версия, но тя е прекалено добра, за да се приема сериозно. Версията е такава: това не е парламентъор — просто личното разузнаване на Стария е успяло накрая да отвлече изпод носа на вечерните засекретения изстребител, привързвайки към него за замазване на очите бял парцал.

На пратеника беше посочено направлението за кацане, и „рутианги“ започна да се снижава. Красива машина. Красива и странна. В центъра на тънката като лезвие носеща плоскост хищно се издава напред гърбавият клон на кабината. Два къси фюзелажа с високи килове са съединени отгоре с още една плоскост. Поплавъци няма изобщо. Как ли ще каца?

Двата корпуса на „рутианги“ се разделиха по дължина, и долните им половини бавно се спуснаха, превръщайки се в поплавъци. Не е

зле...

Сехеи се огледа, търсейки с поглед Ити.

— Таран, свържи се с базата. Да вдигнат групата за прикриване. Дръж засега прехващачите във въздуха... Имам едно такова усещане, че докато се оправяме тук с него, ще се опитат да ни докопат от Тиуру...

— Машината да не се качва на борда?

— Разбира се!

Можеше и да не пита. Отлично знае, че трикът с „експлозивния парламентъор“ го приложи за пръв път именно Сехеи. Преди девет години той пробута на вечерните пратеник в хидроплан, натъпкан с бойни глави от авиационни ракети. И в момента, в който вдигаха машината със стрела на палубата на флагманския кораб, пилотът-смъртник удари по взривателя...

Обезглавявайки по такъв начин първи флот на вечерните, и унищожавайки го след това почти напълно, осемнайсетгодишният Сехеи тамахи стовари крупен десант и се окопа на южното крайбрежие на цветущия остров Тара-Амингу. След което беше срочно отстранен от командването и, по чудо избягвайки изпращането на тръстиката, възглави мисия на края на архипелага.

Пуснатата зад борда лодка с балансър вдигна косо платно и се отправи към чуждата машина, полюляваща се на петдесетина метра от катамарана. Виждаше се как под водата се люлее като огромно бяло водорасло дългият вимпел на пратеника.

Дори и ракетопланът да е миниран — да се хаби за взривяване на обикновен лек авианосец засекретен изстребител? Нелепо... Във всеки случай, това не е „лов за стратега“ — откъде вечерните да знаят къде точно се намира в момента Сехеи тамахи?

— Дали не ни подвеждат, Куция — запита тихо Сехеи. — Защо не вдигнаха след теб преследвачи? Може би им е било нужно именно да долетиш?

— Не летях — промърмори Куция. — Падах. И те го видяха.

Наблюдателят, хванал се за кръстоската на мачтите на „Тахи тианга“, весело съобщаваше през равни интервали от време, че никъде не се вижда враг. Лодката вече се връщаше обратно — с парламентъора. По заловения хидроплан пълзяха две от момчетата на Ити-Тарана. Един от тях се покатери на крилото и подаде условия

знак. При първия оглед не е намерено нищо подобно на взривно устройство.

Сехеи разбираше едно: това означава война. Вече скоро, много скоро — може би след няколко дни, може би дори утре. Днес надали, ще попречи пристигащата от север буря. Във всички случаи вечерните няма да ги оставят да изучат и копират „рутианги“.

Лодката се приближаваше. Всички замлъкнаха. Тежките въздишки на вълните се засилиха, петнистите платна шумно плющяха над главите. Парламентьорът се хвана за едно от увисналите от палубата въжета, и ето го на борда — воин от поколението на Акулата. Невероятно красив. Рядко се вижда такава разклонено-сложна татуировка. Можеше да бъде сравнена единствено с татуировката на Куция, но при него рисунъкът беше нарушен от многобройните белези и изгаряния. Без съмнение пред стратега стоеше един от най-добрите пилоти на противника.

Тези от воините, които бяха по-близо, разглеждаха с тъгълчето на окоето си татуировката на пришълеца, четейки безпогрешно всичките й спирали и извивки.

Пратеникът се казваше Арраи, и беше успял да повоюва доста. Разгромът на първи флот, четири свалени машини... Един авианосец... Праизточнико! Ето значи кой е изгорил „Мурена“! Да, беше снайперистки залп — четири ракети в кърмовата турбина... Изпитвал нова техника... После пак фронтът, шест свалени машини... Изгубил изтребителя си над Тара-Амингу, тръгвайки на таран...

Сехеи хвърли поглед към брат си. Куция в напълно детски възторг изучаваше миналите подвизи на парламентьора. Нали точно него, Куция, го таранираха над вече изгорения Тара-Амингу преди четири години. Виж ти, каква приятна среща!

— Изпратен съм при Сехеи тамахи — съобщи вестителят, гледайки безизразно над главите им.

— Слушам те — каза Сехеи.

Парламентьорът стреснато загледа татуировката на стратега, удостоверяваща, че пред пратеника стои именно този, при когото той е бил изпратен. Не, явно не очакваше да срещне тух Сехеи. Съвпадение...

Високото светлокожо момиче ласкаво се усмихваше наблизко. Пръстът е на спусъка, така че парламентьорът не бива да прави резки

движения.

— Слушам те — повтори Сехеи.

Вестителят Аррай се намръщи, помълча, за да се съсредоточи, и бавно, старателно, сричка след сричка изговори някаква нелепа, невъобразимо претрупана дума. Безсмислен, почти непроизносим набор от звуци.

Куция изобщо не обърна внимание — интересуваше го единствено татуировката. Хлапаците от огневия разчет се хилеха — думата им се стори смешна. Ити удивено погледна към Сехеи и изведнъж настръхна цялата, като видя как се е променило лицето му.

— Кой те изпрати?

— Ионги.

Ионги... Стратегът на групата флотове на противника, базирана на Ледения Зъб. Млад, назначен неотдавна — това е то всичката информация за него...

— Знаеш ли какво означава тази дума?

— Не. Беше ми заповядано да я науча и да ти я предам.

— Без да добавиш нищо?

— Да.

„Веднага да се свържа със Стария“, помисли Сехеи. „Веднага...“

Само преди няколко удара на сърцето пратеникът Аррай произнесе Истинското Име на Врага, известно само на Старите и на стратегите.

— А вашите Стари знаят ли за какво те е изпратил тук Ионги?

— Да.

— И единият, и другият ли?

— Да.

— Лъже като пратеник! — възторжено си спомни някой древната поговорка, но веднага се усети и млъкна.

В небето свиреха двигателите на хидропланите. Беше пристигнала групата за прикриване от базата. Тиуру мълчеше. Никъде нито една машина на вечерните. На север все повече и повече се надигаше облачна мъгла — приближаваше буря.

Сехеи повика свързочника.

— Ще успеем ли да предадем до Руонгу?

Момчето изгледа с присвити очи надигащите се облаци.

— Ще успеем...

Не успяха. Някъде на северозапад, на седемдесет мили оттук, личният свързочник на Стария обърна работната плоскост на установката си под нужния ъгъл, и лъчът на скриващото се слънце, отразявайки се, полетя покрай Бариерния риф, намери огледалото, закрепено на безименна скала и отскочи към Свързочен атол-8.

— Руонгу предава през атолите! — Звънкият глас на наблюдателя ги застави да се обърнат към борда.

На фона на растящите облачни гърбици проблясванията бяха едва различими. Свързочникът дръпна от пояса си тънко шнурче от кокосово влакно и пръстите му стремително завръзваха възли, значението на които той не разбираше — Руонгу предаваше на личния код на Стария.

Единственият човек на борда на „Тахи тианга“, който знаеше този код, стоеше като вцепенен. Той пое машинално от ръцете на свързочника шнура и опипа възлите, които потвърждаваха, че проблясванията са били приети правилно.

„Праизточник (начало на предаването). Старият — до Сехеи. Не причинявай вреда на парламентъора на вечерните. Веднага след бурята ела при мен на Руонгу. Мрак (край на предаването).“

Старият беше отговорил преди Сехеи да успее да зададе въпроса. — Шнур! — нареди той и протегна ръка, без да гледа.

„Праизточник. Сехеи — до Стария.“ — съсредоточено се зае той да връзва възел след възел. — „Приех съобщението. Няма да причиня вреда на парламентъора. Веднага след бурята идвам на Руонгу. Мрак.“

— Ити! — повика я той, предавайки шнура на свързочника. — Вземи машината на борда. Връщаме се в базата. Вестителят да не се пипа, ясно ли е?

Той потърси с поглед пратеника Арраи и го намери до Куция под наблюдението на ласкаво усмихнатото светлокожо момиче. Пратеникът Арраи, изгубил донякъде подходящия на парламентъор леден израз на лицето, разглеждаше с явен интерес татуировката на Куция, с когото, както се оказа, не веднъж се бяха срещали във въздушните боеве над Тара-Амингу...

Какво ли е замислил самият този Ионги тамахи? Истинското Име на Врага не подлежи на разгласяване. За такива неща отстраняват от командването и пращат на тръстиката... А откъде би могъл да знае Старият за парламентъора?... И това странно запитване преди четири

дни... Сехеи още веднъж огледа изпод вежди пратеника на вечерните. Съвършено безупречна татуировка! Само на лявата буза правилността на рисунъка е леко нарушена. Значи е забъркал нещо пратеникът Арраи — отдавна, още като момченце на Детския остров. И то нещо доста сериозно... Тогава защо я няма линията на вината? Странно... Попаднал е под особения надзор на възпитателите, а с нищо не е виновен. При кого ли още беше виждал Сехеи подобен рисунък на лявата буза?...

Той се обърна и известно време разглеждаше тъмнеещия хоризонт, откъдето на плътни тълпи прииждаха срещу вятъра къси, сякаш отсечени отпред вълни.

Истинското Име на Врага... Нима е истина?...

— Европейци — трудно, сякаш за себе си изговори той уродливо звучащата дума. — Европейци...

КАРАВЕЛА „СВЕТА ДЕВА“

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ДЕВЕТИ ДЕН НА ПЛАВАНЕТО

Велико е милосърдието Божие — още на втория ден пред нас ангелски възсияха в морската далечина платната на трите останали каравели, и аз възнесох молитва на благодарност. От когото и да бе пратен срещнатият от нас кораб-призрак, той не се осмели да прегради пътя на кралската ескадра.

Оръдеен изстрел огласи пустинните води, ознаменувайки възсъединяването на флотилията. Но на ликуващите възгласи на нашите матроси флагманският кораб отвърна с намусено мълчание. По-късно попитан от мен офицер разказа с неохота, че по пътя са виждали неведнъж някаква зле миришеща течност, разлята по вълните. Всички счели това за зловещо предзнаменование, и я нарекли „слюнката на дявола“. Офицерът не скриваше, че повече от всичко на света той би искал да обърне назад. Мъжеството явно бе изоставило този човек.

Към вечерта Господ ни изпрати безлюден остров с дълбок залив — да дадем отдих на уморените си крайници и да поправим счупената мачта на една от каравелите.

Уви, адмиралът не изслуша внимателно нашия разказ за дяволския кораб, и с преизпълнени с горделивост слова се закле, че

сега и хиляда дяволи не биха го накарали да отстъпи. Заповяда той да донесат скъпо ковчеже от изкусна изработка, измъкна от него някаква вещ, която ми се пристори отначало за продълговато, отшлифовано от приборя камъче, и ни предложи да я разгледаме.

Камъчето бе обхванато от два гладки пръстена от светъл метал. И макар да не бе този метал злато, блясъкът му ласкаеше очите и вселяваше в сърцата надежда. Вече четири големи и девет малки острова познаха истинската вяра, но нито на един от тях не знаеха жителите ни злато, ни някакъв друг метал. Каменни са котвите на лодките им, от твърдо дърво, акулови зъби и дялана кост е оръжието им, а вместо пари презрени раковини разменят.

И туй е толкоз по-странно, че именно тук според древните карти трябва да лежат Златните острови, гдето людете, бидейки изкусни в обработката на драгоценните метали, не знаят истинската им цена, и златото лежи захвърлено пред праговете на къщите им.

Призовавайки за всеки случай името Божие, взех в ръце странния предмет. Той бе продълговат каменен, а може би глинен съсъд, толкоз малък, че не можех да поместя в него дори крайчеца на малкия си пръст. Металните пръстени бяха врязани в съда с превелико умение, но отсъствието на гравюри по тях издаваше скудоумие, свойствено за диваци.

Несъмнено бе, че съсъдът не е бил за питиета. По вътрешните му стени открих следи от черна, твърда като камък пепел. Поразен от мисълта, че в ръцете ми е може би част от посуда, предназначена за някакъв сатанински обряд, набързо предадох странния предмет на алчно очакващ реда си дворянин, що бе отплувал с нас на каравелата „Благодат Господня“, силейки се да избяга от възмездие за богопротивен и смъртоубийствен дуел.

След туй адмиралът ни рече, че жителите на острова, на чийто пясъчен бряг било намерено съсъдчето, явили при вида му страх и унижение. Подложени на изпитание, те, не знаейки угодни Господу езици, посочили на юг. Там, несъмнено там, зад линията на хоризонта, лежали по мнението на адмирала желаните Златни острови, за губернатор на които го назначил кралят.

В наше присъствие нареди той да бъде прикрепен съсъдът към сребърна верижка и я окачи на шията си, тъй щото да видят всички увереността му, че целта е близо, и да укрепнат духом.

Знаейки горещия нрав на адмирала, аз не дръзнах да му река, че не подхожда на воин, заслужил страховитото име Десница Божия, да носи на гърди предмет, бил може би някога кадилница на дявола, и че за подобна постъпка в друго време той би бил наказан от църквата за пример на останалите. Но в морето господар е той. А аз — аз що съм? Смирен слуга Божий, нищо повече...

ИТУ, БАЗАТА НА УТРИННИТЕ

ШЕЙСЕТ И ПЪРВА ГОДИНА СЛЕД ПРИСТИГАНЕТО

ДЕН ДВЕСТА И ПЕТИ

По очертания островът приличаше на осакатен краб. Уродлив каменен краб, измъкнал изпод гърбавата черупка на Високия нос атакуващата щипка на Скалистия залив. Там, отразени в неподвижната като мътно огледало вода, сред дъгоцветните петна на джибровите масла, стоеше на котва в очакване на бурята втори флот на утринните. Отвратително смърдеше на разложение и гниеща риба. Над решетките на отточните канали се издигаха сиви шапки зловонна пяна.

Вече бяха успели да прехвърлят машината на парламентъора на Високия нос. Транспортираха я покрита с калъфи, от съображения за сигурност. Поради същите съображения екипажът на „Тахи тианга“ не беше пуснат на брега, и това само правеше още по-обиден факта, че съобщението за пленяването на „стоманената чайка“ пак обиколи цялата база за половин час.

Прекрасно разбирайки какво означава това, корабостроителите ускориха работата без никаква заповед. Каторжниците на тръстиките полета — обратно, заразмахваха ножовете по-бавно, като се споглеждаха от минута на минута и очакваха всеки момент да чуят команда за общо строяване. Сигурно дори на кокосовите крабове в оцелелите от изсичане палмови гори им беше ясно, че в най-скоро време островът ще гори.

Очакваха събития. Очакваха, че като пристигне на Високия нос, Сехеи тамахи най-напред ще „върже единица“, тоест ще обяви извънредно положение и по този начин ще съсредоточи цялата власт в свои ръце. И ще заизбухват с трясък в хижата със стени от двойни

рогозки заслепяващи електрически разряди, ще полетят по острова от огледало на огледало проблясъци — заповед след заповед.

Но времето минаваше, а Високият нос мълчеше. Нито едно разпореждане за цялата вечер. А след това започна бурята.

Първият шквал се стовари върху крайбрежието с мощността на ракетен залп. Трошейки палмите и дървените постройки, той се разби в гърбавата черупка на каменния краб и, прескачайки с вой гребена ѝ, нахълта в долината. Скъса въжето на въжената линия, вдигна покрай бреговете на залива петметрови хребети сива пяна, завъртя се като черен смерч над мината и отслабна едва в теснината, където шумеше с разпадащи се сиви листа Мъртвата гора. Мъртва — след авария в спиртохранилището.

На югоизточния склон беше сравнително тихо. Влажният вятър, влизайки през наполовина разтворената стена, свободно се разхождаше из колибата.

— Сядай — каза Сехеи. — Защо той те отстрани от командването? Какъв беше поводът?

Предците на Танни тамуори някога бяха живеели на сега изгорения Ана-Тарау, владеели възловото писмо, изрязвали от камък безполезни резбовани стълбове с човешки лица и смятали всички други племена за диваци.

Снажната, висока, тъмнолика Танни мина през колибата и се отпусна до него на рогозката.

— Поводът беше един провинил се — неохотно отговори тя. — Днес сутринта той заявил пред всички, че не смята да излиза на свобода.

— Не разбирам. — Сехеи се намръщи.

— И аз не го разбирам съвсем — призна си тя след кратко мълчание. — Казал, че по-добре да остане жив на тръстиката, отколкото да изгори жив в неутралните води. Казал още и че това не е страхливост, а доблест, защото той знае какво го очаква. Когато ми доложиха за това, заповядах да го доставят на Високия нос.

— Защо?

— Щяха да го убият — просто отговори Танни. — Знаеш какво представлява тръстиката. Ако провинилите се дори само заподозрят, че някой от тях нарочно работи бавно, надявайки се да удължи присъдата

си, този някой незабавно изчезва, и после го намират на отточните решетки. А този човек сам заявил, че отказва да воюва...

— Знам какво представлява тръстиката — проговори през зъби Сехеи. — И не питах за това. Защо ти е било нужно да го спасяваш?

Танни тамуори не отговори веднага. Чуваше се как вятърът шуми в короните на палмите на хребета на Високия нос.

— Това никога не се е случвало, тама'и. — Както и всички, избягали от Ана-Тарау, Танни изговаряше думите удивително меко, заменяйки отделни съгласни с придихания. Но сега изглеждаше, сякаш просто не й стигат сили да произнесе думата отчетливо и високо. — Тама'и, тръстиката винаги е била позор и за воина, и за майстора. И щом се е намерил човек, за когото това не е наказание... Бях длъжна да говоря с него.

— И говори ли?

— Не — със съжаление отговори тя. — Хеанги го прехвана и го прати обратно. Сега навярно човекът вече не е жив...

— И това ли е всичко? — запита Сехеи, намръщен от досада. Поводът наистина беше смехотворен: да отстраниш от командването Лявата ръка на стратега заради някакъв каторжник, изкарващ присъдата си на тръстиката.

Танни бавно обърна към него тъмното си лице, надменно като маските, които предците й някога бяха изрязвали на каменни стълбове.

— Как си представяш тази война, тама'и?

Сехеи замълча.

— Ще изгорим архипелага — много тихо, сякаш говореше на себе си, каза тя. — Ще го унищожим. Примирието се проточи. Успяхме да натрупаме прекалено много техника, напалм... Просто няма накъде да отстъпваме.

— Вечерните също — недоволно напомни Сехеи.

— Да — машинално се съгласи тя. — Вечерните също.

През шума на дъжда и вятъра се чу тежък тъп удар. После още един. После още. Пет тежки тъпи удара през равни промеждутъци. Арсеналът изпитваше дулата.

— Безсмислица — проговори тя тъжно. — Праизточнико, каква безсмислица! Утринните — на запад, вечерните — на изток... Във всичко, дори и в това.

Трудно е да се повярва, че преди две години това момиче, командващо съединение леки авианосци, получавайки от Сехеи заповед да прекъсне връзката на вечерните с третия им флот, атакува координационния център на противника на Ледения зъб. Строго казано, заповедта беше изпълнена, само дето вечерните загубиха връзка не с един, а с четири флота наведнъж. Какъв момент за възобновяване на войната! Но дори самият Сехеи се стресна, когато му докладваха за успеха на операцията. Всъщност той предлагаше да се създадат проблеми на огледалата им по атолите, нищо повече. За Ледения Зъб и дума не ставаше — тогава се смяташе, че тази цитадела на вечерните е непристъпна... Старият беше направо побеснял — Танни беше нарушила едно от основните табута, и Сехеи трябваше да изгуби немалко време и сили, за да опази бъдещата си Лява ръка. И какво беше станало с нея сега?

Танни мълчеше, опряла брадичка в безупречната татуировка на гърдите си. След това вдигна глава, и в големите ѝ тъмни очи той видя безстрашието на осъдения.

— Защо воюваме, тама'и?

— Жено! — Сехеи за пръв път повиши глас.

Тъмното ѝ красиво лице внезапно се изкриви. Свирепо, дивашки блеснаха зъбите и белтъците на очите.

— Не съм ти жена! — тросна се тя. — Аз съм отстранената от командване Лява ръка на стратега! И те питам, тама'и, защо воюваме?

Сехеи, без да отговаря, гледаше смаяно лявата ѝ буза. Ами разбира се! Ето я — същата загадъчна неправилност на татуировката, както при вестоносеца Арраи! Същият рисунък. Попаднала е като момиченце под особеното наблюдение на възпитателите, но не е виновна за нищо.

— Винаги сме воювайки — каза той, отърсвайки се от удивлението.

— Не! — тръсна тя. — Така, както воюваме, никой никога не е воювал. Диваците хеури също воюват, но тях поне можеш да ги разбереш: различни племена, различни вярвания... Заради какво воюваме ние?

— И заради какво? — запита Сехеи. Вече беше решил да изслуша търпеливо всичко, което тя ще му каже.

Танни откачи от пояса си шнур и му го протегна.

— Проследи го! — каза тя. — Тези възли са на трийсет години. Даже теб не те е имало още на този свят, когато са били завързани. Копирах ги в архива на Руонгу.

Свивайки рамене, Сехеи опипа възлите. Част от някаква стара легенда. Пак легенда...

„Отдавна-отдавна, когато още Старите били млади, на атола Та живеели двама приятели: Ани и Татуи. И паднал един кокосов орех. И заспорили те чий е. И започнали да се бият. И започнал Татуи да надвива.“

— Много интересно — сухо отбеляза Сехеи. — И какво, трябва ли да я проследявам тази глупост докрай?

— Да!

Сехеи въздъхна.

„И отишъл Ани при Старите (прекъсване на битката ли е имало, какво ли), и помолил: дайте ми блестящия камък тиангу, защото ме надвива Татуи. Старите били добри и му дали каквото поискал. И започнал Ани да надвива.“

По-нататък Ани и Татуи искали един след друг от Старите горяща вода, криле от тапа и пламък, поглъщащ земята. И Старите били добри.

— Вторият шнур е изгубен — каза тя, следейки внимателно изражението на лицето му. — Там по-нататък сигурно се разказва, че Старите в края на краищата са се разделили и са започнали да воюват един с друг. Едните на страната на Ани, другите — на тази на Татуи.

— И какво? — попита стратегът.

— Ами нищо — мрачно отговори тя. — Просто тази приказка е единственото — разбираш ли! — единственото споменаване за това как е започнало всичко! Шейсет години война заради един кокосов орех!... Чуй ме, та утринните и вечерните — това не са две племена, това е по-скоро един народ, разсечен на две! По какво се различаваме едни от други? Говорим един и същи език, пеем едни и същи песни, вярваме в едно и също Пророчество. Свали вимпелите от корабите, и пробвай да различиш кой е пред теб — утринен или вечерен!...

Сехеи неволно се подсмихна. Вимпелите за пръв път свали от корабите самата Танни. Нещо повече, тя заповяда да издигнат на авианосците сините вимпели на противника, което и ѝ позволи тогава

да стигне до Ледения Зъб. Оттогава всеки кораб бива питан кодирано по хелиографа: „Чий си ти?“

— Можеш да ме хвърлиш на акулите, тама'и, — предизвикателно продължаваше тя, — но по-добре е, ако въпроса „Защо воюваме“ стратегът си го зададе преди простите воини. А ние вече сме закъснели, тама'и. Вече се намери човек, който предпочете да умре, но да не стреля по вечерните.

През цялото време Сехеи замислено изучаваше татуировката на лявата ѝ буза.

— Не разбирам нещо докрай — каза той, изчакал да дойде пауза. — Просто ти се ще да си поговориш напоследък, или имаш конкретни съображения?

— Имам — отвърна тя. — Да обединим архипелага.

Сехеи премига няколко пъти подред, нещо напълно несвойствено за него.

— И ти си говорила за това с Хеанги?

— Не — отривисто каза тя. — Тоест да, говорех, но... Не така откровено, както с теб.

— Тогава разбирам защо те отстранил от командването. — Втренченият поглед на стратега не предвещаваше нищо хубаво. — Да обединим архипелага! Всичко на всичко! И какво според теб ще може да го обедини?

Танни мълчеше, слушайки мрачно трясъка на палмовите вейки.

— Май ти зададох въпрос.

— Трета сила — отговори тя. — Вмешателство на трета сила, която би заплашвала еднакво и утринните, и вечерните.

Лицето на Сехеи изобрази откровена скука — пръв признак на това, че разговорът е станал сериозен.

— „Ще прозвучи Истинското Име на Врага“ — бавно процитира той, — „и оттогаз няма да има утринни и вечерни“. Ти вярваш ли в Пророчеството, жено?

— Няма значение — отговори тя. — Важното е, че много вярват в него.

— Да се инсценира Пришествието — вслушвайки се във всяка дума, проговори той. — Правилно ли те разбирам? Предлагаш именно това?

— Да.

— Как?

Една секунда Танни го гледаше, не смеейки да се надява. Само секунда.

— Да се произнесе Думата — бързо каза тя. — Да се изпрати при вечерните парламентъор с Истинското Име на Врага.

— Така. Да допуснем. По-нататък?

— В Пророчеството доста подробно е описан външният вид на корабите на Врага — продължи тя, подтискайки трепета в гласа си. — Няма да е трудно да се построи подобно нещо.

— Вечерните ще открият, че е имитация — отбеляза той, притваряйки уморено очи.

— Няма да успеят — възрази Танни. — Корабите ще се мярнат на хоризонта и веднага ще изчезнат.

Сехеи сякаш заспиваше, докато я слушаше. Да допуснем, че са й казали за посланика на вечерните и за „стоманената чайка“. Да, но значението на думата, произнесена от вестителя, е известно на само един човек на базата — самият Сехеи. Толкова повече не би трябвало тя да знае за странното запитване на Стария преди четири дни, нито пък за днешния му отговор... Тоест, достигнала е до всичко сама. А освен това — татуировката, татуировката! Не, Танни, да бъдеш пратена точно сега на тръстиката би било непросжима глупост.

— Паника, прегрупиране на силите... — предположи той. — И всичко това пред очите на вечерните, така ли?

— Да — каза тя. — Но и това не е достатъчно. Нужен ни е съюзник.

— Съюзник ли? Кой?

— Тези, които не воюват — отговори тя след кратко колебание. — Чувала съм, че имаш някакви връзки с тях...

Сехеи я гледаше и размисляше. Тези, които не воюват... По-просто казано — мисионерите. Впрочем, наричаха ги и по още един начин — таласъмните. А как иначе да наречеш човек без татуировка? Те се впускаха през открития океан на леките си и на практика невъоръжени кораби в търсене на нови земи. Когато намереха населен остров, татуираха по местните канони един, а най-често няколко души, и ги внедряваха някак в племето. И когато след година-две край бреговете на острова се появяха корабите на утринните (или на

вечерните — ако с туземците работеха мисионерите на противника), получаваха най-радушен прием.

Как при това си поделяха териториите, знаеха само Старите. Във всеки случай никой никога не беше чувал за въоръжен сблъсък между две групи таласъми. Оттук и едно друго тяхно прозвище — приятели на вечерните. Или приятели на утринните, ако оскърблението идва от устата на вечерен. Да, Танни е права, те биха били добър съюзник.

— Тези, които не воюват... — повтори Сехеи, сякаш проверяваше как звучи фразата. — Кажу, отдавна ли мислиш за това? И как изобщо ти дойде на ум?

Видимо разбрала накрая посоката на погледа му, Танни докосна с върховете на пръстите си татуировката на лявата буза.

— Отдавна — призна тя. — Още като момиче на Детския остров... Сигурно ще е по-добре, ако ти разкажа всичко сама... Минавах проба за оцеляване, и ме стовариха през нощта без нож на някакъв риф. Обичайната задача: да издържиш десет денонощия... А на сутринта открих, че освен мен на рифа е стоварено и едно момче с точно същата задача. Просто него го докарали предишния ден. Той беше от другия Детски остров, разбираш ли? Разбира се, ние решихме, че възпитателите искат да ни усложнят задачата. Направихме си ножове от големи раковини, и непрекъснато си помагахме един на друг да оцелеем... А след това за момчето пристигна кану... Сигурно вече си разбрал всичко, тама'и. В последния договор се намери грешка: получаваше се, че тези рифове принадлежат едновременно и на тях, и на нас. Презавързаха възлите... Но девет денонощия мой най-добър приятел беше враг...

— Как се казваше момчето? — попита Сехеи.

— Какво значение има сега това? — отвърна тя. — Казваше се Арраи...

Сехеи кимна. Честно казано, той очакваше нещо подобно.

— И ти си убедена в успеха?

— Не — каза тя. — Няма да те лъжа, не съм. Просто Пришествието е единственият начин да се отложи войната. И ако ти наистина имаш връзки с мисионерите...

Праизточнико! Колко дълго живеят слуховете!... Сехеи с досада поклати глава. Тя си мисли, че след като е ръководил мисия, значи е имал вземане-даване с таласъмните. Как ли пък не! Под ръководството

на разжалвания стратег бяха само четирима осъдени като него, които обучаваха местните деца на възлово писмо и им разказваха за авианосци, ракетоплани и какво ли не още, от което на малките дивачета им пламваха очите. Макар че, разбира се, някой от таласъмите може да е бил внедрен и в самото племе... всички постъпки на Сехеи по някакъв вълшебен начин винаги ставаха известни на Стария...

А едно нещо тя със сигурност не знае — че на времето Сехеи за малко не беше станал един от тях. И тогава, и сега мисионерите направо ловуваха сред светлокожите деца на Детския остров — подбираха най-добрите. Съвършено непонятно пристрастие: къде после смятаха да ги внедряват тези „светлички“, никой не можеше да разбере. Няма да е при южните хеури, я!... С една дума, при разпределянето на групи четиригодишният Сехеи се беше набил в очите и на мисионерите, и на военните, които също винаги се нуждаеха страшно от съобразителни дечковци с лидерски мераци. Разпратата, естествено, беше решена в полза на таласъмите, но докато я решаваха, военните в нарушение на всички правила успяха да татуират лицето на Сехеи. Скандалът беше грандиозен, наложи се да се намеси Стария, някои заминаха на тръстиката, но стореното вече нямаше как да се поправи: на челото на малкия вече имаше татуировка клас „риф“, и вече по никакъв начин не ставаше за таласъм...

— Това е легенда — намусено каза Сехеи. — Те нямат връзки с никого. Подчиняват се непосредствено на Стария.

— А какво ще стане, ако... сам Старият?

За втори път днес Сехеи помисли, че му се е счуло.

— Ти с ума си ли си? — попита той.

— Тама'и! — умолително проговори тя. — Та нали Пророчеството е измислено именно от Старите! Защо, тама'и! Ние унищожаваме вечерните, вечерните унищожават нас, а в същото време и на нас, и на тях още от детството ни набиват в главите, че някога всичко ще се промени, че няма да има утринни и вечерни... Няма никакъв Велик Враг, тама'и!

— Как да ти кажа... — замислено отрони той. — В този свят, откъдето са дошли Старите, Великия Враг го е имало.

— Да, но в нашия свят го няма! А дори и да го има, е прекалено далече — иначе същите тези мисионери щяха вече да са го намерили!

И Стария разбира това не по-зле от нас двамата. Поговори с него, тама'и, кажи му го!... Ти си единственият, когото той ще изслуша... Обясни му, че архипелагът преживява последните си дни, и че ако Думата не бъде произнесена сега...

— Тя вече е произнесена — каза той, внимателно гледайки как се променя лицето на Танни. — И я произнесе пратеникът на вечерните Арраи. Да, да, най-вероятно същото онова момче. Сега той е един от най-добрите им пилоти... А за да разбереш докрай колко са сериозни нещата... Преди четири дни Старият ми прати запитване дали не съм пращал в тила на вечерните разузнавач, напомнящ по вид корабите на Врага, както са описани в Пророчеството...

Дългите ѝ силни пръсти бавно се спускаха от бузата, откривайки неправилността на татуировката.

— Изпреварили са ни, тама'и — насила, с разбираща усмивка проговори тя.

— Да — каза Сехеи. — И аз имам впечатление, че някой от вечерните се опитва да реализира твоя план.

— Какво смяташ да правиш?

— Да изчакам бурята да свърши — изръмжа той. — А след това трябва да летя до Руонгу. Потрябвал съм за нещо на Стария... Затова се постарай тази нощ да навържеш всички варианти с Истинското Име на Врага. Всички. Даже най-налудничавите. Сутринта ще ми доложиш... И още нещо... Не искаш ли да поговориш с него?

— С кого?

— С пратеника, с кой друг?

Тя се изправи объркано.

— Не знам... Той под стража ли е?

— Не — каза Сехеи, гледайки я внимателно изотдолу. — Старият заповяда да не му се причинява вреда. Прикачил съм към него единствено Куция. По-точно, той сам му се лепна...

Лицето ѝ отново стана като каменните маски на стълбовете на Ана-Тарау.

— Нямам право да се доближавам до него — напомни тя. — Отстранена съм от командването. Даже не знам каква съм в момента...

— Ти си както преди моята Лява ръка — каза той. — Свържи се с Хеанги и му предай, че съм отменил разпореждането му. Предай му още, че го чакам тук. Върви.

— А провинилият се?

— Провинилият се ли? — Сехеи се замисли. Честно казано, цялото това занимание с каторжници не му харесваше още от самото начало. — Да, както искаш. По твое усмотрение. Действай.

Танни тамуори излезе. Известно време Сехеи седеше прегърбен и слушаше как бурята забива залп след залп в северозападните склонове на острова. Точно така се стоварва сега тя и върху осакатените от ракетните залпове скалисти носове на Тара-Амингу и разбива в камъните парчетата от ракетносеца, и се издига в тътнеща водна пелена над Бариерния риф, и някъде в нощта реват, заглушавайки бурята, топилните пещи на железния остров Ана-Тиангу, и с вкопчени в дъното край Гнилите рифове котви треперят под ударите на вятъра корабите на вечерните, а на Ледения Зъб пресмята варианти деветнайсетгодишният стратег на противника Ионги, може би наистина търси мир, или просто забърква поредната грандиозна провокация... И дрейфуват в покрайнините на архипелага настигнатите от бурята леки корабчета на мисионерите. На тях им е най-трудно. Според слуховете, дори ако потъват близо до селища на диваци, им е забранено да слязат на брега преждевременно... Е, какво, ще чакаме. Ако приятелите на вечерните изведнъж потърсят Сехеи и доложат за Пришествието на Великия Враг, значи Танни е права за всичко...

Сехеи хвана с върховете на пръстите левия си клепач и дръпна. Миглата излезе лесно, без съпротивление. Значи е права...

— Повикал си ме?

Сехеи вдигна глава. Пред него стоеше светлокож, приличащ на юноша воин с насмешливи очи и уморено лице. Как пък се вмъкна точно в момента, когато стратегът гадаеше като дивак по мигли бъдещето!

— Сядай — каза Сехеи. — Отмених разпореждането ти.

Хеанги седна. Той приличаше на самия Сехеи — само дето беше мъничко по-нисък. Жилав, пропорционално сложен, бързи движения. И все пак в него имаше нещо неправилно, нещо, което навеждаше на мисълта за физически недостатък. Татуировката. Класическа татуировка на стратег — неправилна, изкривена, асиметрична. Така е то: днес командваш флот, утре те пращат на тръстиката, вдругиден запълват с теб пробив на фронта, а след това, току-виж, след

направеното от теб и твоите смъртници чудо отново поемаш командването.

— Да. Тя ми събщи.

— Защо ти трябваше да се месиш в тази история с каторжника?

Хеанги вдигна уродливо татуираното си рамо.

— Не е работата в каторжника, тамахи. Просто самата тя не е надеждна. Запознат ли си вече с идеите ѝ да се обедини архипелагът?

— Да, запознат съм — каза Сехеи. — И искам да зная какво мислиш за тях ти.

— Фантазии — кратко отговори Хеанги. — И то опасни фантазии.

Сехеи явно беше недоволен от отговора му.

— Напразно се отнасяш така към фантазиите — отбеляза той. — През последните години те твърде често са се превръщали в реалност.

— Казах освен това опасни — напомни Хеанги. — Когато тя заговори за това да се пробута на вечерните пратеник с Истинското Име на Врага, просто не я разбрах. Мислех, че смята да изплаши противника, да го застави да прегрупира силите си, и след това да нанесе удар. И направо ѝ казах, че вечерните няма да клъвнат на това. Но когато се изясни, че тя изобщо не смята да нанесе удар, а иска всичко на всичко да обедини архипелага... Впрочем, по какъв начин си успял да плениш „рутианги“? Честно казано, отначало даже не повярвах...

Хеанги откровено изместваше темата, смятайки разговора за изчерпан. Интересно: преструва ли се или наистина не знае?

— Това е хидроплан на парламентъор — каза Сехеи.

— Какво? — Хеанги беше потресен. — А... а пилотът?

— И пилотът подхожда на машината.

— Извини ме, а той какво...

— Истинското Име на Врага — отговори Сехеи, без да го доизслуша.

Няколко мига Хеанги седеше неподвижно. След това се обърна към стратега.

— Какво чакаш?

Сехеи не отговори.

— Трябва да започваме войната, тамахи! Виждаш: те се опитват да спечелят време. В отбраната им има дупка.

— И знаеш ли къде е тя?

— Ще се отвори след първия ни удар!

Сехеи със сила разтърка с длан вечно умореното си лице, като че ли се опитваше да изтрие от него татуировката.

— Какво предлагаш?

— Няма какво да се предлага! Всичко е отдавна разработено. Първо, да се ускори евакуацията на „оптиката“. Едновременно с това да се обяви амнистия на тръстиката. Провинилите се с татуировка от клас „риф“ и нагоре — в разпореждане на флота, с останалите да се доокомплектоват ракетните точки. Веднага щом бурята привърши да се изведе флотът от базата. В залива да не остане нито едно корабче! Сутринта да се вдигнат всички хидроплани и да се атакуват Тиуру и Ледения Зъб. А когато техният флот се окаже заклещен на Гнилите рифове, ще видим къде точно им е дупката.

— А след това? — попита Сехеи.

Хеанги не отговори.

— Добре. Тогава ще продължа аз. Да допуснем, че трети флот на вечерните е унищожен. Да допуснем. Но те ще успеят да изпратят насреща ни своите хидроплани. Това е неизбежно. Вече няма да имат къде да кацнат обратно, но и няма да има защо да кацат. Горивото им спокойно ще стигне до Иту. Да допуснем, че по-голямата част от удара попадне на опразнени места. В заливите, казваш, няма нито корабче, флотът е изкаран, разсредоточен и ще ги посрещне на средата на пътя. Все едно, поне една трета от хидропланите ще успеят да пробият до острова. С какво ще ги посрещнем? Ликвидирал си тръстиката, задействал си всички ракетни точки. Но вечерните не са глупаци, няма да ни атакуват откъм Високия нос. Най-вероятно ще нападнат от северозапад, ще изгорят спиртохранилището и корабостроителницата и ще ударят тук иззад планината на бърснещ полет. Боеприпасите вече ще са ги изстреляли, но, повярвай ми, това няма да изиграе никаква роля — и самите хидроплани експлодират не по-лошо... И, между другото, когато ще захождат към нас от северозапад, неминуемо ще се натъкнат на кервана с „оптиката“. Ще го забележат и потопят. Така че можеш да не бързаш с евакуацията... И това още е само началото.

— Знам — тихо каза Хеанги.

— Това още е само началото — упорито повтори Сехеи. — След това тук ще пристигне техният четвърти флот, и всичко ще се окаже

под прицел, от Ана-Тиангу до Руонгу. А пък нашият четвърти в това време ще вземе на прицел техните базови острови. В какъвто и порядък да станат събитията, резултатът ще бъде все същият. Танни е права — ще изгорим архипелага.

— Това беше ясно и без нея — още по-тихо отбеляза Хеанги.

— И какво предлагаш?

— Вече го казах.

— Това, което го каза, го чух. Не те питам за него. Питам те какво си премълчал? Всичко това го знаеше не по-зле от мен. Какво криеш? Какво си намислил?

Хеанги седеше, усмихнат невесело.

— Ами добре! — каза изведнъж безгрижно той. — Като ще е на тръстиката, да е на тръстиката! Как мислиш, тамахи, като започне цялата тази история, какво ще стане с нашите Детски острови?

— Според мен отговорът на въпроса ти беше даден още вчера — сухо отвърна Сехеи. — Вечерните предпочетоха да изгорят кануто си, отколкото да го оставят да се приближи към Аату.

— А ако не бяха успели да го изгорят? Ако онзи не беше улучил? Ако ракетата беше отишла по-нагоре — по самия остров? Не знаеш ли колко често техниката дава сбоеве? Започнат ли военните действия, и нашите Детски острови ще се окажат в самия пъкъл. И те също ще бъдат изгорени, тамахи. Случайно. От неточни изстрели. Детските острови на вечерните може и да оцелеят — те са разположени достатъчно далече от неутралните води. Но нашето бъдеще ще бъде изгорено.

— Какво предлагаш? — повтори Сехеи.

— Да евакуираме Детските острови. Зад Бариерния риф.

— Знаеш, че там няма незаселени територии. Там още работят мисионерите.

— Че нека децата сами си отвоюват територия. Да не би да не са ги учили да държат оръжие?

— Ти си полудял! — сърдито подхвърли Сехеи. — Кой да воюва? Децата? С диваците? Забравил ли си: с диваците — само с добро. Диваците са нашият резерв.

— Табу — язвително изговори Хеанги. — Пак табу. Но ти сам не се побоя да нарушиш табуто преди девет години, когато стовари десанта на Изгорените. Ти не се поколеба да взривиш Черния Минги

заедно с флагманския му кораб... Какво става с теб, стратег? Човече! Сехеи тамахи... Та ти беше за нас легенда! Даже когато те отстраниха от командването. Даже когато ръководеше мисия. Какво става с теб? Остарял ли си? Някакво си табу ли може вече да те спре?

— Чувствам, че не си се доизказал — прекъсна го стратегът.

— Дори не знам как ще постъпиш с мен сега, но все някой трябва да го каже пръв... Да, нашето настояще е обречено, ние ще се изгорим едни други, ти си прав. Да спечели може само нашето бъдеще. Затова, веднага щом Детските острови бъдат евакуирани, трябва да започнем войната незабавно. И първият удар трябва да го нанесем не по базите на вечерните, те и така са обречени, а по техните Детски острови... Да, да, тамахи, с ума си съм и разбирам какво говоря. Да унищожим тяхното бъдеще, за да опазим нашето. Това засега е единственият ни шанс...

Сехеи седеше вцепенен.

— Аз... аз те отстранявам от командването — каза той.

Хеанги мълчеше с наведена глава.

— Знаех как ще свърши това — каза той накрая.

— Отстранявам те от командването! — Гласът на Сехеи се върна.
— Възглавяваш групата кораби „Сянка“ и утре ще отидеш на разузнаване при Ледения зъб.

Хеанги удивено опули очи.

— Тоест?... Ти даже не ме пращаш на тръстиката?

— Какъв смисъл да те пращам на тръстиката, ако до няколко дни ще има война — тросна се Сехеи. — Но повече няма да командваш флота!

— Тогава ми позволи да задълбоча вината си — каза Хеанги. — Някога ти не се разбираше със Стария. Сега, виждам, живееш душа до душа с него. О, да, Старите са мъдри! Наизмислили са множество всевъзможни табута, за да ни вържат ръцете...

— Може би точно това и е нужно — намусено отбеляза Сехеи. — Да ни вържат ръцете...

— Мисля си, — продължи, без да го чуе, Хеанги, — а всъщност по какво се отличаваме от хеурите? От диваците? По нищо, освен по техниката. Те си имат табута, и ние си имаме табута. Те си имат Духовете на Атола, ние си имаме Пророчеството за Врага. Те си имат шамани, ние си имаме Старите...

— Човече! — повиши глас Сехеи.

— И то странни шамани, — продължаваше Хеанги с блеснали от възбуда очи. — Кажи, тамахи, ти никога ли не си се замислял как удивително се връзва всичко! Постигнем ли някакъв превес, веднага сработва някакво табу, или се намесва лично Старият, или вечерните по вълшебство се оказват информирани за плановете ни! Личното разузнаване на Старите! Покажи ми поне един човек от това разузнаване!... Защо той те отстрани от командването, когато ти стовари десанта на Тара-Амингу? Не беше ли защото се боеше? Боеше се от превес в наша полза!... Кой са те, Старите? Кой са, тамахи?

— Човече! — Сехеи стана и погледна навън. — Благодарни са на Праизточника — обърна се той отново към Хеанги, — че говорехме с теб насаме. Ако дори само една жива душа беше чула този разговор, трябваше да те хвърля в Залива на акулите. Без нож. Вързан. Утре отиваш с групата „Сянка“ на разузнаване. Върви!

Хеанги се озъби и се надигна.

— Праизточникът... — повтори той. — Праизточникът на Всичко Съществуващо... Моите предци не са вярвали в Праизточника. Те са вярвали в Прамайката Акула. На която смяташе да ме хвърлиш... — Той тръгна към изхода, след това изведнъж спря и рязко обърна към Сехеи изкривено лице. — Страх ме е от друго, тамахи. Не от Залива на акулите, и не от тръстиката... От друго. Разбираш ли, непрекъснато ми се струва, че там, в неутралните води има едно огромно огледало! Че ние и вечерните се отразяваме едни в други, разбираш ли?... И че точно сега там, от другата страна, някой е отишъл при Ионги тамахи точно както аз при теб... Но че там не са го прогонили, и не са го отстранили — че там са го изслушали, и че са се съгласили с него...

Гласът му пресекна, и бившата Дясна ръка на стратега бързо излезе от хижата. Изглеждаше, сякаш куца — толкова неправилна беше татуировката му.

И все едно Хеанги нямаше да успее! Няма как да се евакуират Детските острови за една нощ. И дори ако това беше възможно, нямаше да отплуват далече. На сутринта разузнаването на вечерните щеше да донесе, че Аату-2 е празен, а кораб, излязъл от зоната на Детския остров, вече може да бъде атакуван... Не, дори от стратега в момента нищо не зависи. И да правиш глупости, и да издаваш най-нелепите заповеди, архипелагът пак ще бъде изгорен. Рано или късно.

Ако на мястото на Сехеи дойде Хеанги — малко по-рано, ако дойде Танни — малко по-късно...

Сехеи се надигна и излезе от хижата във влажния, мятан се от една на друга страна вятър. Бурята свършваше. Долу сред нощната чернота в долината пламтяха и трептяха езичетата спиртен пламък над керамичните дестилационни кубове. Държейки се за въжето, Сехеи се спусна по стръмната пътека, заобиколи оставената за маскировка неизсечена палмова горичка, и спря. Отпред се чуваше жвакане и бълбукане. На три крачки пред него минаваше отточен канал. Там, лъхайки на ферментирало, бавно като изстиваща лава, бавно течаха джибри. Надолу, към залива.

Задържайки дъха си, стратегът тръгна към мостчето с двойни въжени перила. Хрупкава, изсъхнала кора захрустя под краката му. В подскачащия полукръг светлина на замрежения спиртен фенер изведнъж му се стори, че от отвратителната пълзяща маса се подават човешки гръб и тил. Нямахме обаче време да се вглежда — дъхът му свършваше.

Прехвърлил се на другата страна, Сехеи отиде най-напред в хангара, където под светлината на стъклени тръби разглобяваха „рутианги“. Доложиха му, че пленената машина е поразителна: изключителна маневреност, скоростна, радиус на действие — практически целият архипелаг. Изобщо какво да говорим — шест принципно нови възела, а нашите диваци от конструкторския са направо за тръстиката до човек...

— Къде е Куция? — попита стратегът.

Доложиха му, че Куция разговаря с пратеника в укритието. Сехеи мина по късия, исечен в скалата коридор, откряхна входната рогозка и погледна вътре. Да, разговаряха...

— И все едно глупаво постъпи ти тогава, глупаво! — разгорещено говореше пратеникът Арраи. — Виждаше, че ти влизам зад опашката! Трябваше...

Думите му свършиха. Но заговориха ръцете. Дясната изобразяваше ракетоплана на Куция, лявата — неговия собствен. А наоколо отново ревеше разкъсаното от ракети небе на Тара-Амингу.

Куция слушаше пратеника с възторг. Обезобразеното му от изгарянията лице сияеше.

— Та точно това ми и трябваше! — развика се той и бутна настрани ръцете на пратеника. — Бяха ме вдигнали с определена цел — да ви отвлечем по-далече от транспортния кораб! Да имитираме пробив към авианосеца, разбираш ли? И вие клъвнахте! И докато се занимавахте с мен, транспортът успя да влезе в залива, под прикритие! Така че кой кого е въпрос... А иначе ме протарани направо страхотно...

„Ето че се сбъдна Пророчеството,“ с насмешка помисли Сехеи. „Прозвуча Истинското Име на Врага, и няма вече утринни и вечерни...“

Той влезе, и разговорът прекъсна. Двамата пилоти се изправиха пред стратега. Лицето на пратеника отново беше надменно и затворено.

— А какво мислиш ти самият за това? — попита Сехеи. — Защо изпратиха именно теб? И на такава машина?

— Аз съм пратеник — сдържано отговори Арраи.

С това беше казано всичко. Гори го, пробивай го бавно с бамбук — отговорът ще бъде един: аз съм пратеник. Нямаше още случай дори един от тях да е заговорил и да е разкрил каква е истинската цел, с която са го пратили. Пък и никога не им съобщаваха истинската цел. Не че се съмняваха в мъжеството им, а просто така, за всеки случай...

— Знам — каза меко Сехеи. — И няма да те питам повече за това...

Той се обърна и видя, че на входа, придържайки рогозката, стои Танни и гледа парламентъора.

— Търсех те — каза накрая тя, заставяйки се да се обърне към стратега.

Те излязоха и спряха до стената на хангара.

— Пратих запитване до тръстиката. Не можаха никъде да намерят такъв човек. Изглежда вече са успели да го убият.

— Гледахте ли на решетките?

— Рано е още — отговори тя след кратко мълчание. — Ще го изхвърли на решетките утре към обед...

Сехеи погледна към входа в укритието.

— Не искаш ли да поговориш с него?

— Не знам — отговори тя. — Не.

— Защо?

— Не знам. — Танни с тъга гледаше на прозиращите през рогозките сенки на бамбуковите ребра на хангара. — Сега го видях... Той е, но... Това вече е съвсем друг човек, тама'и. Отдавна вече е забравил всичко. Сега просто няма да можем да се разберем...

КАРАВЕЛА „СВЕТАТА ДЕВА“

ПЕТДЕСЕТИ ДЕН НА ПЛАВАНЕТО

Молейки се и отдаден на благочестиви размишления, се разхождах самотен по пясъчния, осеян с невиждани раковини бряг, когато зрението ми бе смутено от следующата картина: двама войници забелязаха промъкнал се близо до лагера туземец, и един от тях със смях стреля с мускета си. Нещастникът падна, и войникът с нож в ръка се доближи до него, възнамерявайки да заколи ранения като безсловесно животно.

Аз побързах към тях и с подobaващи на случая слова рекох на войника, че той взима на душата си тежък грях, убивайки човек за забавление. На което войникът ми възрази, че тъй щото туземецът не е приобщен към истинската вяра и не познава Бога, то следователно в убийството му има не повече грях, отколкото в туй на звяр.

„Домашен добитък на дявола“ — така се изрази този прост мъж, и не можах да не се удивя на точността на словата му. Действително, лицето на нещастника бе обезобразено от изображенията на скат и акула, които, както е известно, по същността си не са нищо друго освен две въплъщения на врага на рода човечески.

Но аз ли, изкушения в риторика и богословие, ще отстъпя в този спор? Не ще ли да е по-добре, запитах аз, да дадем на туй Божие създание да умре не като звяр, но като човек, видял светлината на истинната вяра? И войникът размисли и прибра ножа си.

Сърцето ми ликува при възпоминанието за туй каква тълпа се събра на брега, за да присъствува при извършването на обряда, каква радост и благочестие светеха в обветрените груби лица на тези хора, как ободряваха те — с низки, но искрени слова — туземеца, готов да приеме светлината Божия.

Адмиралът бе недоволен, че отплаването се отлага, но дори на него се наложи да отстъпи пред порива на осенената от благодат тълпа. Обрядът бе извършен, и туземецът тържествено бе заведен на кладата,

тъй като сега, преставайки да бъде безмислено животно, той подлежеше на църковен съд за явна връзка с дявола.

Приеми душата му, Господи! Той умря като човек, пламъкът на огъня го пречисти и изгори всички негови волни и неволни прегрешения.

А през нощта ми се яви някой в бяла риза и рече: върви на юг. Там живеят, не знаейки вяра и не съзирайки грях, и златото лежи, захвърлено пред праговете на домовете...

РУОНГУ. РЕЗИДЕНЦИЯТА НА СТАРИЯ.

ШЕСТДЕСЕТ И ПЪРВА ГОДИНА ОТ ПРИСТИГАНЕТО

ДЕН ДВЕСТА И ШЕСТИ

Въжетата проскърцваха. Шумейки със сивите си, изсъхнали до крехкост маскировъчни парцали, плетената кабина на въжената линия се издигаше все по-високо и по-високо покрай зеления склон на Руонгу. По зеленината, впрочем, имаше белезникави наслоявания, и в тресящата се кабина от време на време се усещаше гнилата миризма на химическия завод.

Полуобърнат назад, Сехеи намусено гледаше през рамо как се отдалечава покрития с мътен слой залив, изглеждайки с всеки метър от пътя все по-красив. Ту тук, ту там безпорядъчно се мяркаха ослепителните блясъци на предаващите огледала.

Руонгу сякаш беше обхванат от треска. В пристанището ставаше нещо напълно непонятно. Докато искаха по хелиографа потвърждение за повикването, Сехеи имаше време да погледа спешното разтоварване на току-що натоварен за евакуиране керван.

Обикновена предвоенна бъркотия.

Междувременно листакът, преминаващ под краката му, стана зелен, какъвто би трябвало да бъде, отвратителните миризми останаха надолу, още двайсетина метра — и тераса... Скоро кабината се залюля и спря, и Сехеи неловко се измъкна от нея.

Чакаха го. Намръщено момче с лек ракетомет под мишница отстъпи крачка назад. Не гледа в очите, но късият ствол е насочен към корема на новопристигналия. Съдейки по всичко, новият пилот и телохранител на Стария. Странно, помисли Сехеи, какво ли се е

случило с Анги? Старият, доколкото си спомняше, беше много привързан към предишния си пилот.

Момчето пропусна стратега напред, и двамата минаха под разпънатата на бамбукови пръти жълто-зелена ситна маскировъчна мрежа, под която блещеше към небето натъпканите си с ракети дула зенитна установка.

Далече долу, зад покрития с палми склон, блестеше бисерният залив на Руонгу. На ръба на склона двама свързочници енергично работеха с Голямото Огледало. Същото, което вчера беше предало през атолите нечуваната заповед — да се повярва на парламентъора.

Като цяло нищо тук не се беше променило. Колибата на Стария както преди стоеше недалече от планинското езерце. Не се отличаваше много от тази на самия Сехеи — лек разглобяем скелет и рогозки с петна маскировъчно зелено от външната им страна. На брега, под естествен навес от клони, се люлее на поплавъците си винаги готов за старт двуместен ракетоплан. По-нататък в скалната стена зее дупка — входът към пещерата-укритие.

Двамата спряха пред разтворената стена на колибата.

— Можеш да си почиваш, момче — раздаде се слаб, скърцащ глас. — Остави ни...

Пред разтворената стена на странна конструкция от бамбук, наречена стол, седеше връстник на света. Седеше бог. Всичко в него беше страшно: и древното, с цвят на пясък лице, нетатуирано като на таласъм, и това, че от гърлото до петите винаги беше омотан в бяла тапа. Но главното, разбира се, бяха очите. Нечовешки, воднистосини, страшно дълбоки очи.

— Разполагай се, тамахи. Предстои ни дълъг разговор.

Същите думи, същата интонация, както преди девет години, когато Стария го отстрани от командването и го прати за една година при южните хеури.

Сехеи се отпусна на рогозката, и двамата погледнаха отдалечаващия се пилот. Даже и гърбът на това момче беше намръщен, и дори ракетометът се люлееше на дългия си ремък така, като че ли всеки момент щеше самичък да изплюе къс ред.

— Виждаш ли го? — ни в клин, ни в ръкав се размърмори Стария. — Оскърбен, моля ти се! Вместо да изгори в първата схватка,

го придали към старата развалина. Нито да полетиш, нито да постреляш...

На Стария не му вървеше с личните пилоти. Всеки новозначен с жълто по устата удивително бързо се избавяше от почтителния трепет, започваше да капризничи, да става дързък... Макар че, от друга страна, така е правилно, не бива воин да го хващат за прислуга. Дори за прислуга на бог...

— А къде е Анги? — запита Сехеи.

Ъгълчетата на устата на Стария веднага се отпуснаха, и набръчканото лице застина в скръбна маска.

— Не знам — гнусливо отговори той. — Сигурно в неутрални води... Измоли да иде да воюва, глупакът... Виждаш ли, бил вече на двайсет години, и още не бил убит! Сам разбираш: неловко е, почват да те гледат накриво...

Млъкна с ядовита полуусмивка на старческите устни. Сехеи чакаше, но Старият като че ли го беше забравил — гледаше със стъклени очи някъде над рамото на стратега.

— Стари — тихичко го повика Сехеи. — Викал си ме...

— Да — каза Старият. — Виках те...

Очите му оживяха. Освен личните пилоти Сехеи беше вероятно единственият, който можеше да гледа дълго и спокойно в очите на Стария. За Старите можеш да си бърбориш, да разправяш шепнешком страшни легенди за произхода им, може дори да се усъмниш в мъдростта им. Всичко това обаче — зад гърба им, тайно.

— Сехеи, — каза Старият, — така се получи, че гребем с теб заедно в една лодка вече втора десетка години. Ти още беше нетатуирано момченце на Детския остров, а аз вече знаех за теб. А ти си научил за мен и още по-рано... Цял живот си получавал от мен съвети, вслушвал си се в тях... Или не си се вслушвал. По-често не си се вслушвал... Кажи ми, никога ли не ти е идвало наум: а кои са всъщност те, Старите? И с какво право всъщност те решават съдбата ти?

Нима го е повикал тук, на Руонгу, само за да му зададе този въпрос? Сехеи усети раздразнение. Понякога му се струваше, че Старият е безсмъртен: трябва човек да има огромен запас време, за да го хаби толкова лесно за празни, без никаква полза от тях разговори.

— Оставил съм флота, Стари — напомни той. — Предадох командването на Танни тамуори, а тя е ненадеждна...

Той не довърши, защото Стария изведнъж загълта въздух.

— Та... Танни? — изговори той и загледа страшно. — Коя Танни? Тази, дете смени вимпелите ли? Ти какво, не можа ли да намериш друг освен тази акула?

— Не — каза Сехеи. — Не можах. Какво става, Стари? Вечерните са намислили нещо. Вчера ни пробутаха...

Тези думи, неизвестно защо, докараха Стария до бяс. Набръчканото му лице се затресе.

— Ще разбереш ли нещо най-накрая? — злобно закрещя той. — Няма вече утринни и вечерни! Няма! Каравели във водите на архипелага! Четири каравели!

Сехеи го гледаше разтревожено и започваше вече да се опасява: не е ли обезумял Стария?

— Каравели? — недоверчиво запита той. — Корабите, за които се говореше в Пророчеството?

— Да! — изкрещя Стариат. — Говореше се! В Пророчеството! Или искаш да кажеш, че не са ти изпращали вчера парламентъор с Истинското Име на Врага?

— Изпратиха, и то на „рутианги“ — объркано отговори Сехеи.

Стариат дишаше тежко, с хриптене.

— Изпоналъгаха се, изпообъркаха се! — с отвращение изговори той. — На нищо не вярват вече, дори на това...

Последва изстискаваща душата пауза. Стариат си поемаше дъх.

— Не случайно преди няколко дни ти пратих запитване дали това не е дело на твоите ръце... — заговори той, след като се съвзе. — По време на ураган един от авианосците на вечерните бил отнесен на север и там се натъкнал на каравела. Капитанът направил глупост: вместо да последва Врага по петите, известил Ледения Зъб, а самият той тръгнал към базата, към която бил пратен. Вдигнали четвърти флот...

— Четвърти флот на вечерните ли? — бързо запита Сехеи.

— Естествено — изръмжа Стария. — Претърсили акваторията, но каравелата била изчезнала. Чак вчера ги открили, от въздуха. Цялата ескадра, четири каравели. Не можеш да си представиш как ни попречи тази буря. Не успяхме да предприемем нищо. Каравелите

стигнаха до Аату-6 на вечерните и започнаха със залп по острова. За сплашване. Ако се съди по всичко, ще стоварят днес там десант...

Сехеи отдавна вече смяташе да прекъсне Стария, но последната фраза го замая.

— Десант — на Детския остров? — Стратегът беше присвил очи страшно.

— Да — каза Старият. — Десант на Детския остров. — Очите му изгубиха живот, и говорът му се превърна в безсмислено мърморене. — Край, тамахи, край... Всичко е свършено... Утре ще има Голям Кръг... Табуто от Атол-27 вече е снето... Така че давайте вече някак си сами... Без нас...

— Стари! — Това беше почти вик. — Срочно отлитам за базата! Трябва да бъда при флота! Защо не ме повика направо на Атол-27? Защо ме повика тук?

— Сядай! — Старият подскочи като ужилен. — Я ги виж ги как са се разбързали! Няма с кого вече да размениш една дума! Само устата да си отвориш, и всеки търчи нанякъде!... Този да воюва, онзи — при флота!... Няма да потъне флотът ти!

Млъкна, хвърляйки гневни погледи към стратега. След това, без връзка с разговора, попита коя година е сега.

— Шейсет и първа — промълви Сехеи. — От деня на Пристигането.

— Шейсет и първа от деня на Пристигането... — бавно повтори Старият. — Тоест, този ден съм чакал шейсет и една години...

Личеше си много добре колко силно треперят ръцете му. На Сехеи дори му се струваше, че Стария не знае къде да ги дене. Дясната, плъзвайки се от коляното му, се отпусна на капака на неголяма метална кутия, покрита с ожулена по ъглите сивозелена боя. Предмет, познат на Сехеи от детството му. Един от общоизвестните атрибути на Стария — както нелепата подставка от бамбук, наречена стол, или като бялата тапа, годна единствено да сковава движенията и да скрива голотата. Неизвестно обаче с каква цел.

— Не — каза изведнъж Старият. — Не е така...

Той бръкна под стола и измъкна оттам два предмета: стъклен съд с деления и полирана кръгла чашка от кокосов орех. Погледна предизвикателно и насмешливо към стратега изпод рунтавата си вежда, и бавно, сякаш демонстрираше как точно се прави това, извади

стъклената тапа, наля в чашката прозрачна течност и, отново запушвайки бутилката, я остави на рогазката.

— Искаш ли?

Сехеи леко се олюля, поглеждайки към протегнатата му чашка. През дългия си, вече почти трийсетгодишен живот, вече се беше уморил да пресича идиотските слухове че Старите пиели гориво. Наистина обаче — виждаше го за пръв път.

— И правилно — каза Старият и отпи.

Сехеи гледаше.

Известно време Старият седеше, забил големия си порест нос в бялата тапа на рамото. След това стенещо въздъхна и се изправи.

— Ние дойдохме от друг свят, тамахи — тържествено събщи той.

— Да — каза Сехеи, без да може още да откъсне погледа си от кокосовата чашка. — Зная.

Стария се запъна и неразбиращо изгледа стратега.

— Откъде?

— Ти самият си ми го казвал. И то не веднъж.

— И ти нито веднъж ли не се усъмни в думите ми?

„Праизточнико!“ — с неочаквана злост помисли Сехеи. „А кога да се съмнявам? Когато подготвих десанта на Тара-Амингу ли? Или когато хеурите се готвеха да ме изгорят жив заедно с цялата мисия?“

— Можеш да не отговаряш — каза Старият. — Разбрах... И все пак ще се наложи да ме изслушаш докрая. Всъщност, точно за това те повиках...

Над ръба на склона се издигаха полупрозрачни, разтварящи се във въздуха кълба черен дим. „Оръжейният“ — машинално отбеляза Сехеи и изведнъж си спомни, че оръжейният завод на Руонгу беше спрял преди четири дни за демонтаж и последваща евакуация. Праизточнико! Пак са пуснали оръжейния! Да, и този керван, който току-що разтоварваха в пристанището... Значи все пак е истина? Каравелите, Великият Враг...

— Съвършено различен свят — говореше междуременно Стария. — Представи си град — голям, като Руонгу... Многоетажни каменни къщи с прозорци от стъкло... Широки равни пътища, които тук няма с какво да сравниш... А вместо океана — земя. Във всички посоки. До хоризонта и по-нататък...

Веднъж вече Сехеи се беше опитал да си представи това, което Старият нарича град, и му се стори тогава безсмислена загуба на сили да се строят огромни като фортове съоръжения само за да живеят в тях хората...

— Представи си... — говореше Старият, — А, Праизточнико! Просто няма да можеш!... Добре, поне се опитай... Опитай се да си представиш компания от млади хора, които имат твърде много свободно време... Които могат — просто така — да се съберат, да си поприказват, да поспорят... За каквото им хрумне. Например за история. И изведнъж един от тях, от нас... разхождайки се край града, случайно намери някакво уникално явление на природата — нещо като проход, съединяващ нашите светове... Но сигурно трябва да започна не с това...

Сехеи внимателно отклони поглед към свързочниците. Голямото Огледало пращаше поредната серия блясъци към Ана-Тиангу. „До всички флотове!“ — успя да разбере той по колебанията на работната плоскост. Там, на ръба на склона, в свита и ясна форма се предаваше това, което сега му предстоеше да изслуша с огромно количество ненужни никому подробности...

... може би трябва да започна с това — разказваше Стария. — Някъде около две хиляди години преди моето раждане в света, откъдето сме дошли, се появила вяра в бог, който позволил на хората да го убият, за да ги научи с примера си на кротост и милосърдие... Странното е, тамахи, че нито една — дори най-кръвожадната — религия не е проляла толкова кръв, колкото тази — милосърдната и кротката! В името на убития бог са изгаряли хора на клади, в негово име са унищожавани цели цивилизации! Народите изгубвали историята си и се израждали. Започвали да събират огризките от масата на европейците... (Да, тамахи! Истинското Име на Врага!)... обличали се в европейски облекла, украсявали се с блестящи боклуци, изхвърлени от европейците!... Можеш ли да си представиш себе си с огърлица от изстреляни гилзи и с ламаринена кутия от консерви на главата?

„Нима е решил да ми преразказва цялото Пророчество?“ — с ужас помисли Сехеи. „Колко навреме отстраних Хеанги от командването! Танни поне...“

— ...във всяка компания задължително си има и лидер — продължаваше да говори и говори Старият. — Нашият лидер смяташе да стане професионален историк. Изучаваше завоеванията на европейците. Изучаваше ги и ги ненавиждаше. Странен случай... Направо пощуряваше от това, че никой никъде не е успял да им окаже достойна съпротива... И той ни убеди. Доказа ни, че ще е престъпление да не се възползване от прохода и да пропуснем този шанс... може би единственият шанс за цялата история на човечеството... А, да, забравих за най-важното!... Виждаш ли, когато за пръв път пристигнахме тук и видяхме атолите, палмовите гори, непознаващите метала островитяни — ние решихме, че по някакъв начин сме попаднали в собственото си минало, на архипелазите на Океания преди там да пристигнат европейците... И така, той ни убеди. Той умееше да убеждава. Четеше ни старинни документи за това какво са правели конквистадорите на завоюваните земи — и на нас ни се искаше да се бием. На живот и смърт. До последно... Бяхме млади, Сехеи. Да, представи си, Старите също някога са били млади... Колкото се касае до мен... Мен даже нямаше нужда да ме убеждава. Виждаш ли, тамахи, моят пралядо е бил мисионер... Европейски мисионер. Човек, учил покорените островитяни на смирение, учил ги на вярата в убития бог, отнемайки им последните трохи от миналото им... Дойдох тук с мисълта за изкупление. Дойдох, за да се сражавам със собствения си пралядо...

Старият вероятно вече беше свършил с Пророчеството за Великия Враг. Сега започна да разказва историята на Пристигането. Със свои думи... Едва чуто съскане отвлече вниманието на стратега. До зенитната установка, гледайки с отвращение някъде надалече, беше седнал на тревата личният пилот и телохранител на Стария. Пощурял от безделие, той хвърляше бумеранг. Хвърляше го, изчакваше известно време, намръщено замислен, след това с неохота вдигаше ръка и улавяше, без да гледа, върналия се бумеранг.

— Може би все пак ще престанеш да гледаш този главорез? — с раздражение се осведоми Стария. — Още повече че смятам да ти съобщя нещо действително ново!...

Помълча сърдито, и след като се успокои, отново заговори:

— Ние скрихме от властите нашия проход и започнахме да се готвим за Пристигането. Геология, металургия, медицина...

Инструменти, прибори, ваксини срещу европейските болести... Дори захарна тръстика. Виждаш ли, предварително знаехме, че няма да се доберем тук до нефт, и още отначало заложихме на спирта... И всичко това отиде по дяволите, Сехеи. Оказа се, че не сме нужни на островитяните.

Стратегът изгледа Стария с удивление.

— Да, бяхме ненужни — продължаваше насила онзи. — Приехани радушно, гледаха с интерес как летим на делтапланите си, палим спирт и използваме метални инструменти... но не искаха да приемат нищо от нас. За какво им е? Живееха си чудесно и без това... А нашите предупреждения за това каква опасност са за тях европейците те поетизираха и превърнаха в Пророчеството за Великия Враг. Едно пророчество повече, едно по-малко... И тогава предприехме страшна крачка, Сехеи. Разделихме се на две групи и предложихме военна помощ на две враждуващи племена... И получихме достоен отговор. Нашите тояги, отговориха ни, са от тежко дърво, найкрайниците на копията — от остър камък, ръцете ни са силни и сърцата ни смели... Сега вече и най-древните възли в архива няма да ти разкрият кой пръв е поискал помощ от Старите... Никой не е искал, Сехеи. Никой. Просто ние нанесохме удар едновременно по двете племена. Делтаплани и самоделни запалителни бомби. Но това беше достатъчно. Виждайки, че противникът е толкова подъл, че прибегва към магиите на светлокожите пришълци, решиха да му отговорят със същото... Ето как, тамахи, е започнал светът, в който живееш...

Старият се застави да вдигне глава и да погледне Сехеи в очите. Трудно е да се каже каква реакция очакваше, но стратегът го гледаше с уважение и любопитство.

— Провокация — бавно, и с вкус, както се стори на Стария, проговори той.

— Да — каза Старият. — Провокация. Твоят занаят... По това време дори в езика ви нямаше такава дума...

Сехеи все още оценяваше равнището на това отдавна минало деяние на Старите, и изглежда го оцени доста високо.

— Не знаех — със съжаление каза той. — Но всичко останало... Прости ми, Стари, вече си ми го разказвал...

— Кога?

— За последен път преди година. И вече си ме питал мога ли да си представя себе си с огърлица от гилзи и с ламарина на главата. Не, не мога. Металът е прекалено скъп. Освен това, така ще съм чудесна мишена за снайперистите.

— Така ли? — каза Старият. — Значи отдавна вече знаеш всичко и няма какво повече да ти кажа?

Сехеи си замълча. Вече не вярваше, че ще успее да се добере до същността. Вместо да говорят за Великия Враг, говореха непонятно за какво.

— Добре — зловещо проговори Старият. — Добре де... А не си ли се замислял по какъв начин нашите военно-промишлени тайни стават известни на противника?

— Замислял съм се — отговори Сехеи, веднага наострил уши. — И не само аз.

— И до какъв извод сте стигнали?

— Ами до никакъв — отговори Сехеи, внимателно гледайки Стария. — Изглежда че и те, както и ние, си имат лично разузнаване на Старите...

Древните сухи устни се изкривиха в невесела усмивка.

— Моето лично разузнаване — язвително проговори Старият. — Вездесъщо и неуловимо. Неуловимо по много проста причина. Поради причината на отсъствието си. Няма никакво лично разузнаване, Сехеи. Няма, и толкова.

Потреперващата набръчкана ръка отново легна върху капака на металния сандък с ожулена боя.

— Радиопредавател — отривисто произнесе Стария. — Не, още не сте стигнали до това... Макар че скоро ще стигнете, след като вече се добрахте до електричеството... Запомни това, което ще ти кажа сега, Сехеи. Запомни го и се опитай да го разбереш... С помощта на този прибор Старите непрекъснато обменяха информация за своите щабове и лаборатории...

Още на Детския остров в групата за подготовка на командния състав Сехеи поразяваше възпитателите със способността си да схваща всичко от половин дума. Сега като че ли тази способност му беше изневерила. Смръщил високото си татуирано чело, стратегът неразбиращо гледаше Стария. И изведнъж като че ли нещо със звън избухна в ушите му. Със страшна яснота той отново видя пред себе си

горящите склонове на Тара-Амингу, когато неизвестно откъде изникналият втори флот на вечерните удари по навесните, и за броени секунди доведе плътността на огъня до такава степен, че първата вълна на десанта беше изпепелена буквално пред очите им, когато огромен пламък с грохот надигна палубата на подветрения корпус на „Мурена“, от кърмата към носа, и когато ревящото небе потъмня от машините на противника, и когато донесоха обгорен Куция — донесоха, макар че никой вече не вярваше, че Куция ще оживее и този път...

„Ще ме убие“, с някакъв жалък вътрешен смях помисли Старият. „И нека...“

— Защо? — чу той тихия хриптящ глас на Сехеи.

— За да запазя равновесието, момчето ми. — Старият искаше да произнесе това проникновено. Не се получи. — Спомняш си Тара-Амингу ли? Да, Сехеи, да! Аз предадох твоите донесения на Стария на вечерните, и той насочи към вас техния втори флот... Но дори и това не помогна! Ти беше гениален при Тара-Амингу, момчето ми. Ако не те бях отстранил тогава от командването, вечерните щяха да бъдат победени. Просто щеше да ги разгромиш... А ние не можехме да допуснем това. Победата на една от страните щеше да превърне в нищо всичкия ни труд...

Стратегът продължаваше да седи неподвижно, и лицето му беше като в началото на разговора, когато чу за бомбардировката на европейците върху Детския остров.

— Освен това, — набързо, сякаш убеждаваше самия себе си, добави Старият, — победата на една от страните щеше да означава и края на архипелага... Вие щяхте да се унищожите едни други още преди да дойдат европейците... Ти трябва да разбереш това, Сехеи! Следях какво правиш, и виждах, че за последните две години ти отлагаше войната както можеше. Значи си разбираш...

— Продължавай — мрачно каза Сехеи.

— Бъди логичен, момчето ми! — тъжно проговори Старият. — Щом си ни простил самия факт на Пристигането, трябва да ни простиш и всичко останало... Всичките ни последващи постъпки бяха по принуда. Не Старите командваха войната, Сехеи — войната командваше Старите!... Да, ние провокирахме и изкуствено дадохме живот на страшен процес. В нашия свят той се наричаше надпревара

във въоръжаването... Но вече нямаше как да го спрем... Вие се оказахте прекалено способни ученици. Отначало още се опитвахме да ви насочваме, да ви подсказваме открития, но после... После просто престанахме да разбираме над какво се работи в лабораториите... Всяка крачка беше изненада... Хартията например. Докато ние си блъскахме главата как да направим хартията водоустойчива, от възловото писмо на Ана-Тарау се разви знакова система с такава сложност, че вече трябваше да се учим ние, а не вие... Но първата изненада, разбира се, беше напалмът. Да, смятахме да ви запознаем и с напалма, но... по-късно... А вие го открихте сами. И за да съхраним равновесието... за да не изпуснем контрола над събитията... бяхме принудени да започнем обмяна на информация. Първо техническа. Само техническа. Информация, която и ние не винаги можехме да разберем...

Старият спря, дишайки тежко — речта беше твърде дълга за износените му дробове. От него лъхаше на спирт като от взривена турбина.

— И това още не е най-страшното, Сехеи — каза той. — Това още не е най-страшното...

С хищно внимание, надвесил се напред към Стария, стратегът очакваше продължението.

— Ето какво... — с труд произнасяйки всяка дума, продължи Стария. — Най-страшното... Разбрахме го не веднага... Отначало езикът ви. Това не беше полинезийски, както решихме отначало. Просто приличаше малко по звучене... После объркването с картите... Очертанията на островите упорито не желаеха да съответстват на картите ни... И тези несъответствия ставаха все повече и повече с всяка година, докато накрая не разбрахме... Светът, в който бяхме дошли, нямаше никакво отношение към нашето минало! Никакво! Ние се ужасихме, тамахи! Искахме да се върнем — и не можехме: проходът между светове или беше изчезнал, или се беше преместил неизвестно къде...

Старият отново се застави да вдигне поглед към Сехеи. Съдейки по смръщените в недоумение вежди, последното признание на Стария не само не се беше сторило на стратега страшно — даже не му се беше сторило съществено.

— Виждам, че не разбираш — горчиво каза Старият. — Сехеи! Момчето ми! Та получава се, че напразно пуснахме в ход цялата тази машина на унищожението! Изгорихме островите, изпообъркахме хората, насъскахме ги едни срещу други... Човешката съвест също има предел на издръжливостта си. Един от нас се самоуби. Друг стана опасен, и се наложи да се отървем от него. Останалите... се пропихме — мрачно привърши той, и зашари с ръка в търсене на бутилката.

— Не бива, Стари — помоли Сехеи, гледайки с ужас как разяждащата течност се лее в чашката от полиран кокос.

— Какво ли разбираш ти! — сопна се изведнъж Старият. — Дъвчи си там дъвката! Това според мен е единственият начин, по който можете да се замайвате.

Той отпи и се закашля.

— Идиоти — проговори пресипнало и изтри сълзящите си очи. — Архипелагът тъне в спирт, и нито един алкохолик... Макар че, от друга страна, е логично... Това е все едно в моя свят да бяха почнали да пият бензин...

Той си пое дъх и продължи:

— Накратко, ние намерихме в себе си сили да доведем делото докрай. Оставаше ни една-единствена надежда: ако този свят толкова прилича на нашия, то и тук може да се намери цивилизация, подобна на европейската... Най-просто би било, разбира се, да се направи околосоветско пътешествие, но — няма да ми повярваш, тамахи! — всеки път се оказваше, че войната е опропастила всички средства...

Откъм склона се носеше лек мирис на изгоряло, нажеженото слънце печеше над Руонгу, а Старият зиморничаво се загръщаше с бялата тапа, като че ли го тресе.

— Странно, тамахи — едва чуто прозвуча хрипливият му глас. — Та аз трябва да се радвам. Каравели... Дори и в чужд свят, все пак ги спряхме. И аз доживях този ден... Не мога да се радвам. Огледам ли се назад — ужас, тамахи, ужас... Как се получи така? Как стана така, тамахи, че, ненавиждайки мисионерите, ние не успяхме да забележим как сами станахме мисионери! Мисионери на ракетометите...

При тези думи лицето на Стария беше станало толкова древно, че като че ли беше престанало да бъде човешко. Към стратега сякаш гледаше изплувало от морските дълбини, пълно със скръб чудовище, и подобните на хриле четинести бръчки трепереха от мъка.

— Ще ни простите ли? — с болка запита то.

Сехеи трепна, и чудовището изчезна. Пред него отново беше изкривеното от страдание лице на Стария.

— Да ви простим? За какво?

— За това, че лекарството се оказа по-страшно от болестта. — Старият произнесе това неразбрано — беше уморен. — Нима не виждаш сам колко уродлив е твоят свят? Лаборатории, ракетоплани... И огърлици от зъбите на врага по шиите! И рецидиви на канибализъм, които старателно криете от мен! Огромни загуби... Още по-голяма раждаемост... Жените ви! Сега те са или воители, или машини за производство на потомство, или и едното, и другото... Островите... Палмовите гори... Сега това са отходни канали! Ти отлагаше войната, боеше се да не изгориш архипелага... А помислил ли си дали изобщо е останало нещо за изгаряне? Та нито един конквистадор не ви е причинил толкова зло, колкото ви причинихме ние...

Сълзящите воднистосини очи сляпо гледаха покрай стратега.

— Какво направихме, момчето ми, какво направихме!...

И Сехеи помисли със съжаление, че Стария наистина е много стар.

— Нямали сте друг изход — меко напомни той.

Старият рязко се изправи и вдигна глава.

— Имахме — отсечено тръсна той. — Да не идваме тук. Да не се месим. Да оставим всичко както си е било.

Няколко секунди те се гледаха в очите. И изведнъж Сехеи се усмихна. Разбиращо, едва ли не с нежност. Така обикновено се усмихват на децата.

— Как се казва новият ти пилот?

Старият се учуди, след това се намръщи и стана както преди — вечно недоволен и раздражителен.

— Анги — изръмжа той. — Точно както и предишния. Най-разпространеното име — Анги...

Те се огледаха. Личният пилот и телохранител на Стария продължаваше да седи в предишната поза и критично гледаше бумеранга.

— Анги! — повика го Сехеи. — Хайде, ела тук.

Хлапакът пхна играчката под ремъка до пълнителя и с нежелание се надигна от земята. Приблужи се към хижата и изгледа

стратега изпод вежди.

— Анги — каза Сехеи. — Искаш ли на островите всичко да бъде както преди — преди пристигането на Старите?

Хлапето се обърка.

— А как е било преди пристигането им?

— Приблизително както е сега при южните хеури.

Хлапакът изумено изглежда стратега, след това Стария — и неуверено се разсмя.

Да замени ракетомета за дървена тояга? Ракетоплана — грохота на барутните ускорители, изчезващата долу земя, стремителния водовъртеж на въздушния бой — на копие с каменен накрайник?

Личният пилот и телохранилел на Стария се смееше.

КАРАВЕЛА „СВЕТАТА ДЕВА“

ПЕТДЕСЕТ И ТРЕТИ ДЕН НА ПЛАВАНЕТО

Не, не случайно не срещнахме на острова ни бащите им, ни майките. Дяволът им бе баща и майка!

Димът на пожара се стелеше над равния пясъчен бряг, трещяха палмовите дървета, трошени от гюлетата, но татуираните голи бесчета изчезнаха, изгубиха се безследно в обширните гори. Отстъпваха като воинство — виждах ги как бързо се отдръпва, криейки се зад дърветата, неголемият им отряд, предвождан от бременна дяволица, твърде млада обаче, за да е произвела на бял свят всички тези изчадия.

Адмиралът заповяда да се обадят доброволци. Виждайки, че противникът е безоръжен и малък още, се отзоваха мнозина. Войниците бяха весели и се шегуваха, че отиват на лов. Упокой душите им, Господи — малко от тях се върнаха от този лов.

Скърбейки за това, че съм слязъл на острова, се доближих до двамата войници, охраняващи лодката, и бях удивен от туй, че те следят не брега, както подобава на стража, а се вглеждат и двамата в морския простор. Забелязвайки тревога по лицата им, се огледах и аз.

О ужас! На входа на залива, почти неразличими на фона на небето и вълните, се мяркаха три кораба-призрака, подобни на срещнатия от нас пред пет дни.

Припомняйки си, че единствено молитва ги уплаши миналия път, аз се обърнах към Бога. И отново настана чудо. Сякаш Божият пръст прокара по водната шир незрима черта, и те лавираха покрай нея, незримата, безсилни да я пристъпят и да се доближат до стоящите на котва каравели.

Но дяволът, съгласно пословицата, винаги напада в гръб. И изведнъж на няколко крачки от мен от пясъка леко се надигна гол татуиран отрок, почти юноша. Един от стражите извика от изненада и се прицели в него с мускета си. Отрокът оголи в насмешка белите си зъби и побягна, но не настрани от войника, а покрай него. След това спря, продължи да се усмихва бесовски, и миг преди изстрела се хвърли на земята. И тогава страшно закрепця вторият войник, тъй като дулото на мускета беше насочено в гърдите му.

Гръмна изстрел, и с пробита кираса и окървавено лице нещастникът падна мъртъв. А татуираният отрок вече отново бе на крака. С един замах на голата си ръка той повали на пясъка войника — воин силен и изкусен — а след туй иззад малката пясъчна купчинка, зад която без вража помощ и котка не би се скрила, се надигнаха още няколко отроци и отроковици — по-малки.

Паднал наземи и мълвейки в страх молитва, видях как те пробягаха покрай мен към бялата им двойна лодка, която се полюляваше до нашите лодки. Трима от тях носеха... О Боже! Човекът, чието безчувствено тяло носеха към лодката, бе облечен в скъпи кадифени одежди. Лицето му не можах да зърна, тъй като главата на носения бе увита в червен плащ, но познах украсената със сребърна насечка броня и златната адмиралска верига...

Пред очите ми те хвърлиха адмирала в лодката и, разпъвайки белите й платна, се устремиха в морето.

Когато с Божията помощ намерих сила в себе си да завикам, страшната вест вече се бе разнесла из брега. Треперейки, узнавах подробностите на туй злодейство. Адмиралът, съпровождан от четирима офицери, пожелал да разгледа опустялото село, гдето, според слуховете, намерили изкусно обковани в злато дървени идоли. Когато след някое време, воден от алчност, в селото проникнал един от матросите, той открил в най-близката до морето колиба само четиримата зашеметени офицери.

Осипвана от град мускетни куршуми, лодката стремеше беговския си бяг между рифовете, гдето не можеха да я преследват нашите дълбоко газещи кораби. От борда на каравелата „Благодат Господня“ се отделиха две лодки с гребци и се спуснаха в гонитба, надявайки се да прережат пътя на бегълците. Три пъти се забиваха във водата пред самия нос на повратливата лодка гюлетата на изкусния топчия на „Светата Дева“. Напразно! Нищо не можеше да уплаши тези деца на сатаната.

Викове на брега замлъкнаха. Замрели следяхме ние отиващите към морето лодки. Мисълта за незримия предел, зад който се мяркаха страшните очертания на призрачните кораби, смразяваше всички.

Заслепени от ярост, моряците продължаваха гонитбата. Една от лодките с усилията на гребците си се откъсна далеч напред и пресече след бегълците съдбоносната черта. И погина. Огнено-димна следа се протегна с грохот от един от дяволските кораби към лодката със смелчаците, и тя пламна с адски пламък. Вцепенени от ужас, ние стояхме на брега и сякаш дочувахме през прибоя воплите на горящите живи хора. Воистине видяхме що ни чака зад невидимия предел.

Грешни сме ние пред теб, Господи, но защо е тъй ужасно наказанието ти!

АТОЛ-27. ПЪРВА ГОДИНА НА ПРИШЕСТВИЕТО.

ДЕН ВТОРИ

Честно казано, направо му се искаше на човек да не вярва на очите си: в заобиколеното от зеленина заливче борд до борд стояха на котва кану от бреговата охрана на вечерните и лек авианосец на утринните. За принадлежността на двете бойни машини се налагаше човек да се досеща по дребни признаци — вимпелите им бяха свалени.

На предната огнева площадка на „Тахи тианга“ (само три метра я отделяха от предната огнева площадка на бившия противник) стоеше Ити-Тарана и, хапейки извърнатата си долна устна, слушаше внимателно какво й говори тихо командирът на кануто — също жена, и също от южните хеури. И тъй като те стояха еднакво опрени на много подобни зареждащи установки, отстрани изглеждаше сякаш Ити-Тарана беседва със собственото си отражение. Сигурно ставаше дума за атакувания от каравелите Аату-6.

Кърмовите площадки на корабите се намираха на малко по-голямо разстояние една от друга, и простите воители трябваше да разговарят на висок глас, за да се чуят.

И по двете палуби, разсеяно любувайки се на залива и на небосвода, се разхождаха няколко младежи със страшен вид — светлокожи и без татуировка. Всеки от тях небрежно носеше на гърба си лек ракетомет. Странно беше да бъдат видени тези, които не воюват, въоръжени. Странно и обидно. На корабите, съгласно заповедта, всички цеви бяха разредени, и боеприпасите бяха сдани в барутния трюм под здрав възел.

— Прилича на Детски остров — отбеляза с известно пренебрежение девойката-снайперист, като се стараше да не гледа към таласъмите. Този път на шията ѝ я нямаше връвчицата с шестте човешки зъба — бяха я заставили да я свали.

Воините, леко замаяни от наркотичната дъвка (обикновено тя беше забранена), обходиха с погледи залива, помислиха, придавайки си важност, и се съгласиха: да, прилича. Чиста жива вода без слой замърсявания. Нито активна тиня, нито сива зловонна пяна покрай бреговете. Даже рибата плува и не измира... Атол-27 беше табуиран преди шестнайсет години, за в случай на бъдещи преговори. Шестнайсет години, както и към Детските острови, към него не беше посмял да се приближи нито един боен кораб.

Зад белите, оглушително ревящи вълни, чернееше на хоризонта мъничкото било на Тара-Амингу.

— Зъбът предава — каза някой от утринните.

Всички се обърнаха и присвиха очи.

— Ей, огледалният, да беше превел ли, що ли — повика го девойката-снайперист.

Проблясванията едва се виждаха в ослепителното сияние на утрото. Свързочникът на вечерните се намръщи.

— Личният код на Старите — пробоботи той. — Не ми се полага да го знам...

Без да престават лениво да движат татуираните си челюсти, воините погледнаха към брега. Атол-27 нямаше естествени възвишения, така че бяха монтирали огледалната установка на сглобена дървена вишка, иначе щеше да трябва да изсекат закриващата хоризонта палмова горичка, а това щеше да отнеме много повече

време. На тясната наблюдателна площадка, плуваща над короните, бързо връзваше възли личният свързочник на Стария. Върза „мрак“, предаде шнура на колегата си и поклати огледалото няколко пъти, изпращайки към Ледения Зъб серия блясъци, които потвърждаваха, че съобщението е прието. В това време вторият свързочник се спусна по въжето на земята и хукна към голямата кръгла колиба, сглобена за една нощ, както и вишката.

— Разсуетиха се — прокоментира с въздишка механикът на вечерните. — Да имаше кого да питаме...

— Че преплувай и попитай...

Свързочникът на брега се скри в колибата и се бави там към три минути. След това отново изскочи и на бегом хукна към вишката. Пътем вдигна парче тежка раковина, намота на нея шнура, прицели се и го запрати. Свързочникът на вишката го хвана, отмота шнура и се обърна към огледалото.

— Заповядали са превземане — предположи някой на борда на „Тахи тианга“.

— Да, не ни провървя — със съжаление проговори механикът. — Можехме да попаднем в групата по превземането. Ама не, стърчи тук...

— Гнилите рифове! — В случая названието на базата на трети флот на вечерните беше употребено от младия им свързочник в качеството на ругатня. — А на мен само как не ми провървя! Израснал съм на Аату-6!... Ако се бях родил една година по-късно, сега щях да съм там!...

Воините се ухилиха, без да престават да дъвчат.

— Довоювало му се! — насмешливо каза някой от абордажната команда. — Че там сигурно вече са евакуирали всички...

— А пък е интересно — замислено промълви високото светлокожо момиче-снайперист. — Има ли в групата по превземането утринни?

Долните челюсти мигновено спряха. Разхождащите се по двете палуби таласъми разсеяно се обърнаха към говорещите.

— Все едно няма да се оправим без вас! — обиди се свързочникът на вечерните.

— Ще се оправите! Ако е като тогава на Ледения Зъб...

— Езиците! — подхвърли Ити-Тарана, без да се обръща, и бърборенето на палубата мигновено спря. Долните челюсти отново се размърдаха. Прозрачната табуирана вода лениво се плискаше, и хлапето от огневия разчет с невинен вид напяваше полугласно любимия си „Стрелкови ракетомет“:

*...постави пълнителя,
нека щракне,
дръпни затвора,
натисни спусъка,
убий европейца...*

Без да се наговарят, всички отново погледнаха към колибата.

В колибата заседаваше Големият Кръг. Вчерашните противници наистина се разполагаха по рогозките в широк кръг — така че да могат да се виждат всички лица едновременно. Неведнъж си бяха разменяли удари — ракетни, десантни и други — бяха се добре разучили един друг, знаеха се по имена, и ето че накрая се срещнаха. За пръв път. Стратези, ръководители на лаборатории, металурзи... И двама Стари. Само двама. Третият даже не беше могъл да дойде — толкова беше слаб.

Островът беше контролиран от тези, които не воюват. По-просто казано, от мисионерите. От тяхно име също присъстваха двама души. Единият беше класически таласъм — светлокож, нетатуиран, такива сигурно бяха били Старите в младостта си. Вторият беше огромен, черен, покрит от главата до петите с варварска, нищо неозначаваща татуировка. Личност почти легендарна — Сехеи във всеки случай беше чувал за него неведнъж. Внедрен в незапомнени времена при южните хеури, този човек благодарение на ума си и невероятната си физическа сила бързо беше достигнал до високо положение, беше обединил в свое лице светската власт с духовната, след това беше подчинил още четири племена, и за някакви си десетина години ги беше цивилизовал до равнище за участие във войната. На страната на утринните, разбира се... Виждайки Сехеи сред присъстващите, той му се усмихна като на стар познат, и стратегът изпита лек потрес, познавайки в огромния черен канибал същия онзи шаман, който някога

беше поискал за доказателство отрязаната глава или поне лява ръка на десетгодишната Ити-Таран.

Големият Кръг започна по непредвиден начин. След първите думи на Стария за Великия Враг един от утринните измъкна непонятно как донесен в хижата нож, и крещейки за измяна, се хвърли към изхода. Останалите се опитаха да скочат, но мигновено бяха спряни от синхронното щракване на две десетки затвори.

Сега в Големия Кръг като изкъртен зъб зееше еднометрова празнина. Вече отзвучаха страшните думи за отстраняване от командването и за отправяне на тръстиката, вече снажните момци от личната охрана, прехвърляйки ракетометите на гръб, се дръпнаха отново към стените, а Старият на вечерните още не можеше да се успокои. На вид той беше по-здрав и по-бодър от Стария на утринните, но голият като черупка на краб череп и сбръчканата кожата торба вместо шия го правеха да прилича още повече на някакво древно чудовище. Високият му глас беше рязък и неприятен.

— Прамайката Акула да го изяде дано! — пронизително говореше той. — Как си ги информирал, Серж! Или всичките ти стратегии са такива нервни?

— Не разбирам — мърмореше Старият на утринните. — Уж изпълнителен, никога няма дума да каже напреки... Странно...

— Добре, да оставим това — подхвърли Старият на вечерните. — Мен сега, честно казано, ме безпокоят не толкова тези, които размахват ножове и вдигат шум, колкото тези, които мълчат. Те и досега не вярват в истинността на това, което става, и непрекъснато търсят някаква измама... За теб говоря, Ионги тамахи! Твоя парламентър го приеха за провокатор! И нищо чудно!... Имай предвид, Ионги, при друг случай бих те пратил на тръстиката заедно с тоя със слабите нерви... Настоявам всеки да разбере цялата сериозност на положението! Засега утринните и вечерните са като кислород и водород. Това е гърмящ газ! Прескочи ли между тях и най-малката искричка... Повтарям: пред вас има страшен противник! Единствено съвместните бойни действия, единствено обединяването и прегрупирането на силите ще ни дадат гаранция...

Старият на утринните го слушаше, навел глава. Не беше виждал Алан почти шестдесет години, и беше страшно да се гледа какво бяха

направил с Алан тези шестдесет години. Високият, неприятен глас режеше слуха.

— ...тук, именно тук, на тези острови! — говореше Стариият на вечерните. — За пръв път тяхната цивилизация ще се сблъска с препятствие, което не може да преодолее. Помнете: спирайки Врага, вие ще спасите не само себе си, но и може би още други култури, до които още не са се добрали тези цивилизовани варвари...

Стариият на утринните, без да вдига глава, огледа изпод вежди татуираните лица. Изглеждаха му свирепи и безпощадни. И зад всеки от седящите — флот, десетки кораби, стотици, ако не и хиляди обучени и дисциплинирани убийци с оръжие, равно на което в този свят няма... Тези ще ги спрат.

Алан накрая млъкна. И веднага един от присъстващите тупна с длан по рогозката. Искеше думата. Това беше деветнайсетгодишният стратег на вечерните Ионги.

— Стариият ме обвини в недоверие към това, което става — започна той. — Няма да се оправдавам. Но преди да вземем решение да смесим утринните и вечерните и да объркаме всичко окончателно, искам да зная: всички войски ли са изведени от неутралните води?

Седящите се спогледаха. Всички войски бяха изведени.

— Тогава обяснете ми нещо — продължаваше Ионги. — Кой сега воюва на Тара-Амингу? От сутринта там се води бой, въпреки че казвате, че всички войски са изведени.

— Разбира се, че пак същите — чу се ленивият глас на Сънливия Анги, и всички, освен Ионги и Старите, се усмихнаха.

— Да стоварим там десант и да изясним точно — изръмжа някой. — Все едно не знаеш какво са това Изгорените острови! Изгубени подразделения, безследно изчезнали подразделения, дезертирали подразделения... Давайте по въпроса!

— Тогава аз имам въпрос към Старите — обади се ръководителят на химическата лаборатория на утринните. — Доколкото разбрах, корабите им са дървени. Конкретен въпрос: с какво те импрегнират дървото, от което е обшивката на корабите им? А и платната.

— В най-добрия случай — отвърна Стариият на вечерните, когато наричаха Алан, — бих могъл да ти отговоря с какво са импрегнирали

дървесината европейците в моя свят. За съжаление не мога да ти кажа дори и това. Просто не зная. Най-вероятно с нищо.

— Искаш да кажеш, че корабите им горят ли? — смая се химикът. — Че е достатъчна една запалителна ракета — и каравелата...

Без да довърши фразата, той поклати глава и млъкна. Сънливия Анги тупна с длан по рогозката и заговори, притваряйки очи:

— Всичко това са подробности. Всичко това ще го разберем след превземането на първата каравела... Що се касае до обединението... — Той повдигна тежкия си клепач и се вгледа в метъра празнота, зеещ в Големия Кръг като изкъртен зъб. — Предполагам, че ако Врагът беше атакувал Детския остров на утринните, те щяха да се отнесат с повече доверие към думите на Старите... А като цяло ми се струва, че взривоопасността на ситуацията е преувеличена... Говорих със своите хора. Всички чакат надежден мир с утринните, за да имат възможност да се разправят с Великия Враг... Но сега ме интересува друго. Слушах с удивление какво предлага Стария. Да, можем да изгорим флотилията им, можем след това да поставим бариера от авианосци и да им преградим пътя завинаги. Всичко това е възможно... Да пресметнем като начало какво пространство може да контролира един авианосец, държейки постоянно във въздуха двама разузнавачи.

Пресметнаха.

— С други думи, — все така, без да отваря очи, продължаваше Сънливия Анги, — за охрана на северните граници на архипелага ще са нужни не повече от петдесетина авианосци. Същевременно утринните и вечерните могат заедно да съберат десет флота.

— Единайсет — поправи го някой от утринните. — На Ана-Тиангу се формира още един.

— Даже единайсет — каза Анги. — Това са около хиляда комплектовани, готови за продължителна война машини. След това: напълнени догоре спиртохранилища, складове, пълни с ракети и напалм, пуснати на пълна мощност корабостроителници, заводи, лаборатории. Най-сетне, попълнението, което всеки момент ще пристигне от Детските острови. Къде да денем всичко това?

Старият на утринните се надигна, направи слаб знак с ръка да продължават без него, и тръгна с нестабилна походка към изхода. Задушаваше се, почти губеше съзнание. Знаеше какво има предвид

Сънливия Анги, но не можеше, не искаше да слуша това. Излизайки, закачи с рамо страничния стълб като сляп. Пред очите му с безжалостна яснота стоеше бъдещето: горящи лувъри и ескуриали, ракетомети срещу мускети, смугли татуирани цивилизатори срещу белите диваци християни. Пружината неудържимо се развиваше в обратна посока, и той беше безсилен да попречи на всичко това.

Отпред, в лагуната, стърчаха ракетните установки на петнистите бойни кораби. Отдясно се издигаше към небето вишката с хелиографа на горната площадка. Отзад беше колибата. Там заседаваше Големият Кръг.

Олюлявайки се, Стария тръгна наляво, към палмовата гора. Направи тридесетина крачки и спря. Пред него на белия пясък седяха и беседваха двама добри приятели: Арраи и Куция.

— Нали видя схемата! — разгорещено доказваше Арраи. — Всичките им оръдия са в хоризонтална плоскост. Значи трябва да се атакува...

Дланта му се вдигна и тръгна отвесно към земята. Куция я проследи със съмнение.

— Все пак откъм страната на слънцето е по-надеждно — отбеляза той.

„Деца,“ гледайки ги със страх, помисли Старият. „Ще изгорят цялата Земя и даже няма да забележат, че са я изгорили...“

Виждайки накрая Стария, пилотите скочиха. Старият се отдръпна и, олюлявайки се неловко, тръгна обратно — към колибата. Приближавайки се, той още отдалече чу раздражения глас на Алан:

— ...не знаете що за противник е това! Не познавате коварството на европейците! Кортес, навлизайки в земята на тотонаките, им обещал да ги избави от игото на Монтесума. Чуйте само как е действал. Арестувал петима събирачи на данъци, поставил ги под испанска стража, а през нощта освободил двама, и обещал да освободи и останалите, твърдейки, че току-що е разбрал за арестуването им! А когато на сутринта му съобщили, че двама са избягали, наказал стражата, оковал останалите трима във вериги и ги изпратил на кораба си! А на кораба им свалил веригите и ги обсипал с подаръци...

„Плаши ги,“ с крива усмивка помисли Старият, отпусайки се тежко на мястото си. „Не, Алан, късно е. Вече не можеш да им подействуваш с нищо...“

— И какво е постигнал той с всичко това? — поинтересува се някой. — Този човек, за който говориш...

— Запазил добрите си отношения и с тотонаките, и с Монтесума! — Кожест зъб, изпулени очи — Алан беше страшен. — Надявайки се впоследствие да унищожи и Монтесума, и тотонаките... И така е действал не само Кортес. Писаро, Балбоа, всички!

Той млъкна, държейки се за гърлото.

— Какво пък, напълно професионално — доста равнодушно отбеляза Сънения Анги. — Трябва обаче да кажа, че на времето Черния Минги въртеше и по-сложни провокации... Докато не беше взривен от пратеник.

При тези думи Анги повдигна едва тежките си татуирани клепачи и хвърли пълен с уважение поглед към невъзмутимия Сехеи тамахи, който до момента не беше проронил нито дума. След инцидента при Тара-Амингу, където стратегите-противници със съвместни усилия изгориха почти напълно Поколението на Палмата, те се отнасяха един към друг с най-голяма почителност.

— А сега за чудовищата — със скучен глас продължаваше Анги. — Когато хлапетата на Детските острови слушат за пръв път приказката за огромния краб Итауру, те винаги питат: „А какво ще стане, ако се пусне по него тежка ракета?“ И аз искам да задам на Стария детски въпрос. Тези бойни чудовища на европейците, с които ти току-що ни плашеше — кучета, коне... Ако дам по тях един ред от ракетомет — какво ще се получи?

— Същото, както и с човек — недоволно отговори Старият.

— Тогава струва ли си да им се отделя внимание? Още повече че досега така и не сме решили въпроса за стратегията...

Отговорът беше тихо плясване по рогозката. В разговора се беше намесил главният металург на утринните. Поради отдавнашна авария в леярната дясната му ръка беше без три пръста, сгърчена и присвита до тялото. Хлопна по рогозката с лявата.

— Анги тамахи настоява да ги нападнем — каза той, — и можем да разберем Анги тамахи. Струва ми се обаче нелепо да се използва военната машина само защото не ни е по силите да я спрем. Затова искам да знам какво може да ни даде този огромен остров, на който по думите на Старите живее Врагът. Има ли там например метали?

— Да — отсечено каза Старият на вечерните. — Всякакви. Наистина, не самородни, не изхвърлени от вулканите, а във вид на руди... Но затова пък ги има много повече.

— Територии, годни за отглеждане на тръстика?

— Колкото щете — изръмжа Старият. — Въпреки че там ще е по-лесно да се добива нефт, отколкото да се дестилира спирт от тръстиката...

— Тогава, разбира се, нападението има смисъл. Тогава съм съгласен с Анги тамахи. Става все по-трудно да се добива метал. Мисля, че няма да издам никаква тайна, ако кажа, че склоновете на Ана-Тиангу на практика са изтощени.

— Както и склоновете на Ана-Хиу — отговори с любезност на любезността някой от вечерните.

Сега по рогозката удари бившият шаман, бивш върховен вожд на южните хеури и стар познайник на Сехеи.

— Корпусът на мисионерите има няколко въпроса.

— Корпусът на мисионерите на вечерните или корпусът на мисионерите на утринните? — изръмжа Сънливия Анги.

Таласъмите се спогледаха, след това погледнаха към Старите. Онези кимнаха.

— Внасям яснота — каза светлокожият, нетатуиран таласъм. — Мисионерите не се делят на утринни и вечерни. От деня на основаването на корпуса ние работим едновременно за двете воюващи страни.

Из хижата се понесе изумен шепот.

— А, такава ли била работата... — промърмори Сънливия Анги, и но пълните му устни се появи саркастична усмивка. — Всъщност не беше трудно да се сети човек...

— Каква е целта на експедицията на европейците? — попита бившият шаман. — Какво им е нужно?

— Злато, навярно — неохотно отвърна Старият. Този път Старият на утринните. — Но няма да го намерят, тук злато просто няма. Бисерите са друго нещо.

— Тоест, експедиция за бисери. А защо им са те?

— Те много ги ценят — каза Старият.

— Разбирам. Но какво правят с тях?

— Зашиват ги по дрехите — каза Старият. — Нанизват ги на огърлици. Обковават ги в злато. Просто ги съхраняват.

— Като южните хеури ли?

Старият рязко вдигна глава — думите го опариха. После се овладя и каза пресипнало:

— Да. Като южните хеури.

— И колко метал може да се получи срещу един бисер?

— Не знам — отвърна Старият. — Много. Зависи какъв...

— Тогава още е под въпрос струва ли си да се воюва с тях — отбеляза черният татуиран таласъм. — Можем да ги разорим с проста търговия. Въпреки че едното на другото не пречи...

— Преговори? — със съмнение в гласа попита някой.

— Не е задължително. Длъжен съм да ви кажа, че винаги съм смятал нашия контингент от светлокожи мисионери за чудатост на Старите, и неведнъж съм се карал с тях заради това. Сега разбирам, че не съм бил прав. Европейците не се татуират. Тоест, всичките наши „чистички“ са готов материал за внедряване. Наистина, Старите предлагаха да ги използваме като дипломати във възможни преговори с европейците, но... Струва ми се, че това е нереално. Накратко, особено важно е да има колкото се може повече пленници. Трябва да изучим езика им в най-кратки срокове.

„Нищо не е това,“ мислеше си Старият, „Това още не е най-лошото, което ти предстои да чуеш днес... Разбира се, ще научат езика, и ще има внедрявания, и разсипване на икономиката — всичко ще бъде точно както зад Бариерния риф... Но защо Сехеи продължава да мълчи? Каква ли дяволска комбинация обмисля в момента този убиец?“

В хижата влезе личният свързочник на Стария и му протегна шнур с възлите на прието съобщение.

— От Аату-6 през Зъба — доложи той.

Старият кимна към Сънливия Анги, и свързочникът предаде шнур на стратега. Онзи дълго галеше възлите, без да отваря очи — четеше ги опипом.

— Какви са загубите? — попита някой, като че ли химикът. — Имам предвид сред децата.

— Неголеми — отговори Анги. — Примерно като при пробите за оцеляване. Възпитателите отвели групите си във вътрешността на

острова, евакуационните транспортници са откарани в Слънчевия залив...

— А майките?

— Майките бяха откарани още през нощта...

В този момент той напипа нещо, което го накара удивено да вдигне вежди.

— Пак Ахи! — свадливо съобщи той. — Ахи и питомците му. Този път отвлекли лодка и заловили пленник. И то, ако се съди по всичко, важен. С голи ръце, разбира се...

По лицата на вечерните се появи саркастично изражение. На утринните името Ахи не им говореше нищо.

— Праизточнико! — страдалчески въздъхна някой. — Поне читави ли са?

— Както винаги — промърмори Анги и се намръщи. — А, това вече е по-лошо. Преследвали са ги, и в момента, в който преследвачите излезли от териториалните води на Детския остров, ги изгорили...

Плясъкът по рогозката беше толкова силен, че Стария на утринните трепна.

— Ще стигнем дотам, — рязко подхвърли ръководителят на лабораторията на вечерните, — че няма да ни остане нито една неповредена каравела! Какво чакаме, Анги? Нали ни каза, че планът за завземането вече е разработен!

Анги тамахи обиколи с поглед присъстващите. Старите отчаяно се спогледаха. Какво можеха да направят те двамата сами срещу Големия кръг? Даже с тяхната власт — нищо. Сянката откъм океана неумолимо се надвесваше над материка.

„Сехеи!“, помоли се мислено Старият на утринните. „Защо мълчиш, Сехеи! Помогни ми, момчето ми, един-единствен път ми помогни, кажи им... Та нали ти си най-цивилизованият от тях! Ти отлагаше войната две години... Значи си се боял за архипелага! Побой се за континента, Сехеи! В името на Христа те моля!...“

Сехеи мълчеше.

— Добре — каза Анги, след като не последваха възражения. — Значи завземане.

Протегна ръка без да гледа и дръпна един шнур от пояса на свързочника. Завърза няколко възела и му го подаде, пак без да гледа.

— Веднага предай през Зъба. Действай.

И изведнъж се раздаде гласът на Сехеи.

— Чакай!

Свързочникът спря.

— Дай шнура!

Свързочникът премигваше объркано. В хижата настана удивена тишина. Стариат на утринните, бледен като тапата, в която беше увит, гледаше към стратега.

— Какво има, Сехеи тамахи? — Този път очите на Сънливия Анги бяха широко отворени.

— Една каравела трябва да се върне обратно — каза Сехеи. — Цяла и неврежда.

— Защо?

— Ние непрекъснато забравяме, че Старите са дошли от друг свят — каза Сехеи. — Много подобен, но все пак друг. Следователно техните европейци може много да се отличават от нашите. Добре, нека да предположим най-лошото. Да предположим, че те не ни отстъпват по издръжливост и че няма да разкажат откъде идват, каквото и да правим с тях. Да предположим също, че по време на завземането те успеят да унищожат морските карти и корабните дневници... Струва ли си да се подготвя експедиция и да се търси на сляпо?... Затова най-просто ще бъде една каравела да се промъкне през заслоните ни и благополучно да се добере обратно. А зад линията на хоризонта по петите ѝ ще се движи наш авианосец, и от време на време ще изстрелва ракетоплани, за да не я изгуби. Ще я изпрати до пристанището ѝ и ще се върне с точни данни.

Анги тамахи се усмихваше със затворени очи.

— И вече е известно кой авианосец ще бъде това? — осведоми се той.

— Известно е — каза Сехеи. — Това ще е лекият авианосец „Тахи тианга“. Надежден кораб с надежден екипаж. Мисля че ще си струва да придадем към екипажа двама отлични пилоти, Куция и вашия Аррай. Още повече че те май успяха вече да станат приятели.

— Тези, които не воюват, също искат да вземат участие — заяви бившият върховен вожд на южните хеури, след като размени погледи със светлокожия си колега.

— Не възразявам — каза Сехеи.

— А кой ще ръководи експедицията? — вкрадчиво запита Сънливия Анги. — Ти вече си обмислил всичко, така ли?

— Бих предложил бившата ми Дясна ръка.

— Защо бивша?

— Защото вчера го отстраних от командването.

— Ама че препоръка! — Анги се разсмя. — А защо, ако не е тайна?

— Момъкът си беше наумил да бомбардира Детските острови — сухо съобщи Сехеи.

В хижата стана тихо. Всички, включително Старите, гледаха към стратега.

— И ти предлагаш такъв човек... — запъвайки се, проговори химикът на утринните.

— Да — отсеке Сехеи. — Именно такъв.

Седналите все още не можеха да се опомнят.

— Акулска паст! — изруга някой полугласно. — Излиза че ние на всичкото отгоре трябва да благодарим на Врага, че той успя да се добере до нас навреме!

— М-да... — неопределено промърмори Сънливия Анги. — Е, какво решихме със завземането?

Някой тупна по рогозките, искайки думата. Пак главният металург.

— Сигурно не би трябвало да се намесвам в работата на военните, — объркано започна той, — но правилно ли съм ви разбрал? Смятате да пуснете една от каравелите? Тоест да позволите те да узнаят за нашето съществуване? А къде отива факторът на внезапността?

Лицата на стратегите изразиха досада и раздразнение.

— Няма да успеят да узнаят — меко съобщи Сехеи. — Работата е там, че веднага след като пристанището се покаже, каравелата ще бъде унищожена от въздуха.

Старият на утринните издаде някакъв странен гърлен звук, но никой не му обърна внимание, защото над хижата завиха и засвистяха двигателите на ракетоплан. Някой кацаше. Чу се как поплавъците плеснаха в тихата вода на залива.

Анги погледна към свързочника, все още застанал зад рамото му.

— Бягай и разбери.

Свързочникът се върна бързо.

— Доставили са пленника — доложи той. Очите му бяха кръгли, и той се усмихваше възторжено.

— Те са луди! — избухна един от таласъмите. — Те какво, на ракетоплан ли са го докарали? Праизточнико! Че той може да се е побъркал от страх! Или просто да е умрял!

— Да го въведат — пресипнало заповяда Старият на утринните.

Въведоха дивака. Беше жив и не беше се побъркал, макар че сигурно беше близо до това. Побелелите му от ужас очи надали виждаха нещо пред себе си.

Лицето му... Всички неволно се огледаха към светлокожия таласъм, поразени от сходството, след това отново се обърнаха към пленника.

Отлична мишена, както и всички диваци с любовта им към ярките цветове. Плащ от алена тапа. Краката до коленете са обвити в тежка кожа, тялото — в блестяща броня, подобна на бронята на краб. Глупав краб, който мисли, че шишът няма да го промуши... Да, изглежда че Старите са прави: метал на континента има много, но не знаят какво да правят с него.

Отляво и малко по-назад от пленника стоеше и се усмихваше ослепително Ахи — възпитателят на диверсионната група, организатор и изпълнител на похищението. Държеше в ръце нещо, което беше сметнал за необходимо да вземе от дивака: някакво жалко подобие на ръчен ракетомет (като че ли дори еднозарядно), и нещо като плосък металически шиш с безсмислено сложна ръкохватка.

Изведнъж Старият на утринните ситно се закашля, извърнал лице към рамото си. Това продължи доста дълго, и седналите вече започнаха да се безпокоят, но след това изведнъж разбраха, че това не е никаква кашлица, а просто пристъп на нервен смях.

Работата беше в това, че освен масивната златна верига на шията на адмирала висеше по-тънка сребърна верижка. И на тази верижка, точно на средата на гърдите на адмирала, като някакъв орден или рядка скъпоценност, се люлееше гилза от малокалибрена керамична ракета.

КАРАВЕЛА „СВЕТАТА ДЕВА“

ПОСЛЕДЕН ДЕН НА ПЛАВАНЕТО

Грешен съм пред теб, о Господи, тъй като нямаше надежда в сърцето ми, а имаше едничко отчаяние, когато падаха от небето виещи дракони и атакуваха на абордаж голите татуирани слуги на сатаната, когато ни гонеше и не можеше да ни настигне призрачният им кораб, когато в злобата си започна той да хвърля след нас езици адски пламък, и наоколо водата гореше!

Грешен съм пред теб, о Господи! Не вярвах аз, малодушният и усъмнилият се, че ще стане отново чудо и ще премине невредима каравелата през геената огнена и водната пустиня!

Прости недостойния раб твой, що не вникна веднага в тайния смисъл на пратеното от теб испытание. Ослепени от гордост се втурнахме ние във владенията на дявола, забравили, че човекът е само прах земен — и нищо повече.

Със смирение и благодарност са пълни сърцата ни, о Господи! Тридесет и още два дни пътува каравелата по обратния път, и адът неотстъпно ни следваше. Всеки ден чувахме в далечината продължително виещо свирене, и ни се привиждаха на хоризонта кораби-призраци, и мислехме, Господи, че е дошъл последният ни час.

Сълзи застилат взора ми и ми пречат да видя показалите се в морската омара родни брегове. Дай им покой, о Господи! Нека мирно се труди орачът, нека се молят за него пастирите, нека съдът на кесаря бъде справедлив и мъдър! И нека никой никога не дръзне да насочи кораба си в океана, търсейки богатство и слава!

И пак това далечно виещо свирене! Дори тук не ни оставя то и страшно ни заплашва изотзад. Но не, напразно злобствува адът — вече погледът ми различава устремите към небесата очертания на катедралата, и розовее вдясно дворецът, и се скупчват домовете... Но какво е това? Воят като че ли идва по-близо, нараства, засилва се, пада върху нас откъм страната на слънцето...

Не ни изоставяй, Господи!

[1] Адът е павиран с добри намерения — Самюъл Джонсън ↑

ЕД ГОРМЪН ЛИЦЕТО

Войната вървеше лошо. През миналия месец шейсет човека от войската на Конфедерацията бяха разжалвани за дезертьорство, а новата заповед беше да бъдат разстрелвани незабавно. Това се отнасяше за други лагери и полкове, за щастие никой от нашите хора не бе дезертирал.

Войната бе станала безнадеждна и аз като млад лекар го знаех по-добре от нашите предводители. Не беше обществена тайна, че генерал Ли е форсирал Потомак с десет хиляди души, които почти не са разполагали с обувки и шапки, а нощем са били принудени да спят на земята, поради липса на одеяла. Но докато през последните шест месеца изпълнявах тази служба, аз знаех и друго: нашите хора боледуваха от инфлуенца, дизентерия, едра шарка, жълта треска и дори от холера — поражения, които никога не можеха да се прикрият, поражения, които бяха по-тежки, отколкото от куршумите, получени от напредващите армии на янките. Най-лошото беше, че поради липса на тоалетни помещения и бани, в действителност всеки от тях страдеше от спазми на лицевите мускули или кърлежи, а поради скорбута, телата на повечето изгаряха в треска. От време на време, под лунната светлина можеше да се забележи почти полудял човек, който изпълнявайки диви танци се мъчеше да прогони паразитите от себе си. На такъв скоро му предстоеше да умре.

Такава беше действителността на войната през тази пролет и макар че се отнасях с войниците като мъже, в действителност те по-скоро бяха момчета — някои от тях не бяха навършили и трийсет години. През нощта, измръзнали или ранени, те зовяха майките си, не беше нещо необичайно един или двама да ридаят, докато останалите се молеха на глас.

Разказвам ви всичко това, за да добиете представа какви ужасни неща ставаха в нашата многообичана Конфедерация. Но въпреки че като военен лекар през последните две години се бях нагледал на

страдания, лудост и отчаяние, нищо не ме бе подготвило за появата на мъжът от Вирджиния.

През деня го докараха в каруца — по това време аз работех с момчетата от кавалерийския взвод и ги учех как да обработват зеленчукова градина. Ако към дажбите ни храна нямаше добавки от плодове и зеленчуци, скоро всички щяхме да хванем скорбут. Освен това, тогава донякъде се наслаждавах на известен отдих под горещото слънце, след като бях напуснал хирургията. Миналата седмица, съвсем сам бях ампутирал три крака, две ръце до рамото и няколко до китката, да не говорим за многобройните пръсти. И нищо не вървеше добре, поради липса на хигиена. С изключение на една, останалите ампутации бяха завършили със смърт. Докато оперирах едно четирийсетгодишно момче, всеки път, когато се докосвах до него, то ме молеше да го убия. Беше ранен в главата и исках да облекча мъченията му чрез трепанация на черепа. През отвора, който дълбаех, под слоя от гной и кръв забелязах гърчещия се мозък. Не разполагах с други анестезични препарати освен уиски, което поне обезпечаваше комфорт, насочен против насиетието на моя трион за кости. Беше един от тези моменти, когато ноздрите ми не възприемаха тръпчивата миризма на кръв, нито я чувствах по кожата си. Понякога, стоейки цял ден край операционната маса, ботушите ми се пълнеха с кръв, а краката ми шляпаха в нея.

Каруцата беше спряла пред генералската палатка. Каруцарят скочи от нея, привърза конете към някакъв кол и бързо влезе вътре.

Известно време по-късно се върна, придружен от генерал Съливан и трима мъже в обичайни сиви униформи.

Свитата заобиколи задната част на каруцата, редникът-каруцар сочеше нещо в нея. Генералът, набит и плешив човек на петдесет и няколко години се подпря на раклата ѝ и се взря във вътрешността.

Генералската глава внезапно бързо отскочи назад, а тялото под нея я последва. Изглеждаше като ужилен, сякаш там го бе очаквала намотана на кълбо змия.

Той разтърси глава и каза:

— Искам този мъж да бъде изцяло покрит, особено лицето му.

— Но генерале — отвърна каруцарят, — човекът още не е умрял. Не трябва да покриваме лицето.

— Чухте какво наредих! — изплющя генералския глас, после той се обърна и последван от свитата си, с наперена походка се отпрати към палатката.

Разбира се и аз бях любопитен да разгледам мъжа в дъното на каруцата. Чудех се какво бе накарало генерала да постъпи по този начин, беше ми се сторил почти уплашен.

Не можах да го узная до късно през нощта.

Вечерята, приготвяна в просторната палатка, използвана за офицерски стол, закъсня. Винаги се чувствах зле от неравенството между телешкото задушено или бифтеците, предназначени за офицерския състав и сухарите и осоленото свинско, което се даваше на останалите. Нямах да откажа да ям храната си, но изпитвах съжаление към записалите се доброволци.

Не за първи път ми се случваше да вечерям заедно с генерал Съливан. Още от първия ден на службата ми, бях чул да говорят, че той бил извънредно суеверен и считал, че лекарите носят лош късмет, а много хора също вярвали в това. „Бъди приятел с доктора, и скоро ще се нуждаеш от неговите услуги“.

Така че когато генерал Съливан, с чаша димящо кафе в ръце, се настани срещу мене на масата, останах твърде изненадан. Бях останал сам, компаньоните, с които обикновено вечерях, бяха отишли да изпълняват своите задължения.

— Добър вечер, докторе.

— Добър вечер, генерале.

— Тази вечер е по-топло.

— Да — съгласих се.

— Нещо пристигна по пътя, предполагам — усмихна се мрачно генералът.

— И аз мисля така — отвърнах на неговата усмивка. Чувствах се като момче, което се опитва да се държи както трябва от уважение към възрастните. Генералът ме плашеше.

Той извади дълга и тънка евтина пура, отхапа края ѝ, помириша го и го облиза, после я пхна между устните си и я запали. Действията му носеха ритуално удовлетворение, което ми напомни за по-добрите

времена в домът ми в Чарлистоун, за баща ми и чичо ми, приготвящи се да пушат по същия начин.

— Този следобед докараха един мъж в лагера — каза той.

— Да — потвърдих. — В една каруца.

Генералът ме изгледа подозрително.

— Видя ли го отблизо — попита.

— Не. Само забелязах, че го докараха пред палатката.

Трябваше да внимавам със следващото си изказване. Не исках той да помисли, че предизвиквам неговите основания, затова внимателно продължих:

— Разбрах, че не е настанен в някоя от санитарните палатки.

— Не, не е.

Генералът не възнамеряваше да ми помогне.

— Разбрах, че са го сложили под карантина във вашата собствена.

— Да.

— Може ли да попитам защо?

Той издуха две перфектни облачета дим, насочени към тавана.

— Ще отидеш в палатката ми, за да му хвърлиш поглед.

— Страхувате се, че е болен от някаква заразна болест?

Генералът разгледа пурата си по цялата ѝ дължина.

— Първо ще го погледнеш, докторе. После ще поговорим.

Той стана и си отиде с познатата ми безцеремонност.

Постовия бе смъкнал пушката си, когато ме видя.

— Добър вечер, докторе.

— Добър вечер.

Той кимна към палатката зад него.

— Още ли не сте го видели?

— Не, още не.

Беше съвсем млад и разтърси глава.

— Никога не съм виждал нещо такова, нито пък свещеникът. Сега той е там с него.

Аз се опитах да разгледам лицето му в студения червеникав полумрак, но не можах. Единственото указание за неговото настроение бе тонът на гласа му — издаваше огромна печал.

Повдигнах тъканта на входа на палатката и влязох в нея. В далечния ѝ ъгъл мъждееше лампа, отраженията ѝ създаваха причудливи сенки по останалите стени. Не беше обширна, болничното легло заемаше по-голямата част от пространството. Лицето на лежащия върху него беше покрито с лека драпирана материя. До леглото стоеше отец Линот. Беше нисък и набит човек с посребрена коса. Черното му свещеническо расо носеше белези на месеци прах и жестокост. Както повечето от нас и той се нуждаеше от баня.

Отначало не ме видя, нито ме чу. Стоеше край леглото, измъчвайки с черно-розовите си пръсти зърната на молитвената си броеница. Стоеше точно пред драпираната материя, която покриваше лицето на мъжа. Едва след като пристъпих към него, той повдигна поглед.

— Добър вечер, отче.

— Добър вечер, докторе.

— Генералът желае да погледна този мъж.

— Досега не си ли го виждал? — вторачи се той в мене.

— Мисля, че не разбирам.

Той ме изгледа с изморените си духовнически очи.

— Скоро ще видиш достатъчно. Защо по-късно не дойдеш в офицерската палатка? Ще бъда там, за да си изпия вечерното кафе.

Той наведе глава към мъжа в леглото, погледна към него, после тръгна към входа на палатката и излезе навън.

Не зная колко дълго стоях неподвижен, докато се заставя та да дръпна драпираната материя, която покриваше лицето на мъжа. Между другото, достатъчно хора ме бяха предупредили за това, което исках да видя, но бях любопитен и неспокоен. Около лекарите витае мита, че те не могат да бъдат шокирани при вида на някаква ужасна рана или травма. Разбира се ние донякъде сме такива или поне приемаме последствията от шока по-късно, или по-честно казано, гледаме да ги оставим някъде настрани — може би поради тази причина сме в състояние да помагаме на пациентите.

Съвсем наблизко дочувах стъпките на постовия по влажната трева, ходеше напред-назад пред палатката. Към този шум се присъединиха крясък на сова и далечен кучешки лай. Някъде още по-далеч се долавяше канонада на битка, войната никога не прекъсваше.

Небето припламваше със сребристи блясъци, както се случи през лятото. Хората страдаха и умираха.

Аз се наведох и магнах тъканта от лицето на мъжа.

— Какво предполагате, че е станало с лицето му, отче? — попитах свещеника двамадесет минути по-късно.

Ние пиехме кафе и пушихме пури. Мизерните свещи изпускаха сладостна миризма на восък.

— Не съм сигурен — отвърна свещеникът.

— Виждали ли сте някога нещо подобно?

— Никога.

Знаех, че това, което ще кажа, ще го изненада.

— Той няма рани.

— Какво?

— Старателно го прегледах. Няма никакви рани по тялото си.

— Но лицето му...?

Дръпнах от пурата, очаквайки изпуснатия дим да се извие като буреносен облак над мъждукащия пламък на свещта.

— Ето защо ви попитах дали някога сте виждали нещо подобно.

— Боже Господи — рече свещеникът, сякаш на себе си. — Няма рани!

В сънят си аз се върнах в онази мразовита мартенска сутрин. Отново се намирах на бойното поле и участвах в битката преди две години, когато медицинският ми екип беше дезертирал. Стотици тела покриваха земята — там където сраженията бяха траяли два дни и две нощи. Виждаха се затънали в калта оръдия и коне, които не можеха да ги измъкнат оттам. Забелязваха се разхвърляни чинии и тигани, чайници и разпилени колоди карти — всичко това беше разпръснато наоколо от експлозия — тогава, когато съюзната армия беше осъществила последното си настъпление. Но най-много бяха телата — така млади и толкова много. И повечето от тях с осакатени лица. По време на войната и двете страни бяха започнали да извършват зверства. Янките ги практикуваха като след всяка битка се движеха по бойното поле и с добре заострените си ками обезобразяваха лицата на

нападналите войници от Конфедерацията, след което довършваха, ако все още бяха живи. Те нанасяха дълбоки прорезни рани на младите момчета, дори понякога им изваждаха очите или отрязваха носовете. Това се бе случило и с частта, която намерихме в гората след отстъплението им. Трупите все още стискаха в ръцете си любимите си неща, които ги бяха свързвали с близките им. Снимка, писмо или кичур коса. Техният последен поглед е бил насочен към тях, като символ на дълбока привързаност и обич.

Такъв ми беше сънят, по-скоро кошмар, когато аз преди две години търсех оживели от битката.

Все още се намирах в състояние на сънливост, когато сутрешната тръба ме събуди. Залитайки, облякох дрехите си и тръгнах надолу към потока, за да се измия и обръсна.

По случайност, през тази сутрин там имаше много хора. Стоях в санитарната палатка, докато опънатите тела едно след друго пристигнаха на операционната маса. Повечето от пострадалите бяха ранени от куршуми, изстреляни от близката околност.

В късния следобед, ботушите ми отново бяха подгизнали от кръвта, която се стичаше от операционната маса.

През целия дълъг ден, аз дочувах въздишките на мъжа, който генерал Съливан беше поставил под карантина. Очевидно той осъзнаваше очарованието на околната атракция. От шушуканията около мен разбрах, че пазачите му, които са се осмелили да му хвърлят бърз поглед, са излезли от палатката треперещи и уплашени. Тези истории имаха същото въздействие като приказки за призраци, разказвани край среднощния лагерен огън. На дневната светлина ефектът избледняваше, дори и при най-младите, които не бяха калени в битките войници. И би трябвало да не бъдат толкова уплашени, но те бяха.

Късно следобед, аз тръгнах надолу към потока и се измий. След това се отправих към офицерската палатка, за да хапна малко варено месо и да пия кафе. Ръцете ми бяха изтощени от хирургическата практика, но знаех, че ще се наложи да работя и през нощта.

Генералът още веднъж ме изненада с поканата си да се присъединя към него.

— Видя ли войникът от Вирджиния? — попита.

— Да, сър.

— Стигна ли до някакъв извод?

— Предполагам, че е в шоково състояние — свих рамене.

— Но лицето му...

— Това е война, генерале. Кървава дяволска война! И не всички хора са като вас, нямат вашата желязна издържливост.

Той прие думите ми за ласкателство, както би ги приел всеки военен, макар че не смятах това за необходимо. Военните можеха да бъдат самомнителни и егоистични, или безчувствени над допустимите предели.

— Какво точно имаш предвид, докторе?

— Мисля, че въпросният войник от Вирджиния е бил ужасен от нещо и това се е отпечатало на лицето му — разтърсих глава. — Самият вие виждате колко смърт има около нас, Генерале. Гледките могат да влудят всеки.

— Нима смяташ, че се е умопобъркал?

Аз отново поклатих глава.

— Опитвам се да намеря някакво обяснение за изражението на лицето му — казах.

— Твърдеше, че не е ранено.

— Нямаше никакви белези.

— Той все още не е в съзнание.

— Затова си помислих, че е изпаднал в шоково състояние.

Възнамерявах да започна да обяснявам как шокът въздейства върху човешкото тяло и как е възможно резултатът от него да доведе до подобно изражение на лицето, когато някакъв лейтенант внезапно изникна пред генерала и каза задъхано:

— По-добре ще бъде да дойдете, сър. При карантиния войник. Има неприятности!

Когато стигнахме до нея, видяхме, че повече от половината войници в лагера я бяха наобиколили. Събрани по трима, по четирима, някои от тях безцелно кръжаха около палатката. Не беше нещо типично за виждане, след като наоколо се водеше война. Те би трябвало да изпълняват задълженията си, но никой не го правеше.

Някакъв млад войник на тринайсет или четиринайсет години излезе напред и хвърли пушката си пред генерала. По бузите му се стичаха сълзи.

— Не искам повече да воювам — заяви той.

Генералът я взе и тикна приклада ѝ в корема на войничето.

— Съвземи се млади човече — изрече. — Изглежда си забравил, че воюваме, за да спасим Конфедерацията.

Ние продължихме пътя си, пресякохме линията от пламтящи лица и стигнахме до входа на палатката, пазен от двама въоръжени постови. Аз отново помислих за околната атракция — невъзможен спектакъл, който всеки би искал да догледа.

Войниците бяха отворили път на генерала и той влезе вътре. Свещеникът беше седнал на стол до леглото. Бе махнал платчето от лицето на войника от Вирджиния и съсредоточено го гледаше.

Генералът накара свещеникът да се отмести, взе кърпата и започна да удря с нея лицето на войника, но неочаквано спря да го прави. Дори един генерал Съливан, беше потресен от това, което виждаше. Той се отдръпна, неспособен повече да погледне войнишкото лице, след това подаде платчето на свещеника.

— Покрийте го, отче, и го дръжте покрито. По този начин забранявам на който и да е от войниците в лагера да го погледната отново. Ясно ли е? — попита и като побеснял излезе.

Свещеникът беше задължен насила. Той извърна глава към мене и каза:

— Това повече няма да бъде същото, докторе.

— Какво няма да бъде?

— Лагерът. Сега всички, които са тук искат да видят лицето му — кимна той към покритата с платчето глава. — Самите те никога няма да бъдат същите, уверявам ви.

През същата вечер изядох малко варено месо с бисквити и изпих чаша вино. Все още се намирах в офицерската палатка, когато свещеникът влезе вътре и ме намери.

Поздравихме се и той замълча за известно време. Наблюдаваше как се храня или се взираше през отвореното покривало на входа, към лагера, който се приготвяше за вечерта. Към огъня, запален в центъра

му и към изморените мъже, заспиващи по земята. Много от тях, успели да се оправят от битката преди два дни, сега отново се връщаха към нея.

— През този следобед прекарах един час с него — каза свещеникът.

— С карантиния мъж?

— Да — поклати глава той. — Знаеш ли, че някои от хората го посетиха по пет или шест пъти?

По начина, по който го каза, почувствах, че той тайно се наслаждаваше от тяхното нарушение на генералската заповед.

— Защо не са били спрени от постовите?

— Те също го посещаваха.

— Но мъжът нищо не говори. Как може да бъде посетен?

— Не говори с езика си, но достатъчно говори с лице.

Той спря да говори, погледна ме и после продължи:

— Искам да ти кажа нещо. Ти си единствения човек в този лагер, който може да ми повярва.

Говореше като безумец, почти започнах да го съжалявам.

— Какво ще ми кажеш?

— Мъжът. Той не представлява това, което си мислим.

— Какво тогава?

— Лицето му — разтърси глава свещеникът. — Това е лицето на Господа.

— Разбирам.

— Зная какво ще си помислите за мен — усмихна се той.

— Видели сте голяма част от страданията, отче. Те са отбелязват на външния вид.

— Това е лице, обладано от Господа, миналата нощ го сънувах. Лицето на мъжа ни показва, че Той не одобрява войната. Ето защо хората са така развълнувани, когато го погледнат — въздъхна свещеника, виждайки, че не може да ме убеди. — Самият вие казахте, че не е бил ранен.

— Така е.

— И всичките му жизнени признаци изглеждат нормални.

— Напълно правилно, отче.

— А сега той е в нещо като шок.

— Да, изглежда това е проблемът.

Свещеникът поклати глава.

— Не — отрече. — Истински проблем е, че той се е съкрушил от страданията, които е видял през войната, от това, което си причиняват една на друга двете страни, от цялата болка. Затова върху лицето му е същата скръб, която изпитват в сърцата си. Лицето на Господа.

— По някое време ще го настаним в истинска полева болница...
— не успях да се доизкажа, защото наоколо се разнесоха изстрели от пушки.

Околностите на лагера се смятаха за добре защитени и никога досега не бяхме чували толкова близка стрелба.

Заедно със свещеника се затичахме навън.

Генерал Съливан стоеше в близост до група млади хора с оръжия. На няколко ярда по-нататък, почти до границата на лагера, лежах телата на трима души, съвсем слабо осветени от светлината на лагерния огън. Един от прострените на земята мъже стенеше. И тримата повалени носеха нашите сиви униформи.

— Дезертъори — отправи ми Съливан кръвнишки поглед.

— Но вие сте ги застреляли в гръб — рекох.

— Изглежда не ме чу добре, докторе. Те са дезертъори. Събрали са вещите си и се опитаха да изчезнат.

Един от младите хора, който бе стрелял каза:

— Сигурно е поради лицето на онзи мъж, сър.

— Какво каза? — обърна се Съливан към него.

— Карантираният, сър. Лицето му. Тези хора казваха, че то ги заставило да поискат отново да видят семействата си в Мисури и те решили да го направят.

— По дяволите — изруга. — Причината е, че са страхливци.

Аз тръгнах да се погрижа за падналия човек, който зовеше за помощ.

Някъде посред нощ, дочух нови изстрели. Докато лежах в леглото си се чудех дали се дължат на янките. Но се оказа, че се дължат на нашите собствени дезертъори.

Облякох се и тръгнах към палатката на карантирания мъж. Две млади селски момчета в окаляни сиви униформи се бяха надвесили

над него. Изглеждаха като наемни оплаквачи над ковчег. Нищо не казаха, само се взираха в мъжа.

Приведох се като тях под бледата светлина на лампата. Жизнените му органи все още бяха в ред, сърцето му биеше равномерно. Стоях до тях и го гледах. По лицето му нямаше нищо особено за отбелязване, можеше да бъде което и да е от хилядите лица от двете страни на фронта.

С изключение на скръбта.

По това време се борех със себе си, в съзнанието си дочувах виковете на умрелите, които не бях успял да спася, виждах разрушени семейства, ферми и къщи, породени от напредването на войната, дочувах детски плач за умрели роднини, както плач на родители, които ридаеха над телата на загиналите деца. Всичко това бе отразено в неговото лице и си помислих за казаното от свещеника. Беше лицето на Господа, на Божията скръб и печал, на неговото неодобрение и досада към нас.

Тогава избухна експлозията.

Войниците до мен още не бяха осъзнали, когато аз се втурнах към центъра на лагера.

Няколко младежа стояха до хранилището с амуниции. Някой го беше вдигнал във въздуха. Последниците от експлозиите се забелязваха навсякъде, червени, жълти и сини пламъци осветяваха нощта. Навсякъде тичаха мъже, които се мъчеха да се пъхнат под фургоните, или да се скрият зад скали и дървета.

На фона на тази сцена, изглеждайки безстрашен като главен актьор от представлението на пиесата „Крал Лир“, генерал Съливан крачеше облечен в тежката си униформа.

Той премина между двама войника със застинали лица, застанали пред хранилището за амуниции. Някъде между продължаващите експлозии го чух да вика:

— Вие ли взривихте склада?

Те кимнаха.

Съливан, повече разстроен, отколкото гневен, разтърси глава. Той даде знак на постовите, да арестуват двамата.

Докато войниците преминаваха покрай мене, чух единият от тях да казва:

— След като погледнах лицето му, знаех, че трябва да го направя. Исках да спра войната.

След не повече от един час, пламъците изчезнаха и експлозиите престанаха. Нощта изглеждаше застрашително спокойна. До разсъмване оставаха няколко часа и аз се опитах да поспя.

Сънувах Вирджиния, пролетната зелена Вирджиния и рекичката, в която ловях риба като момче, а слънцето огряваше гърба, ръцете и главата ми. В сънят ми нямаше хирургическа маса, нито краката в ботушите ми бяха накиснати в кръв.

Някой ме разтърсваше, за да се събудя. Беше личният адютант на генерал Съливан.

— Свещеникът е застрелян. Елата бързо, докторе.

Не бях напълно облечен, но успях да напъхам краката си в панталоните. Пред палатката ме очакваха дузина войници — изглеждаха разстроени и опечалени. Излязох навън.

Свещеникът лежеше в своята палатка, расото му беше разтворено. В стомаха му зееше окървавена дупка.

Над леглото му, с пистолет в ръка, стоеше генерал Съливан.

Коленичих и се опитах да прегледам свещеника. Жизнените му функции изчезваха, изпадаше в безсъзнание. Оставаха му няколко минути живот.

— Какво се случи — повдигнах поглед към генерала.

Той даде знак на лейтенанта да излезе.

— Човекът го направи и се изгуби в сивотата на зората.

— Трябваше да го застрелям — заяви генерал Съливан.

— Трябваше да застреляте свещеника? — все още стоях прав.

— Опита се да ме спре.

— За какво?

Тогава за първи път забелязах ножа в ножницата, окачена на генералския колан. От двете ѝ страни се забелязваха следи от кръв. Беше полепнала и по дръжката на ножа, следите ѝ се забелязваха и по ръцете на генерала. Помислих си как войските на янките обезобразяваха лицата на нашите, след смъртта им на бойното поле.

— Започнах войната, за да воювам, докторе — рече той. — Но хората реагираха при лицето на мъжа — той замлъкна за малко и докосна окървавената дръжка на ножа. — Бях загрижен за тях, и трябваше да взема мерки, докато свещеникът не ги беше побъркал. Той

започна да ме обижда, опитвайки се да ме спре — погледна той към него. — Нямах друг избор, докторе.

Минути по-късно, свещеникът умря.

Възнамерявах да напусна палатката, когато генерал Съливан положи ръка на рамото ми.

— Зная, че много не те е грижа за мен, докторе — изрече, — но поне искам малко да ме разбереш. Не мога да спечеля войната, докато хората ми дезертират, вдигат амунициите ми във въздуха и започват да мислят за нея от своя гледна точка. Направих, каквото можах и се надявам някой да ме разбере.

Излязох навън. Въздухът миришеше на битка и кафе. Хората около мен бяха заети с приготовления за война. По начина, по който бяха заети преди да докарат мъжа в каруцата.

Върнах се обратно към палатката и помолих постовия да ми позволи да вляза.

— Генералът не разрешава на никой да влиза, докторе.

Отместих момчето и се вмъкнах вътре.

Парчето плат все още покриваше лицето му, но сега беше пропито от кръв. Повдигнах го и го погледнах. Дори за един лекар, впечатлението беше ужасно. Генералът беше изтръгнал очите и отрязал носа му. По бузите му се забелязваха дълбоки бразди, оставени от дълбокото проникване на нож.

Беше мъртъв. Шокът от обезобразяването го бе убил.

Съвсем изтощен, извърнах поглед.

Покривалото на входа на палатката се повдигна и в образувания отвор се появи генерал Съливан.

— Сега ще трябва да го погребем, докторе — каза той.

След няколко минути, умрелият войник беше изнесен навън в ковчег от чамови дъски — отнесоха го до хълма с висока трева, полюшвана от студения вятър. Започна да вали дъжд. Силен дъжд, който дори не дочака да го зарият в пръстта.

Тогава в околността се разнесе грохота на оръдия и викове на умиращи.

Лицето, което ни напомняше какво трябва да направи всеки от нас, вече не съществуваше. Бяха го направили грозно, бяха му отнели неговата скърбяща красота.

Бяха го погребали бързо, без присъствието на духовно лице, понеже свещеникът беше погребан преди него. И когато церемонията приключи, ние се върнахме на бойното поле.

МИХАИЛ МИЛУШЕВ
ДУЕЛ

1.

— Малко храна за бедния Скаг?

Просяци.

Протягам празната си ръка и пускам в отворената му длан дебел сандвич. Амралът, черен камък с неправилна форма окачен на сребърна верижка около врата ми, леко се затопля. Какво ли намират в това унижително съществуване? Защо продължават агонията си?

Просяци. Скаги. Хора, загубили в Дуел. Обикновено Дуелите се провеждат на оживени места. Само най-безрасъдните дръзват да предизвикат Дуел на някой по-безлюден свят. Колкото и да е сигурен в себе си човек, изходът на двубоя никога не е сигурен. Некра-4 е доста оживен свят, тук Скагите оцеляват.

Продължавам по пътя си и скоро стигам хълма, който си набелязах когато пристигах. Мястото е усамотено и спокойно, точно като за мен. Разпъвам любимата си вила наоколо и влизам. Амралът приятно топли гърдите ми.

2.

Днес отпътувам. В маршрута, който съм си набелязал влизат още доста светове, а съм обещал на Шона да се върна след две седмици. Тънки снопове енергия излитат от моят Амрал и оформят полупрозрачната външна обвивка, в която ще пътувам.

Отново на път! Яйцето, което съм си подготвил леко се издига над повърхността. Невидими полета изтласкват всяка отделна молекула от моето тяло нагоре, към звездите. Наблюдавам как тъмната половина на Некра-4, осеяна с бледите разноцветни светлинки на други Лункети се отдалечава под мен. Някои от светлинките също се откъсват от планетата и политат в пространството, понасяйки своите притежатели към неznайни светове. Още миг и малката искрица, в която се е превърнала планетата, по която до скоро ходих се стопява.

Звездите прелитат край мен, сякаш закъсняват за някаква тяхна си работа. Постепенно малките искрици се удължават и се превръщат в синкав от сиянието на Яйцето тунел, през който летя. Амралът си знае работата и уверено ме води към следващият свят — Арквил-7.

3.

Понякога се питам защо върша всичко това. Защо пътешествам из странни светове, защо се боря с неznайни зверове от далечни краища на вселената, защо наблюдавам пъплещия, окован към повърхността народ на някоя изостанала планета. Защо какво ме кара да продължавам?

И често си отговарям — Дуелът е причината. Чрез безсмъртието си моята раса се лиши от развитие, и единственото, за което си струва да живея, единственото развитие в живота ми е Дуела. Дуелът, поставящ на карта всичко което имам — моят Амрал. Дуелът, от който един ден ще излезе един единствен, последен Лункет — притежател на Амрал. Дуелът, от който като победени са излезли Скагите, лазещи в прахта, без собственост, зависещи изцяло от благоволението на чуждия Армал.

Рискът.

4.

Арквил е бил Последният Технически Свят. Своеобразен музей на предходните стадии на развитие на моята раса, с градове, посещавани от малобройни туристи, дошли да съзерцават Възхода на цивилизацията, градове, поддържани от отегчени Лункети, решили поне временно да посветят живота си на Материалното. Арквил е един от най-посещаваните светове в цялата вселена — където и да отидеш, винаги наоколо има двама-трима Лункети, разглеждащи някоя стара сграда или машина, или просто губещи времето си с създаване на форми и образи от материя и светлина.

Разхождам се из улиците на стария град. Холо-реклами и надписи са приканвали посетителите към това или онова заведение или магазин. Различни предмети, някога представлявали ценност ме гледат изпод полираната, блестяща повърхност на холокубовете. Влизам в заведение, което някога е имало име, но вече надали някой помни как да го прочете. От вътре представлява голяма куполообразна зала, с кръгли маси-дискове летящи във въздуха, всяка с по четири анти-Г кресла с високи облегалки. В отдалеченият край на залата барът описва дъга покрай четвърт от стената на купола, с малки традиционни столчета без облегалки, полюшващи се от течението.

В заведението няма никого. Не, сега забелязвам, че в края на бара, седнала на столче и стъпила на поставката за крака се е облегнала на плота червенокоса жена. Протяга ръка с чаша през бара и роботът-барман налива кехлибарена течност от прозрачна бутилка с екзотична форма. Един робот-сервитьор се отправя към мен, може би с намерение да ми покаже свободна маса (каква ирония) и привлича погледът на жената към мен. Някъде от дълбините на паметта ми изплува мисълта, че жената всъщност е още момиче, но това разбира се не е вярно. Всеки може, чрез силовите полета на Амрала, да промени ДНК-то и външния си вид, или просто да създаде от самите тях каквото си поиска. Жената беше, разбира се, на моята възраст. След

милион години живот, разлика от десетки, дори стотици години е направо смехотворна.

Отправлям се към нея с намерение да я покана да прекара няколко часа с мен. Приближавам се до бара, тя ме гледа спокойно и безмълвно.

— Здравей, аз...

На рамото ми ляга нечия ръка и чак сега забелязвам, че на бара има две чаши. Обръщам се и виждам мъж, който изглежда на същата възраст като жената.

— Дуел — казва той.

Една единствена дума. Предварително заложената в двата ни Амрала програма ги задвижва, когато той произнесе предизвикателството. Дуелът не може да бъде отказан, Амралите сами излитат във въздуха и се отдалечават достатъчно далеч, за да не наранят никого, и достатъчно близко, за да виждаме добре всяко движение около тях. Потрепервам — неговият камък сияе по-силно от моя — спечелил е повече Дуели и погълнатата от победените сила очаква да бъде хвърлена срещу моята.

Битката започва — синкав лъч като стрела полита от неговия Амрал към моя. Дуелът се води изцяло със полета, всички други способности на камъка са блокирани. Хвърлям странично моето поле което се обвива около стрелата му и я повлича далеч от Амрала, но той вече е хвърлил нови сили в атака. Неусетно битката се разделя и вече и двамата трябва да следим по няколко отделни схватки. В това е същността на Дуела — Амралите са еднакво мощни и победата трябва да бъде спечелена с ловкост, а не със сила. Той, като притежател на повече енергия може да хвърли повече нападатели, стига да може да ги координира.

Неочаквано ярък лъч се стрелва право към камъка ми. Капацитетът на Амрала е вече изчерпан и се налага да отклоня лъча като освобождавам едно блокирано вражеско поле. Мисля, че ще успея да го хвана отново, преди да се е измъкнал...

5.

Седя, подпрял лакът на бара. В ръката ми чашата с кехлибарена течност блести на оранжевата светлина, влизаща през прозореца. Другата ръка стиска скъсаната сребърна верижка.

Януари, 1995

ГРИГОР ГАЧЕВ

ИЗВЪН КАРТИНАТА

На Паулина

— Не ми харесва. Котката като че ли всеки момент е готова да се обърне и да одраска нейно височество.

Сират огледа внимателно картината. Може би малко виолетов отблясък върху козината на животното? Не, няма нищо, което би могло да го обясни. Трябва да постави някъде яркожълт предмет. Ако драконът на гоблена вдясно издишва огън — не, не се връзва... А, ето една идея.

Момчето избра най-разрошената четка, натопи я във вода и я приглади с ръба на дланта си. След това добави няколко внимателни мазки върху предната лапа на животното и духна лекичко, за да подсуши бързо гланцираната боя. Сега лапата изглеждаше като току-що измита.

— Така е по-добре — усмихна се старият художник. — Само да не навириш нос, ей! — След това внезапно млъкна и се послуша. — Идва негово височество херцогът! Я да опитаме...

Той се протегна и постави картината на отвора към страничното помещение. След това леко я заметна с дантелената завеса, за да не личи рамката. Едва се беше отдръпнал, и вратата на ателието се отвори.

— Привършихте ли портрета на принцесата? — Херцог Бако изгледа злобно двамата. Шарещият му поглед изведнъж спря върху картината.

— А, това вече е нахалство! Да държите нейно височество да ви позира чак досега! Мелиса, веднага ставай и тичай на обяд!... Чуваш ли какво ти казах? Веднага ставай... Ха!... Кой измисли тая проклета шега?!

— Аз съм виновен, Ваше височество — пристъпи напред старецът. — Бях оставил картината да съхне...

Очите на херцога се присвиха като цепки.

— Подиграваш се с член на кралското семейство, а?! Бегом до палача да ти удари двадесет тояги на голо! Не, не сега. Утре, след като поднесеш картината на краля. И имай само наглостта да забравиш!

— Слушам, Ваше височество! — поклони се старият художник. Херцогът се завъртя и трясна на излизане вратата така, че цялото ателие потрепера.

— Довечера има бал, и негово височество ще се напие, както обикновено. На сутринта може би ще си спомня името и титлите си, но не и наказанието ми — усмихна се старецът, докато с мъка изправяше болния си гръб след поклона. — Е, какво ще кажеш?

— Мисля, че вече е готово, учителю.

— О, не. Една картина никога не е готова докрай. Просто е достатъчно добра, за да може да бъде поднесена. Само че тази май още не е.

— А какво повече би могло да се направи? Ако се добави дори едно цвете във вазата, ще стане прекалено претрупана.

— Точно така, момчето ми. Няма нужда да добавяш на нея. Трябва да добавиш останалото извън нея. Схващаш ли?

— Ъ-ъ-ъ... май не.

— Добре, внимавай сега. Къде стоеше дойката вчера?

— Тук вляво, от другата страна на масичката.

— И как ще я нарисуваш там?

— Няма как — картината не обхваща тази част от стаята... Не се сещам.

Майсторът се намръщи.

— С какво на картината ще подскажеш, че дойката стои извън нея, тук отляво?

— Хм... Може би ако Мелиса гледа натам?

— Нейно височество, селянче такова! Нямах капка уважение към дворцовите нрави... Твърде е грубо. Нещо по-деликатно? Например би ли хвърляла някаква сянка в обсега на картината?

— Не. Впрочем, май да. Светлината от крайния прозорец трябва да дава лека сянка върху покривката на масата. Лявото рамо и част от главата.

— А, това вече е по-добре. Както знаеш, червените дрехи на кралското семейство хвърлят зелен оттенък, а зелените дрехи на слугите — червен оттенък...

Сират се зае с четките.

— Така?

— Преливането не е достатъчно плавно, но ще го оправиш после. И това, че роклята на дойката има падащи гънки и не е толкова пристегната в кръста — също. А сега ми кажи какво друго на картината ще е различно?

— Вазата с цветята. Кристалните повърхности ще отразяват зелената рокля.

— Точно така. Само внимавай коя точно как ще отразява, иначе всички ще си помислят, че там стои морско страшилище октопод.

Момчето прихна, бързо разбърка боите и се зае да нанася поправките.

— Друго, Сират?

— Не се сещам...

— Светлината, падаща върху дрехите на дойката, се отразява навсякъде. Включително към принцесата. Как ще пада и какъв оттенък ще има?

— Разбрах.

— И как ще е набран килимът?

— Ох, да. Щях да забравя.

— И още...

Сират трескаво смесваше боите по палитрата. Старият Хамонд му беше позволил да нарисова вместо него картина за краля, и той не биваше да го подведе.

Падна доста работа, но по залез слънце всичко беше както трябва. Старецът внимателно положи картината на големия статив в ъгъла.

— Надявам се да хареса на техни величества. Не е като най-доброто, което рисувам, — очите му проблеснаха шеговито към момчето изпод побелелите вежди, — но и така ще стане. Тепърва ти предстои да учиш още много. Лягай сега, преди да се е стъмнило.

Когато слънцето огря плочите на двора на замъка, двамата отнесоха картината в галерията. Наложиха се да изчакаят негово величество до ранния следобяд — балът се беше отразил неблагоприятно на съня му. Което всъщност и се очакваше.

Момчето вървеше покрай високата стена, изучавайки портретите на владетелите на кралството от самото му основаване, по един портрет на всяка двойка — крал и кралица, та до още празното място на сегашните. В самото начало, точно до входната врата, висеше портретът на Гарик I — родоначалника на династията. Платното беше силно напукано от старост, боите — избледнели. В ъгълчето се виждаше мъничък подпис. Младият художник никога не беше виждал картината откачена, но Хамонд му беше разказвал, че на гърба ѝ е залепена грамотата, с която Гарик I е назначил автора за първи придворен художник на кралството. Оттогава бяха изтекли хилядолетия, но традицията се спазваше — при кралския двор винаги имаше художник.

Трудно беше да откъснеш поглед от картината. Лицето на краля излъчваше воля, смелост и благородство на бог. Легендите разказваха, че когато разгромил войските на варварите, той не само пусал всички пленени врагове да си вървят у дома, но и наредил ранените измежду тях да бъдат лекувани наравно с ранените от собствената му армия. Че по време на Големия глад, последвал преселването на неговите поданици тук, той продал златната си корона и ограничил дворцовата прислуга, семейството си и себе си на едно ядене дневно, за да има храна за простите хора. Историята на кралството започваше с девиза му: „Можеш да бъдеш истински крал само ако си слуга на народа си, можеш да повеляваш над живота на поданиците си само ако си готов да умреш за всеки един от тях“.

Момчето приклекна до картината и впери поглед някъде в пространството. В мечтите си той беше крал, равен по благородство на Гарик. Пред него преминаваха победени врагове, на които той подаряваше свободата и живота, бедстващи поданици, заради които той се лишаваше от последния си залък, битки, в които той повеждаше армията си пръв пред всички, пленени след бунт васали, на които връщаше след молбата за прошка и пост, и титла...

— Сират, бързо тук! Техни величества идват! — изтръгна го от унеса гласът на учителя му.

Кралят не беше в настроение да се отдава на изкуството. Известен като познавач на хубавото вино, той сигурно смяташе да продължи да допълва познанията си и тази вечер. Кралицата обаче, макар и също в лошо настроение, беше напълно трезвена.

— Алгамена!

Дойката мигновено се появи на отворената врата на залата. Сигурно беше очаквала да я повикат.

— Това там ти ли си?

Алгамена проследи с пълно недоумение ръката на кралицата, която сочеше покрай картината.

— Не, Ваше величество, ръбът на прозореца...

— Гъска! Гледай внимателно картината!

— Но това там не е... Ах, да! Наистина като че ли съм аз! Колко интересно — не са ме нарисували, а пак...

— Млък! Червей такъв, как си си позволил такова нахалство?

Художникът наведе унило глава.

— Виновен съм, Ваше величество. Нейно височество принцесата много обича дойката си, и си помислих, че...

— Когато нейно височество стане нейно величество, тогава ще решава какво да се рисува и какво не! А дотогава го поръчва негово величество съпругът ми. Нали така?

— Тъхъ — потвърди негово величество.

— Не може една дойка, проста слугиня, да е на една картина с кралските особи! Да беше Бако, пак добре, но това вече е нахалство! Утре ще ми представите картината поправена!

— Ще бъде изпълнено, Ваше величество. Без никого или с негово височество херцог Бако на мястото на дойката?

— Без никого! Какво общо има този... братът на уважаемия ми съпруг с принцесата?

— Чакай малко де! — прекъсна я кралят. — Алберт винаги хленчи, че ми е роден брат, а го няма на нито една картина с нас...

— Не и на тази! Да беше примерно с нас в лятната градина...

— Добре, рисувай ни в лятната градина. И с него по същия начин — хем да го има, хем да го няма! Хи-хи-хи!

Старият художник мълчаливо се поклони. След това сбута момчето и двамата понесоха картината обратно към малкото ателие.

— Не е честно — пъшкеше Сират, докато замазваше сянката на двойката. — Толкова старание, и изведнъж — на вятъра! Заради едно хрумване на кралицата сега трябва да унищожим най-майсторското в картината.

Хамонд присви очи. Бръчиците в ъгълчетата им се размърдаха.

— Старанието никога не пропада. Творенията може да бъдат унищожавани, но живо ли е умението, то ще сътвори нови... Стига си се мусил, оправи по-добре и ухото на котката. А утре ще се заемаме с новата поръчка.

Сират яростно зарабърква боите.

— Не е вярно, учителю! Ако всички най-хубави неща се унищожават, ако не се оставя нищо, с какво ще остане това умение? Ти си единственият, който знае как да нарисува нещо извън картината. Ако сега ни нападнат варвари или съседите и ни убият, това умение ще бъде изгубено завинаги!

— Завинаги? След ден, или година, или сто години някой друг също ще успее да го направи. Ако не бях видял мозайката от цветни камъчета пред колибата на баща ти, сега нямаше да си ми ученик. И може би щеше да го откриеш и сам. А и да не можеше, сигурно нямаш претенциите да си най-гениалния художник, който някога ще се роди? Пък и нито варвари, нито съседи са се събрали пред портите на обсада.

— Но все пак...

— А и защо мислиш, че съм единственият истински майстор? Разгледай внимателно картините в галерията. Ще забележиш много интересни неща.

Този път старецът изписа сам всичко важно. Сират нахвърли дрехите на двойката и едрите растения наоколо, но му беше забранено да пипа подробностите. Младите крал и кралица стояха на сред лятната градина, тя — наведена над уханно цвете, той — вперил поглед на победител в далечината. Встрани от краля, току зад рамката на картината, се усещаше присъствието на херцог Бако. Откъм страната на кралицата, също току иззад рамката, личеше падналият ѝ бял воал.

— Ако зависеше от мен, никога не бих нарисувал херцога — промърмори Сират, подострайки внимателно перо за тънки линии. —

Заслужава ли такъв човек да стои до величествата в галерията долу?

— А защо не?

— Но това е кощунство! До портрета на Гарик Благородни — този... този...

— Няма ли така всеки от тях да получи още по-точно оценката, която заслужава?

Сират тръсна глава и захвърли перото и ножа.

— Не става дума за това! Единият е заслужил портрет с достойнството и честта си. Другият — с умилквания около краля и с бичове по гърбовете на тези под него! Да, той може да накара със сила другите да вършат каквото пожелае. Но ти, учителю, си наследник на едно от Великите изкуства! Не на месари и ковачи.

Хамонд се обърна към ученика си и внимателно остави четката.

— Защо мислиш, че това да си месар или ковач е по-малко изкуство от това да си художник? Че твоят труд е по-благороден и по-възвишен от техния?

— Как защо?!

Майсторът се усмихна, но очите му останаха тъжни.

— Като млад странствувах много. Веднъж пътувах с кораб далече — отвъд морето Океан.

Сират зяпна. Учителят често разказваше за своите пътувания, но никога не беше споменавал за такова пътешествие.

— Оттатък морето Океан ковачите са почитано и уважавано съсловие. Те ни смятат за недостойни да използваме техните произведения — така, както ние смятаме чужденците за недостойни да гледат картините на майстори. Любопитството ми обаче нямаше граници, и една вечер сключихме с един млад ковач таен договор — аз ще нарисувам картина за него, а той ще ми покаже какво се прави в техните работилници.

Картината представляваше изгрев над прохода между Кар и Етор, това са две планински долини далеч на север отук, и върховете около тях са вечно заснежени. Дори учителите ми ме признаваха за равен на тях, а се бях амбицирал, и тя стана по-добра от всичко, което бях рисувал дотогава. Когато я видях, ковачът стоя неподвижен доста време, след което заплака. Така разбрах, че е достоен за нашето изкуство повече от много от моите познати... На следващата вечер той

донесе в странноприемницата ковашки дрехи, и преоблечен така, ме преведе из техните работилници.

Видях неща, които ме потресоха. Видях изковано от метал хилядолистно дърво, при най-малкия полъх на вятъра клоните се огъваха и листата шепнеха странни, но приятни и никога неповтарящи се песни. Видях меч, който блестеше като слънце и с един удар разсичаше на две камък колкото човешка глава, без да получи и драскотина. Видях пиано, което свиреше само, задвижвано от механизми по-сложни от всичко друго, което съм виждал през живота си. Там имаше огледала от сребро, които правят жената да изглежда красива, и други, които показват истинското лице на човека до теб, зад колкото и благовидно изражение да е скрито... Затова вече никой не може да ме убеди, че ковашката работа е груба и черна. И сигурно по света някъде има страна, за която не съм чувал, но където и работата на месарите е също такова изкуство.

Сират захапа устни. Не искаше да се предава толкова лесно.

— Добре. Но за да получи справедлива оценка, херцогът трябва да изглежда какъвто си е. Сега е изобразен като възпитан кавалер и достоен брат на краля.

Хамонд хвърли към него кратък, внимателен поглед. След това се замисли за малко. Когато заговори, гласът му звучеше дяволито.

— Да речем, че негово височество херцогът изглежда твърде авторитетно, а това може да не хареса на техни величества. Дали няма някакъв начин това да се поправи?

Момчето вдигна палитрата и се зае. Изви леко дръжките на цветята откъм Бако — сега сякаш те се бяха извърнали настрани от него. Леко замазване на линиите в този край на картината подсказа самохвален жест, откъснато листо в долния ъгъл — надута и глупава поза. За момент смяташе да добави още нещо, но се отказа.

— Така добре ли е?

— Май нещо не ти е симпатичен негово височество — усмихна се побелелият мъж. — Дали случайно грубото му отношение към принцесата през онази вечер, когато той така разсеяно я обърка с картината, не ти е повлияло по някакъв начин? Добре де, няма да разпитвам повече... Дай ми сега палитрата, искам и аз да добавя нещо.

Хамонд се наведе над платното и сякаш се преобрази. На мястото на схванатия и болен старец сега стоеше вълшебник, творещ

чудеса с едно докосване на четката. Сират виждаше тази гледка десетки пъти на ден, но никога не успяваше да разбере как и защо точно става всичко. Веднъж беше чул придворния писар да казва: „Някои хора стареят като парцали, а други — като катедрали“. Като че ли това беше точната дума — когато хванеше четката, старият му учител изведнъж се превръщаше от едното в другото.

— Забелязва ли се разликата?

Чиракът се вгледа внимателно. Не, като че ли нищо. Какво точно беше оправял учителят? Горните половини на две стръкчета трева бяха откъснати, до тях лежеше мъничко перце, до самата рамка тревата се изправяше след нечие настъпване... следа с формата на... Захвърленият извън картината воал всъщност не беше воал — това беше едра, снежнобяла гъска, подкарвана от приведената кралица!

— Както си спомняш, нейно величество разбира от гъски. Вероятно това ще ѝ достави удоволствие... ако го забележи — усмихна се учителят. Очите му заискриха и за момент на Сират му се стори, че вътре в сбръчканото, изсушено тяло е скрито момче на неговата възраст. Той се поколеба за момент, преди да се реши да прошепне каквото мислеше:

— Как ли родът на Гарик Благородни, на Дожан Благочестиви, на Росъл Мъдри можа да даде на света хора като техни величества?

Хамонд поклати глава, без да протестира срещу оскърблението към кралските особи:

— Родът значи много, но не всичко, момчето ми. Неведнъж в родове на благородни хора са се раждали изверги... както и в родове на изверги — благородни хора. — Той се усмихна, сякаш говореше сам на себе си. — А сега да предадем, че картината е готова!

Сират бързо изтича да потърси дворцовия майордом. Старият художник се загледа подир него. Дяволитата усмивка беше изчезнала — на мястото ѝ се беше появила тъга, жал и някакво недобро предчувствие...

На следващия ден, докато чакаха краля и кралицата в галерията. Сират отново се загледа в картините. Пред него беше портретът на Росъл Мъдри и съпругата му Алина. Никой не знаеше от кое точно царство е пристигнала Алина; легендите на замъка подшушваха, че тя

е била принцеса на феите, влюбила се в младия Росъл, и че именно на нея той е дължал мъдростта си. Ако се съдеше по картината, слухът сигурно беше верен — Алина наистина беше приказно красива, и от лицето ѝ сякаш струеше лунна светлина.

Не по-малко легенди имаше и за самия Росъл. Как по-големият му брат се отказал от престола в негова полза заради ума му. Как разпознал кой е истинският стопанин на конете и кой — крадецът им, като накарал един слуга да бие животните пред двамата. Как отгатнал деветте загадки на жреците от Тофу и така ги принудил да разпуснат култа към бога-людоед, без да се стига до война. Как сдобрил градовете Ериа и Авон, които си оспорвали пристанището между тях, като им предложил да се обединят в един град — Нафар. Сират беше готов да се размечтае (Росъл беше един от кумирите му), но не искаше отново да бъде изненадан от пристигането на краля и кралицата.

Момчето изведнъж изпита странното усещане, че картината сякаш го притегля да стъпи през рамката в стаята на кралете. Да, изработката на дървото странно напомняше рамка на врата. Освен през високите прозорци по стените на кралската стая размита светлина падаше сякаш и през отвора на картината, и осветяването на двете фигури подсказваше, че на пътя ѝ има някаква сянка — сянката на този, който стои пред картината и я гледа. Момчето се приближи до платното — засенчването променяше цветовете така, сякаш отгатък има истинска стая. Но как ли художникът е постигнал това странната лунна светлина, струяща от лицето на кралицата, да не се променя?

Шумът от стъпки го предупреди, и той бързо зае мястото си до картината. Вместо да седнат на донесените набързо кресла, техни величества я заоглеждаха отблизо.

— Хо-хо-хо! Ама че номер! — изнемогваше кралят, пръскайки слюнки. — Хем го има — хем го няма! Повикайте Бако! Нарездам веднага да се яви тук!

Херцогът дотича скоро, дрънчейки с шпори. Сигурно се беше готвил да излезе на езда.

— Харесва ли ти картината, Алберт? И теб те има, нали се виждаш?

Херцогът измъчено се усмихна, кимайки енергично с глава. Ако наистина можеше мляко да се вкисне от физиономия, сигурно всички поданици на кралството днес щяха да ядат извара, помисли си Сират.

Когато обаче срещна погледа на херцога, усети, че те с учителя му ще ядат бой. И то доста.

Кралицата в това време удовлетворено разглеждаше изображението си. Погледът ѝ бавно се плъзна към ненарисувания воал, след което разсеяно се задържа на него. Изведнъж тя се наведе и неволно посегна към мястото до картината, където би трябвало да бъде той. Мигновено всички слуги забиха разсеяни погледи в тавана — никой не искаше да бъде хванат, че е зърнал грешката на кралската особа. Сплетените пръсти на Хамонд побеляха. Кралицата погледна към него, след това пак към картината, след това пак към него. Несигурността в това какво е видяла беше ясно изписана на лицето ѝ.

— Прави ми впечатление, че май мислиш нещо недобро на художниците, а, Алберт? — провлачи кралят. Малките му очички внимателно наблюдаваха поведението на херцога.

— Ами, нищо подобно, ваше величество...

— Правилно, братко, правилно! Защото ако вземат да отнесат боя, това ще ме разсърди здравата. Такава хубава картина направиха! Ще наредя да я окачат в галерията, заедно с другите. Нека това да бъде официалното ни изображение. Не се ли гордееш — да бъдеш изложен в галерия, където имат място само кралските особи?

— Гордея се, ваше величество — изскърца със зъби Бако.

Сират погледна победоносно учителя си. Хамонд обаче изобщо нямаше вид на зарадван — напротив, внезапно беше посърнал.

— Добре тогава. След като всички сме толкова радостни и горди, вече е време да окачим картината. Може би ти би искал да го направиш собственоръчно, братко?

— Позволете на мен, Ваше величество — намеси се Хамонд. Гласът му леко трепереше.

— А, да. Правото е на майстора. Давай.

Хамонд взе картината и заситни към празното място на стената. Един от слугите бързо притича за дървената подставка. Хамонд стъпи върху нея и посегна да окачи творбата си. Внезапно обаче кракът му се подгъна, той размаха ръце, изтърва картината и с трясък рухна върху нея. Чу се раздиране на платно.

Лицето на краля бавно се наля с кръв. Сякаш някой пълнеше бокал с вино.

— Ай-ай-ай! Такава некадърност! Май вече е време да си потърсим по-млад художник, а, Алберт?

— Точно така, ваше величество! — просия лицето на Бако.

— Само че дъртият пръч още не е обучил наследника си както трябва. Дали просто да не го запознаем с бича? Двадесет удара от мен, а?

— И още толкова от мен!

— И от мен също — добави кралицата. Тя все още не беше уверена какво беше видяла, но каквото и да беше то, добре беше за всеки случай да се поналожи малко дъртакът. Ако онова наистина е било воал, все ще има за какво друго да е.

След боя се наложи да отнесат Хамонд на носилка горе в ателието му. За щастие при падането като че ли не си беше счупил нищо, а и палачът не се беше престарал с бича — заповедта беше старецът да бъде набит, а не убит.

— Някои знахари лекуват с пускане на кръв. Току-виж ми минал артритът благодарение на техни величества — помъчи се да се пошегува Хамонд. Лицето му обаче беше изкривено от болка. Момчето превърза криво-ляво раните с чисти парцали, а през нощта на вратата им се почука тихо. Когато Сират я отвори, нямаше никой, но на прага беше оставена паничка целебен мехлем.

— Странно — промърмори Хамонд, разглеждайки паничката. — От тези на дворцовата стража. Но нямам приятели сред тях, поне не такива, които биха рискували да разгневят техни величества.

Раните заздравяваха бавно, и едва след месец старият художник беше в състояние отново да се заеме с работа. Често обаче кашляше дълбоко и продължително, и после криеше от Сират парчето плат, с което заглушаваше кашлицата... Точно тогава и майордомът им съобщи заповедта на краля — да бъде нарисуван портретът, който ще стои долу в галерията. Без никакви глупости по него и около него.

Поръчението отвори на Сират работа по цял ден. Вчера да тича до пазара и да купи от търговците от север лазурит, днес — да пътува заедно с ковача до железните мини, за да събере червен пигмент, утре — да измоли от готвача фъстъчено масло, да стрие пигментите, да забърка боите за картината... А и Хамонд не бездействуваше.

Постоянно чертаеше с парченце олово по бялото платно линии, слизаше до галерията и оглеждаше с часове бъдещото място на картината, а веднъж доведе главния дърводелец и цял ден уговаряха как точно трябва да изглежда рамката.

Най-сетне една сутрин Хамонд подреди паничките с боя и започна да рисува. Сират помоли да изобрази поне дрехите, но учителят му отказа.

— Ти си още малък. Ще имаш време да изрисуваш една, може би две кралски двойки. А за мен тази е първата и последната. Мисля, че имам правото да нарисувам тази картина сам.

— Поне фона отзад...

— Не, Сират. Тази картина е моят шедьовър. Това, което ще остане от мен. Тя трябва да е това, което съм аз, изцяло и докрай. Разбираш ли ме?

Сират все още беше недоволен, но кимна с глава.

— Добре тогава. Днес техни величества са на посещение в Антувал и никой няма да те безпокои. Отиди да разгледаш галерията — знам, че ти харесва.

Новината развесели момчето.

— А какво ще правя утре? Ти не можеш да нарисуваш картината за един ден.

— Трябва. Кралят е поискал утре тя да бъде представена. А и мисля, че това не е толкова непосилна задача.

Сират изгледа стария си учител подозрително, но той нямаше вид като да се шегува.

— Бягай, момчето ми. От тази галерия може да се научи много. И не ме безпокой, докато не се стъмни.

Сират спря пред образите на Росъл Мъдри и Алина. Не беше забравил тайнствената лунна светлина, която не отслабваше от падането на неговата сянка върху нея. Днес непременно щеше да разбере как е постигнато това чудо.

Той прибута дървената подставка до картината и се качи на нея. След това измъкна от джоба си парченце счупено украшение. Погледнати през половинката стъклено топче, мъничките предмети се

виждаха по-големи. Той доближи стъклото до изрисуваната повърхност и се вгледа внимателно.

Под увеличението ясно личаха поръсените по боята пращинки минерал. Бяха твърде дребни, за да се разбере от какво са — може би сиктивански мрамор, може би стрито стъкло, може би счукан планински кристал. Сират се огледа — светлината падаше от два прозореца косо. Той прикри с длани лицето на Алина от двете страни така, че да засенчи непрякото осветление, и лунният блясък изчезна.

Ето го и отговора на загадката! Миниатюрните силно отразяващи пращинки отпращаха падналата отстрани светлина напред. Колко просто! А той беше предполагал, че ще му се наложи цял ден да търси каква ли магия има тук.

Доволен от откритието си, Сират погледна отново лицето на изрисуваната кралица, и изтръпна. Заедно с облака от светлина от него беше изчезнала цялата тайнственост. Сега то беше просто лице на една умна и решителна, но белязана от житейските трудности и... не особено красива жена.

Стреснат, Сират отдръпна ръце. Мигновено лунното сияние, замъгляващо чертите, отново се появи. От картината отново го гледаха величието, мъдростта и тайнствеността, които толкова го бяха впечатлили. Момчето отново приближи ръце — и магията отново изчезна. Кралицата пак стана обикновена жена.

Но това, което наистина поразя Сират, беше промяната в лицето на Росъл. С лунната светлина беше изчезнала и мъдростта, която се четеше в очите му. Вместо това сега те гледаха към Алина с послушанието на идиот. Младият художник отчаяно огледа картината още веднъж, след това приближи и отдръпна ръце няколко пъти. Нямаше съмнение — когато ореолът от сияние изчезнаше, от картината го гледаха съвсем различни крал и кралица.

Истинските.

Сират усети как стомахът му се свива на топка.

Това просто беше някаква лоша шега на осветлението. Това просто не можеше да бъде така. Толкова легенди за мъдростта на Росъл и красотата на Алина, толкова скрито възхищение, толкова гордост — и изведнъж... Не, сигурно окото го беше подлъгало.

Той отново се приближи и с треперещи ръце засенчи страничната светлина.

Не, Сират, очите не те лъжат. Това е истината.

С изчезването на мъгливия ореол лицата не просто се променяха — показваха се точно такива, каквито са били нарисувани. Ясно си личаха бръчиците около очите на Алина, отпуснатите ъгълчета на устата ѝ, повехналата кожа, започналите преждевременно да посивяват коси — лице на жена, видяла живота откъм грубата му страна. Покорството и мътилката в погледа на Росъл бяха още по-красноречиви. По лицата им беше изписана истинската им история, и дори за момче не беше проблем да я прочете — историята на жена от дребен феодален род, подгонена от врагове, преживяла загуба, мъка, уплаха, отчаяние, минала през бордеите на пристанищните градове и научила се да крои интриги и заговори, открила най-сетне млад принц в дребно кралство, глупав и смахнат, омъжила се за него чрез измама и прилагала хитростта и интригантството си от негово име, за да съхрани и увеличи късмета, подхвърлен ѝ от живота... За окото на младия художник ясно личеше как са били нарисувани истинските им лица, а после мраморният пращец, или каквото там беше, е било поръсено върху влажната боя, за да скрие зад мъгливото хало истината.

Сират рязко се дръпна назад. Нестабилната поставка се прекатури, и той се озова на мраморния под. Болката от натъртването обаче беше някак далечна — всичко в него гореше. Такава лъжа! Толкова мръсна, долна, гадна, подла лъжа! Толкова легенди, толкова обич и почит към мъдростта и красотата на Росъл и Алина, а те... Беше толкова отвратително. Толкова пъти тайно си беше мечтал да бъде мъдър и справедлив като Росъл. А Росъл се беше оказал дори не просто обикновен човек — беше се оказал малоумен! Сират просто не можеше да се досети за подходящо сравнение. Той се сви на пода и тихичко заплака от яд и мъка.

Най-сетне сълзите му секнаха. Дори ако легендите за Росъл и Алина бяха само измислица, това не значеше, че всичко на този свят е измама. Момчето вдигна глава и се отправи към портрета на Дожан Благочестиви.

И за този крал имаше не една легенда. Доведените от Гарик били шепа хора сред морето от варвари. За да сплоти кралството, Дожан наредил всички негови поданици да изповядват общата вяра. И тъй като варварите били много пъти повече от кралските хора, нямало как тя да бъде наложена със сила. Тогава Дожан хвърлил всички средства

от хазната си за строеж на храмове, за да спечели умовете и сърцата на неверниците, и сам десетки години обикалял страната и разговарял с техните първенци, убеждавал ги и проповядвал словото на вярата. Жена му починала внезапно съвсем млада, и той оставил трона на братовия си син. Немалко от най-красивите катедрали в кралството носеха неговото име...

Сират спря пред портрета и го заразглежда внимателно. Тук нямаше тайнствени ефекти. Нямаше намеци извън картината, нямаше падащи сенки. Нищо особено. Просто портрет на набожен крал, признат за светец след смъртта си.

Изведнъж някакъв странен усет накара момчето да погледне към броеницата в ръката на краля. Не, нищо особено. Или... не! Сянката, която тя хвърляше върху кралската мантия, беше странна. Сират се вгледа внимателно — да, формата на зърната не беше същата. Той извади стъкълцето и го доближи до картината.

Сянката на зърната на броеницата беше сянка на детски черепчета.

Сират трескаво заразглежда картината. В продължение на няколко минути не забеляза нищо друго, докато погледът му не беше привлечен от иконите на стената зад гърба на Дожан. Момчето довлече поставката, стъпи на нея и се надигна на пръсти. Така можеше да разгледа иконите през стъкълцето. Нямаше обаче нужда дори от него — от една педя разстояние ясно се виждаше, че трънените венци на светците всъщност са венци на вождове на варварите, а лицата им са широкоскулести и тъмнокожи... Изненадите не свършваха дотук. Метализираните корици на светото писание до лакътя на краля бяха назъбени като плочите на старите машини за измъчване, които ръждясваха в мазето на замъка, провисналите ресни на покривката бяха всъщност въжета на бичове, а купчинката сол до черния хляб на масата имаше подозрителния цвят на арсеник. Сират се вгледа отблизо в набожната усмивка, и последната му слаба надежда се изпари. Тъничката ѝ линия всъщност заобикаляше едрите мазки, които отдалече се сливаха в нейни ръбове, и се извиваше в знак на подлост и вероломство.

Сират се отдръпна няколко крачки назад. Оттук всичко изглеждаше както преди, но момчето знаеше — приближи ли се достатъчно, отново ще види старателно изрисуваните черти на

истинския Дожан. Този, който беше мамил, отравял, измъчвал, за да наложи своето. Който, погледнат отдалече, изглеждаше светец — но видиш ли го веднъж отблизо, никога повече не ще се излъжеш.

Забравил за всичко, Сират се хвърли към портрета на Гарик. И преди му беше правило впечатление, че короната не стои съвсем естествено, но го беше отдавал на неумението на художника. Затвори очи и се опита да си представи как би трябвало да бъде, но образът му убягваше — нещо упорито не се връзваше. Тогава се качи на поставката, съблече ризката си и прикри с нея короната на Завоевателя.

Идваше му да закрепци, но не можеше. Сякаш заедно с мечтите му някой беше превърнал в пепел и волята му. Лишено от украшенията, от картината го гледаше лицето на славолюбив хитрец, способен на всичко, за да остави името си в историята. Освен на истинско благородство. В очите гореше мания за власт, в тъгълчетата на устата се криеше жестокост, тежките клепачи прогонваха дори най-слабия намек за съвест. Чирачето скочи от подставката и огледа внимателно картината. И тук художникът беше подсказал истината — бялата ивица на килима отблизо се оказа път, покрит с човешки кости, а разноцветните ѝ ръбове — купчинки старомодни дрехи на преселници... Достатъчно било просто да забравиш за миг за властта и славата, и ето го истинския Гарик!

Сират подхвана долния край на картината, отдръпна го от стената и пъкна глава зад него. Залепената грамота се виждаше ясно:

С ТОЗИ ДОКУМЕНТ НАЗНАЧАВАМЕ НЕСТЕДИЛ
ОТ АВОН ЗА НАШ ПРИДВОРЕН ХУДОЖНИК
ДА СЛАВИ И УМНОЖАВА ВЕЛИЧИЕТО НИ И ДА
НИ ХВАЛИ ПРЕД ПОТОМЦИТЕ

ГАРИК I — ЗАВОЕВАТЕЛ

Момчето постоя мълчаливо няколко минути. След това се облече и бавно закрачи навън, някъде по-далече от хората.

Луната вече се беше издигнала над кулите на замъка, когато Сират заизкачва стълбите към ателието. В края на краищата светът не беше свършил. Легендите, на които той така вярваше, се бяха оказали лъжа, но за него оставаше истината. Художниците, живели преди Хамонд, бяха имали доблестта да покажат каква е била тя, всеки според умениято си, макар и завоалирано, макар и под страх от наказание. Както и учителят му щеше да намери начин да каже истината за сегашните крал и кралица — за грубостта, жестокостта и глупостта им, за това как се отнасяха към подчинените си. Сега Сират разбираше как може да са такива — те просто бяха истински потомци на рода си, на Гарик Славолубеца, на Дожан Измамника, на Росъл Малоумния и на другите от галерията долу. Старият художник вече не се беше поколебал да изобрази кралицата като гъсарка, макар и прикрито. Нямаше да се поколебае и сега.

Сират влезе на пръсти в ателието. Учителят му спеше дълбоко. Лунната светлина очертаваше на големия статив обърнатото към стената платно. Значи наистина беше успял да го довърши. Момчето се опита да разгледа картината, но различаваше само неясни форми. Нищо, утре щеше да го види.

На сутринта обаче Хамонд беше станал пръв и беше увил изсъхналата вече картина в голямо парче плат. Всички молби на Сират да я погледне останаха напразни. Двамата отнесоха вързопа в галерията и зачакаха височайшето семейство.

Хамонд се опря на стената между две картини, докато мине поредният пристъп на кашлица. След това се усмихна на ученика си:

— Май днес не ти се броди особено из галерията. Да не би вчера да си се наразглеждал?

Ядът и срамът отново заляха Сират.

— Да. И на Росъл и Алина, и на Дожан, и на Гарик...

— Техни величества, момчето ми! Може да не ти се иска да назовеш Гарик „Благородни“, но той е и ще си остане негово величество... Значи и Дожан? Не бях забелязал.

Момчето тихичко описа какво е видяло в портрета на Благочестивия.

— Да-а-а, добри са очите на младите... Не се учудвам особено — наплюнчи и затърка едно петънце боя на ръката си Хамонд. — Придворният писар ми е разказвал, че в дворцовите сметки от негово време има описани пари, платени за делви арсеник на търговци от Адера. Не можеше да се начуди за какво му е бил нужен...

Думите му бяха прекъснати от тропота на стъпки по коридора. Двама слуги трескаво разстлаха на пода дълга ивица килим пред краля и кралицата.

— Ваши величества, картината е готова!

Хамонд дръпна платното от картината. В галерията настъпи гробна тишина.

Кралят и кралицата бяха изобразени в двора на замъка. Той, в лъскава броня и с огромен меч със златна дръжка, потегляше на боен поход. Тя — в тъмните дрехи на скръбта от раздялата, но красива като цвете — грееше от надеждата да го види отново жив и здрав. Гледката беше невъзможно да бъде забравена — неговото мъжество, гордост и увереност в победата, и нейната нежност, обич и вярност. Сякаш ангели, и в същото време истински, живи хора.

Сират напълно беше забравил за всичко на света. Това беше най-красивата картина, която беше виждал някога. Беше забравил да гледа с окото на художник, да търси как са положени боите, хвърлени сенките и предадени полутоновете — просто стоеше до учителя си и се възхищаваше. Каменните плочи на двора подканяха да стъпиш на тях, златистите лъчи на изгряващото слънце сякаш искряха из залата, прохладният и свеж утринен въздух лъхаше откъм изображението. Сега разбираше как онзи ковач е заплакал.

Кралят също беше зяпнал наред с всички останали. По едно време обаче прекрачи напред и застана до картината.

— Приличам ли си?

Лицата на слугите наоколо пламнаха. Този, който носеше креслото на кралицата, се наведе над него и захапа ръба на дървената облегалка. Сират обаче не виждаше нищо смешно — напротив, най-жалкото беше, че шишкавият и разплут крал наистина приличаше невъобразимо на красавеца от картината. Беше ужасно да гледаш сравнението между това какво би могъл да бъде кралят, и това какво беше.

— Какво ще кажеш, художнико?

— Не подхожда на майстора да дава оценка на творбата си, Ваше величество — поклони се Хамонд. Насред поклона обаче лицето му се изкриви и той се закашля отново.

— Същият сте, ваше величество. Като две капки вода — изсъска кралицата.

— Моята любима съпруга ми се подиграва, естествено — продължи кралят. — Тя не вярва, че наистина си приличам. Толкова зле ли си ме нарисувал, а, майсторе?

— Наистина сте същият, Ваше величество — отвърна художникът. — Може би сте мъничко по-млад на картината, но със сигурност сте били наистина такъв. И ако се наложи, отново ще бъдете.

— Смееш да ми се подиграваш, а? — възкликна кралят. С няколко бързи крачки той прекоси стаята, хвана Хамонд за брадата и го погледна право в очите.

Сират неволно отстъпи назад. Хванаха те, мили учителю. Опита се да си върнеш за боя, и те хванаха.

— Не ви се подигравам, Ваше величество — отговори спокойно старецът. — Наистина мисля така. Иначе би се усетило в картината.

— А мен пак ме няма! — обади се херцог Бако иззад гърба на слугите.

Лицето на краля се наля с кръв по познатия на Сират начин.

— Марк, бягай и довлечи от мазето онази, ръждивата машина с назъбените плочи. Искам да си поговорим малко с милия ми брат.

— Ъ... аз... аз само се пошегувах... съжалявам, ваше величество, не исках да кажа това... просто така, не искам...

— Наистина ли? Добре. Марк, остави. Но заповядвам да ме подсетиш за машината следващия път когато брат ми заговори за картини. Свободен си, Алберт.

Херцогът изчезна по коридора с такава бързина, сякаш го гонеше цялата кралска армия.

— А сега да продължим с майстора — обърна се отново към Хамонд кралят. — Значи ти наистина мислиш, че съм точно такъв, какъвто си ме изрисувал?

— Да, ваше величество. Наистина мисля така — Хамонд го погледна право в очите.

Кралят се ухили доволно.

— А твоят млад ученик? И той ли също мисли искрено, че си приличам?

— Той е в замъка само от три години, и не ви познава достатъчно добре, за да може да разбере приликата, Ваше величество.

Сират трепереше от страх и за себе си, и за учителя си. Но кралят като че ли се развесели от отговора.

— Закачвай тогава картината, и внимавай! Ако скъсаш и тази, няма да доживееш вечерта.

Хамонд кимна с глава и взе рамката. Този път окачването мина без инциденти. Кралят огледа внимателно платното още няколко пъти и кимна доволно с глава.

— Харесва ми. Най-красивият от всички портрети е. Изглеждам по-добре и от Гарик Завоевателя. Искай сега нещо за отплата.

Хамонд се поклони.

— Коленопреклонно ви благодаря, Ваше величество, но в момента не ми идва нищо наум. Може ли да го поискам някой друг път?

— Добре — махна с ръка кралят и излезе от залата. Свитата хукна след него.

Сират изгаряше от срам и унижение. Ако кралят се беше опитал да смачка него, той щеше да се противопостави, да го иронизира някак, дори прикрито, дори ако това му струва нов побой. Учителят му се беше уплашил. Беше се огънал, беше се пречупил, беше се предал.

Двамата мълчаливо изкачиха стълбите към ателието си. Сират измъкна изпод парцалите хаван и чукало и се зае да стрива зелен пигмент. Търкаше с такова ожесточение, сякаш вътре в хавана беше кралят. Или Хамонд.

Скоро пигментът стана на фин прах. Момчето го изсипа в мацнатата със зелено кратунка и загреба нова порция. Едва тогава забеляза пълната тишина в ателието. Вдигна глава — старецът седеше на одърчето със скръстени ръце и поглед, отправен някъде в пустотата.

Нещо у Сират се преобърна. Той стисна зъби, за да преглътне сълзите. След малко запита:

— Учителю, какво ще рисуваме днес?

— Не зная, момчето ми — отвърна тихо старият художник. — Рисува ли ти се нещо? Опитай например техниката от портрета на Росъл и Алина — картината като врата към стая. Отсега нататък ти ще си придворният художник, и ще трябва да умееш всичко и сам.

— А ти, учителю? Няма ли...

— Не, Сират. Вече няма да рисувам. Това беше последната ми картина.

Преди Сират да успее да отговори нещо, на вратичката се почука. Без да чакат отговор, в ателието влязоха принцесата и дойката й.

— Нейно височество иска да поговори с вас. Да попита дали може да се научи да рисува.

— Само че ти излез. Искам да говоря насаме с Хамонд — обади се принцесата.

Дойката наведе глава и тръгна към вратата. На изхода се обърна и внимателно изгледа стария художник. Той отвърна на погледа, след това измъкна изпод одъра паничката от мехлема.

— Мисля, че трябва да ви върна това, мадам.

Дойката се изчерви и погледна към Мелиса. Момичето също поруменя, и Хамонд потули усмивката в брадата си. Сират се наведе над хавана, за да прикрие своята.

— Питайте спокойно, ваше височество... ако, разбира се, наистина сте дошли да разпитвате за рисуването — каза старецът, когато вратата се затвори зад гърба на дойката.

Очите на принцесата пробляснаха с гневен огън.

— Точно затова съм дошла. Искам да зная защо картините ви са пълни с лъжи?

— Как така с лъжи? — втренчи се в нея Хамонд.

— Ей така, с лъжи! Лъжа до лъжа! Толкова пъти съм си мечтала да бъда красива като Алина, като Милда и като другите кралици от картините. И сега виждам, че и майка ми е нарисувана също толкова красива, а тя не е! Лъжете всички до един! И онези кралици са били грозни, просто такива като вас са ги рисували красиви! Защото баща ми ви храни, и ви е страх да не ви накаже, и затова... лъжете!

Две сълзи се търкулнаха по бузите на Мелиса.

— Всичко е измама! Толкова пъти дойката ми е казвала да се радвам, да бъда добра, за да не погрознявам, а то какво било —

трябвало не да си добра, а да си зла, за да те нарисуват красива! Всички лъжете! Защо?

Хамонд се опита да отговори, но пристъпът на кашлица го задави. Сират трепереше — и той мислеше като Мелиса, но въпреки всичко му беше жал за стария му учител. Не искаше да го види победен и наречен лъжец. Остави хавана настрана и се опита да каже нещо, но старецът успя да си поеме дъх и го изпревари.

— Не лъжем, Мелиса. Те наистина са красиви.

Кашлицата отново го надви. Мелиса отвори уста, но погледът му я спря. След дълго, конвулсивно хъркане, старецът си пое дъх и продължи:

— Не всеки може да е красив непрекъснато, Мелиса. Ние не сме феи, нито ангели, и живеем в свят, в който има много неприятности и разочарования. Срещат ги дори и техни величества, може би дори повече от нас. И това, че някои от неприятностите и разочарованията си ги създаваме самите ние, не ги прави по-малко загрозяващи. Дори когато ги създаваме от слабост, глупост и неразбиране на човека отсреща или на себе си — и може би особено тогава.

Затова и майка ти често е зла и грозна. Не защото иска да е. Просто тя е жертва на живота и на другите — така, както те понякога са нейни жертви. И ако тръгнем да търсим кой е пръв и най-виновен, няма да стигнем доникъде.

Истинският път към доброто е друг, Мелиса. Във всеки има красота, смелост, сила и обич. В някои хора повече, в някои по-малко, но ги има. Има ги и в майка ти, и в баща ти. Не съм ги измислил, не съм излъгал. Просто ги извадих изпод пелената на грозотата и злото, за да могат всички — и ти, и те самите, и другите, които ще дойдат отсега нататък — да ги видят, и да разберат, че красота и добро има. И че си струва човек да се бори за тях — в другите и вътре в себе си.

Това е, Мелиса. Не сме те излъгали със Сират. — Хамонд отново се закашля, този път още по-силно и продължително. Парчето плат в ръката му почервения от кръв, и той с усилие изхърка:

— Вярвай ни.

Няколко седмици след този разговор Хамонд си отиде от света. Последното му желание, предадено на краля, беше на негово място да

бъде назначен Сират, въпреки че е още малък. И доколкото така или иначе просто нямаше кой друг, момчето трябваше да се заеме със задълженията на придворен художник.

Изминаха две години. И кралят, и кралицата често искаха да се нарисува по нещо ново, а след посещенията си в съседното кралство Римизи се увлякоха по стенописите и стъклописите. Сират беше буквално затрупан от работа, и му се налагаше непрекъснато да измисля и учи нови техники.

И така, докато един ден внезапно из целия дворец не започна глъчка. Стражи и войници тичаха на различни посоки, чуваха се заповеди, дрънчаха оръжия. Чул врявата отвън, Сират се покатери на един стол и се подаде от прозорчето на ателието си:

— Какво става?

— Напада ни перимският крал! Блокирал е изхода от долината и е на път да обкръжи двореца! Току-що кралят свика военен съвет в приемната зала!

Сират зяпна от учудване.

— Какво мигаш като бухал на слънце? Стягаме се за бой!

Любопитството вкопчи момчето за гърлото. Не можеше да си намери място в тясното ателие. Военен съвет и подготовка за сражение! Това трябваше да бъде видно на всяка цена!

В приемната зала се влизаше през галерията с картините. Сират грабна няколко четки, кратунка с боя и парче платно и изхвъркна от ателието. Спусна се по стълбите, претича през галерията и се сблъска на входа на залата с двама стражи.

— Не може, момче. Забранено е. Военен съвет.

— Кралят е поискал да рисувам съвета — вдигна четките Сират. — Да бъде увековечен като пълководец... Попитайте го, ако не вярвате.

Двамата стражи се спогледаха, след това единият махна с ръка:

— Давай, влизай. И по-тихо!

Сират се вмъкна тихичко, просна платното на пода зад столовете и развъртя четките, давайки си вид, че рисува.

— ... шест хиляди техни бойци срещу по-малко от четиристотин наши — докладваше херцог Бако. — Отрязали са ни от главните ни гарнизони, и ще ни разбият преди да получим помощ. Перимският

крал се бил заканил да ви плени жив и да ви направи свой личен роб... простете, ваше величество, просто ми го предадоха...

Вратата на залата хлопна. Кралицата влезе безцеремонно, огледа всички с поглед на харпия и застана зад гърба на краля.

— Добре, Алберт. Хубави новини ми носиш — отрони кралят. — Значи нямаме никакви шансове?

— Да, ваше величество. Вече сме обкръжени. До довечера, най-късно до утре сутринта дворецът ще е в техни ръце.

— Ясно... Всички командири, чакайте ме на двора! Само да си облека доспехите, и идвам да водя отбраната!

Мъжете в ризници кимнаха с глави и заизлизаха. Скоро в залата останаха само кралят, кралицата, Бако и прикрилият се зад облегалката на един стол Сират.

— Ако негово величество си мисли за това, за което си мисля аз... — започна с ехидна усмивка кралицата.

— Точно за това си мисли — проломоти негово величество. — Вземай моментално Мелиса и няколко най-верни слуги, и да се изнизваме.

— Значи това за тайния проход, дето започвал под кралските покои и излизал в Аранур, оттатък планината, е истина? — вдигна вежди херцогът. — Защо ли баща ни не ми е казал...

— За да не ми устройваш покушения през него, глупако — изръмжа кралят. — Сега млъквай и идвай с нас, преди войскарите да са усетили, че се измъкваме. Види ли Перим, че ни няма, ще разрови всичко и може да открие прохода и да ни настигне, докато сме още в него. Колкото по-бързо изчезнем, толкова повече шансове имаме да отървем главите. И ти там, ситния, дето мислиш, че си се скрил! Сваляй картината с нас от рамката и я взимай, искам да си я имам.

Сират стана иззад стола и сконфузено тръгна с тях. Излязоха в галерията, той отиде до картината и измъкна от джоба си ножчето за подрязване на четки. Вече посягаше да започне, когато кралят внезапно се обади зад гърба му:

— Стой... Дръпни се.

Сират се отдръпна. Кралят стоеше пред картината и я изучаваше безмълвно. След това внезапно се обърна и закрачи към началото на галерията. Застана пред портрета на Гарик Благородни, след това пред този на сина му Гарик II. Продължи нататък, вглеждайки се за момент

във всяка от картините. Пред изображението на Дожан се задържа малко повече, след това продължи — все по-бавно и по-бавно. Накрая отново стигна до последната картина. Спря и бавно наведе глава.

Първа разбра какво става кралицата.

— Ти... ти нали нямаш намерение да... Опомни се! Само ще те убият! Какво ще спечелиш от това, глупак такъв! Не ти ли е мил животът? Давай да се измъкваме, докато можем... Моля те, не го прави! А ние с Мелиса?... Моля те, не ни оставяй!

— И да дойда с вас, няма да съм ви от много полза — бавно отвърна кралят. Лицето му беше посивяло и внезапно остаряло. — Бивш крал трудно се крие. Ще ви е по-лесно без мен.

— Опомни се! Не умирай просто заради една картина, тъпа рисунка на изкуфял дъртак! Срежи я на парчета и толкова! Изгори я!

— И какво като я изгоря?... Вземи Мелиса и няколко слуги и бягайте. Аз ще удържа замъка, докато мога. Така поне ще ви дам малко повече време.

— Но...

— Слуга, доспехите ми!

След десет минути кралското семейство, Сират, дойката на Мелиса и още няколко слуги стояха насред владетелската спалня. Кралят повдигна килима и натисна и плъзна настрани една плочка от цветната мозайка на пода, след това пъкна ръка в дупката и завъртя нещо. Чу се изщракване, и стената вляво се отмести, откривайки черен отвор.

— Взехте ли достатъчно факли? Тунелът е сух и удобен, но е цял ден път пеша в мрака. — Доспехите на краля бяха малки за затлъстялото му туловище, и стояха смешно и накриво. — Тръгвайте бързо, аз ще затворя прохода след вас. Сбогом, Мелиса, надали ще се видим повече.

Мелиса плачеше, без да може да отговори.

— Сбогом и на теб, мила. Не ми се сърди, и си спомняй за мен.

Кралицата кимна. След това прошепна нещо на ухото на краля. Той се усмихна тъжно, и неочаквано за всички я прегърна.

— И аз теб.

Не зная какво е станало по-нататък с тях. Но след десет години под властта на Перимското кралство новозавладените земи въстанали. И когато в битката в Кинатската долина войските на Перим били разбити, на едновременния трон на Гарик се възкачила млада кралица.

И галерията с портрети на владетели била създадена отново. Наложило се да се започне отначало — старите картини били унищожени, освен изображението на последната кралска двойка, запазено кой знае как, а и то било така повредено от влага, мишки, мачкане и непрекъснато пренасяне, че почти нищо не се различавало. Но придворният художник го прерисувал, за да бъде запазено, и с него започнала новата галерия. И тези, които са виждали и двете картини — а те не са много — казват, че двете са много различни, но въпреки това по някакъв странен начин са една и съща картина.

И новата картина е доста особена — на нея иззад рамката, откъм страната на краля, се усеща присъствието на още някого. Никой не знае защо е изобразен там и кой е; някои твърдят, че това е загиналият в битката водач на въстанието, други — че е жестокият и глупав брат на краля... Когато запитате тези, които знаят истината, те се усмихват и не отговарят.

Освен това, ако накарате някой, който я е виждал, да ви я опише, то излиза например, че кралят е изобразен шишков, тромав, несръчен и с доспехи не по мярка, с една дума — плашило. Но виждалият картината твърди, че това е само първо впечатление, и че всъщност кралят е нарисуван благороден и безстрашен, както подобава на истински крал. Накарате ли да ви опишат кралицата, получава се, че е с дълъг нос, криви зъби и зъл поглед, по-грозна и от вещица. Но виждалите картината твърдят, че тя просто на пръв поглед изглежда такава, а иначе е красива и добра. И оценявате ли само по описанията, излиза, че са били една отвратителна двойка, сключила брак по сметка, и че надали са можели изобщо да се понасят един друг. И може и наистина да е било така, защото малкото останали живи, които са ги познавали, казват същото.

Но тези, които са виждали картината, казват, че това не е вярно, и че кралицата и кралят наистина са се обичали.

Издание:

Стоманени кучета. SF Трилър 30. Цивилизации и фантастика

Редактор-съставители: Веселин Рунев, Григор Гачев

ИГ „Неохрон“ и ИК „Орфия“, 1997

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.